

Nova pravila o krmi in hrani

Smernice dobre prakse v primarni pridelavi hrane in krme

S 1. januarjem 2006 veljajo nova pravila za higieno na področju pridelave hrane in krme. Smernice dobre prakse v primarni pridelavi povzemajo zakonske zahteve omenjenih pravil v okviru primarne pridelave hrane in krme in poslov povezanih s primarno pridelavo hrane in krme.

December 2007

Kazalo

Uvod	3
I Nova pravila o krmi in hrani.....	4
II Smernice dobre higienske prakse v primarni pridelavi živil in krme	11
Osnovni podatki o kmetijskem gospodarstvu in vrstah dejavnosti, ki jih opravlja	11
Samokontrola izvajanja zakonskih predpisov na področju primarne pridelave hrane in krme na kmetiji.....	13
III Dodatne opombe k Smernicam dobre higienske prakse	26
Priloga A: Seznam nekaterih krmnih dodatkov, uporabljenih v primarni pridelavi	44
Pogosto uporabljeni krmni dodatki za krave, ovce, koze in za konje	44
Pogosto uporabljeni krmni dodatki za prašiče	45
Pogosto uporabljeni krmni dodatki za perutnino.....	46
Priloga B: Primer ocene tveganja	48
Priloga C: Primer HACCP-sheme.....	49
Priloga D: Mešanje krme	50
Priloga E: Kontrola prireje mleka	53
Priloga F: Smernice za izdelavo pravil za vstop obiskovalcev v hlev	55
Priloga G: Dodatne obrazložitve za vodenje evidenc	56
Priloga H: Uporaba biocidnih proizvodov v kmetijstvu	89
Priloga I: Seznam slovenske zakonodaje in drugih pomembnih dokumentov, ki so povzeti v Smernicah dobre prakse v primarni pridelavi	90
Splošna zakonodaja.....	90
Hrana rastlinskega izvora.....	90
Krma.....	91
E-naslov.....	91
Živinoreja	91
Živila živalskega izvora	92
Voda	92
Nevarni odpadki.....	92

Uvod

S 1. januarjem 2006 so v veljavi nova skupna pravila in zakonodaja o higieni hrane in krme v državah članicah Evropske unije, tj. t. i. higienski paket. Higienski paket predstavlja evropsko zakonodajo, ki določa postopke pridelave, predelave, prodaje in nadzora vse hrane in krme. Namen omenjene zakonodaje je zagotovitev varnosti in sledljivosti hrane in krme »od vil do vilic«.

Kmetje so kot pridelovalci hrane eden najbolj ključnih členov prehranske verige. Za uporabnike po vsej Evropi je pomembno, da imajo zagotovljeno oskrbo s kakovostno hrano. Čeprav Slovenci vemo, da je naša hrana kakovostna in varna, se bodo tudi slovenski kmetje ravno tako kot kmetje drugod po Evropi morali, za to, da bodo prepričali preostale Evropejce, držati skupnih pravil in zakonodaje.

Smernice dobre prakse v primarni pridelavi (v nadaljevanju Smernice) so namenjene kmetom kot usmeritve pri primarni pridelavi varne hrane in krme skladno z nacionalno in evropsko zakonodajo. Smernice lahko ravno tako koristno uporabljajo kmetje, ki so v sistemu ekološke ali integrirane pridelave. Kmetje, ki bodo upoštevali Smernice, bodo tudi v celoti izpolnjevali navzkrižno skladnost uredbe ES št. 178/2002 (Standard za varno hrano in krmo).

Uporaba Smernic kot pripomočka pri proizvodnji varne hrane in krme je prostovoljna. Ne glede na uporabo Smernic morajo nosilci dejavnosti proizvodnje krme in hrane zagotavljati, da dajejo na trg in uporabljajo le varno krmo. Pri tem poslovanju morajo zagotoviti tudi pogoje sledljivosti.

Kmetje, ki bodo uporabljali Smernice, bodo imeli dodatno garancijo za porabnike, trgovske mreže, živilsko industrijo, industrijo krmil in pristojne inšpekcijske organe, da na svojih gospodarstvih pridelujejo varno hrano in krmo skladno z živilsko zakonodajo Evropske skupnosti. **Za pomoč pri izpolnjevanju Smernic se lahko obrnete tudi na kmetijskega svetovalca.**

Kmetom svetujemo, da ob inšpekcijskem pregledu pristojne nadzorne organe seznanijo, da zaradi skrbi za varno in kakovostno hrano in krmo pri svojih dnevnik opravih kot pomoč uporabljajo Smernice dobre prakse v primarni pridelavi hrane in krme. Tako bo ogled kmetije opravljen hitreje in možnost odstopanj od izvajanja zakonskih predpisov bo pomembno zmanjšana.

Smernice so bile pripravljene v sodelovanju s številnimi partnerji Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ocenili in sprejeli pa so jih Direktorat za varno hrano, Veterinarska uprava Republike Slovenije in Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano, Fitosanitarna uprava Republike Slovenije, ki delujejo v okviru Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

S spoštovanjem

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

I Nova pravila o krmi in hrani

<p>Za koga veljajo nova pravila?</p>	<p>Nova pravila veljajo za vse kmete (nosilce živilske dejavnosti in nosilce dejavnosti proizvodnje krme), ki dajejo svoje pridelke na trg v celotni primarni pridelavi.</p>
<p>Kaj je primarna pridelava živil in krme?</p>	<p>Primarna pridelava živil in krme je proizvodnja kmetijskih proizvodov, vključno s pridelavo, z žetvijo, molžo, gojenjem živali (pred zakolom), in sicer za pridobitev izključno proizvodov, ki po žetvi, pobiranju ali po ujetju niso podvrženi nobenemu drugemu postopku, razen preprosti fizični obdelavi. Vključuje tudi lov in ribolov ter pobiranje samoniklih proizvodov.</p>
<p>Kaj je krma?</p>	<p>Krma so vse snovi ali izdelki, vključno s krmnimi dodatki, pridelani, delno dodelani ali nepredelani, ki se uporabljajo za krmljenje živali.</p>
<p>Kaj je hrana?</p>	<p>Hrana (oziroma živilo) je vsaka snov ali izdelek v predelani, delno predelani ali nepredelani obliki, namenjen za uživanje ali pa se smiselno pričakuje, da ga bodo uživali ljudje. Zato morajo skoraj vsi slovenski kmetje upoštevati nova pravila, pridelovalci rastlin, živinorejci, ribogojci in tudi rejci športnih konjev, če bodo ti konji namenjeni za prehrano ljudi.</p>
<p>Zahteve glede varnosti živil</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Živila, ki niso varna, se ne smejo dajati v promet. 2. Šteje se, da živilo ni varno, če se predvideva, da je: <ol style="list-style-type: none"> (a) škodljivo za zdravje; (b) neustrezno za prehrano ljudi.
<p>Zahteve glede varnosti krme</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Krma, ki ni varna, se ne sme dajati v promet ali se z njo krmiti živali za pridobivanje hrane. 2. Šteje se, da krma ni varna za namen uporabe, če se predvideva: <ul style="list-style-type: none"> - da škodljivo vpliva na zdravje ljudi ali živali; - če živilo, proizvedeno iz živali za pridobivanje hrane, zaradi krme ni varno za prehrano ljudi.
<p>Za koga nova pravila ne veljajo?</p>	<p>Nova pravila se ne uporabljajo za primarno pridelavo za zasebno domačo rabo ali za domačo pripravo, ravnanje z živali ali shranjevanje živil za zasebno domačo porabo.</p>
<p>Kaj je registracija?</p>	<p>Registracija je postopek, ki obvezuje nosilca kmetijskega gospodarstva, da pristojnim organom pisno sporoči, katere dejavnosti na področju primarne pridelave krme in živil opravlja na svoji kmetiji. Pristojni organ brez predhodnega pregleda na kraju samem vpiše obrat oziroma dejavnost kmetijskega gospodarstva v register.</p>
<p>Kdo se registrira?</p>	<p>Registrirati se morajo tisti pridelovalci krme, ki po košnji, žetvi ali po pobiranju s kmetijskih površin proizvode preprosto fizično obdelujejo (naravno sušijo, čistijo, silirajo, pakirajo), jih skladiščijo za namene krmljenja živali, namenjenih za proizvodnjo hrane, ter za namen proizvodnje krme za trg. Živali, namenjene za proizvodnjo hrane, so tiste živali, ki jih kmet odda v zadrugo, klavnico ali v predelavo in vstopajo prek trgovskih verig do porabnika. Registrirati se morajo:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) tisti nosilci dejavnosti, ki proizvajajo krmne mešanice izključno za potrebe lastnega kmetijskega gospodarstva, brez uporabe dodatkov ali premiksov, z izjemo dodatkov za siliranje, in bodo živali oddali (v klavnice, predelavo, zadruge, v zbirne centre). b) tisti nosilci dejavnosti, ki proizvajajo krmne mešanice izključno za potrebe lastnega kmetijskega gospodarstva, z uporabo krmnih dodatkov ali premiksov, razen uporabe zootehničnih dodatkov, ki so navedeni v 3. poglavju Priloge IV Uredbe (ES) št. 183/2005, in bodo živali oddali (v klavnice, predelavo, zadruge, v zbirne centre). c) tisti nosilci dejavnosti, ki krmijo živali, namenjene za proizvodnjo hrane, samo s dokupljeno krmo, če še niso registrirani pri Vursu kot obrati na področju primarne proizvodnje živil živalskega izvora.
<p>Kaj je odobritev?</p>	<p>Odobritev je zahtevnejši postopek, ki se zahteva za določene dejavnosti na kmetiji (npr. proizvodnja medicirane krme). Pred vpisom v register je obvezen pregled pristojnih organov na kraju samem.</p>

<p>Registracija obratov primarnih pridelovalcev živil rastlinskega izvora</p>	<p>Pridelovalci živil rastlinskega izvora morajo vložiti zahtevek za registracijo obratov primarnih proizvajalcev živil rastlinskega izvora najmanj 15 dni pred začetkom opravljanja dejavnosti na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Zahtevek za registracijo obratov primarnih proizvajalcev živil rastlinskega izvora izpolnijo tisti nosilci dejavnosti na kmetijskih gospodarstvih, ki živila rastlinskega izvora pridelajo na svojem gospodarstvu in jih oddajo v prodajne distribucijske verige, zadruge, predelovalno industrijo ali oddajo v mlin.</p> <p>Zahtevek za registracijo je dostopen na: http://www.mkgp.gov.</p>
<p>Registracija obratov na področju primarne pridelave živil živalskega izvora</p>	<p>Pridelovalci primarnih živil živalskega izvora in rejci živali, ki so namenjene za pridelavo hrane, morajo vložiti vlogo za vpis v register obratov za proizvodnjo živil živalskega izvora na krajevno pristojne območne urade Veterinarske uprave Republike Slovenije najmanj 15 dni pred predvidenim začetkom oddaje živil na trg. Pridelava primarnih živil živalskega izvora obsega proizvodnjo surovega mleka, konzumnih jajc, čebeljih pridelkov in ribogojstvo.</p> <p>Proizvajalec primarnih živil živalskega izvora mora v 8 dneh obvestiti območni urad Veterinarske uprave Republike Slovenije, pri katerem je obrat registriral, o vsaki spremembi podatkov iz vloge. Vloga za registracijo je dostopna na http://www.vurs.gov.si.</p>
<p>Registracija obratov primarnih pridelovalcev krme rastlinskega izvora</p>	<p>Pridelovalci krme rastlinskega izvora morajo vložiti zahtevek za registracijo obratov primarnih proizvajalcev krme rastlinskega izvora na Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano najmanj 15 dni pred začetkom opravljanja dejavnosti. Registrirati se morajo tisti pridelovalci krme rastlinskega izvora, ki po košnji, žetvi ali po pobiranju s kmetijskih površin proizvode preprosto fizično obdelajo (naravno sušijo, čistijo, silirajo, pakirajo), jih skladiščijo za namene krmljenja živali, namenjenih za proizvodnjo hrane, ter za namen proizvodnje krme za trg. Živali, namenjene za proizvodnjo hrane, so tiste živali in njihovi proizvodi, ki vstopajo v prehransko verigo. Zahtevek za registracijo je dostopen na: http://www.mkgp.gov.</p>
<p>Registracija obratov, ki proizvajajo krmne mešanice</p>	<p>Prav tako se registrirajo nosilci kmetijskih gospodarstev, ki</p> <ul style="list-style-type: none"> - mešajo krmo za potrebe lastnega kmetijskega gospodarstva brez uporabe krmnih dodatkov ali premiksov iz dodatkov, razen dodatkov za siliranje; - mešajo krmo za potrebe lastnega kmetijskega gospodarstva z uporabo krmnih dodatkov ali premiksov iz dodatkov, razen uporabe zootehničnih dodatkov, ki so navedeni v 3. poglavju Priloge IV Uredbe 183/2005/ES; - krmijo živali, namenjenih za proizvodnjo hrane, samo z dokupljeno krmo <p>Nosilci kmetijskih gospodarstev vložijo vloge za registracijo svojih obratov na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano najmanj 15 dni pred predvidenim začetkom opravljanja dejavnosti.</p> <p>Nosilec dejavnosti kmetijskega gospodarstva mora v 30 dneh obvestiti ministrstvo o vsaki spremembi podatkov iz vloge.</p> <p><u>Vloge za registracijo ni treba vložiti</u> tistim kmetijskim gospodarstvom, ki krmijo živali, namenjene za proizvodnjo hrane, samo z dokupljeno krmo in katerih obrati so registrirani pri Vursu kot obrati na področju primarne proizvodnje živil živalskega izvora. Vloge za registracijo so dostopne na: http://www.mkgp.gov.si/</p>
<p>Odobritev obratov na področju krme na kmetijskih gospodarstvih</p> <p>Komu se ni treba registrirati</p>	<p>Kmetijsko gospodarstvo mora biti odobreno, če se na kmetijskem gospodarstvu proizvajajo medicirana krma ali krmne mešanice, ki vsebujejo nekatere zootehnične krmne dodatke (kokcidostatiki, pospeševalci rasti), navedene v 3. poglavju Priloge IV Uredbe 183/2005/ES ali premiksov iz teh dodatkov. Vlogo za odobritev kmetijskega gospodarstva pošljejo na krajevno pristojni urad Vursa. Vloga je dostopna na http://www.vurs.si/</p> <p>Registrirati se ni treba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nosilcem dejavnosti, ki proizvajajo krmo in z njo krmijo rejne živali, namenjene samo za lastno domačo uporabo ali jo prodajajo neposredno končnemu porabniku; • nosilcem dejavnosti, ki proizvajajo krmo in krmijo živali, ki niso namenjene za proizvodnjo hrane; • trgovinam na drobno s hrano za hišne živali;

<p>Evidentiranje pridelovalcev živil</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nosilec dejavnosti, ki prodajajo živila neposredno končnemu porabniku; • nosilec dejavnosti, ki proizvajajo primarne proizvode v majhnih količinah in jih v majhnih količinah prodajajo neposredno končnemu porabniku (se evidentira). <p>Evidentirati se morajo tisti nosilci dejavnosti, ki prodajajo majhne količine primarnih živil rastlinskega in živalskega izvora neposredno končnemu porabniku na krajevnem območju.</p> <p>a) <u>Majhne količine primarnih proizvodov živil rastlinskega izvora</u> so vse tiste količine primarnih proizvodov, ki jih nosilec dejavnosti proda neposredno končnemu porabniku ali krajevnim maloprodajnim podjetjem, ki jih neposredno dobavljajo končnemu porabniku na krajevnem območju. <u>Krajevno območje</u> je celotno območje Republike Slovenije.</p> <p>Primeri neposredne prodaje (sadja, zelenjave, neobdelana žita ...):</p> <ul style="list-style-type: none"> • tržnica, kjer koli v Sloveniji; • na domu; • restavracija, gostilna, šola, vrtec, bolnišnica, kjer koli v Sloveniji. <p>b) <u>Manjše količine živil živalskega izvora</u> so 10.000 l mleka letno (maksimalno 30 l dnevno), 70.000 jajc letno (maksimalno 200 jajc dnevno) in 3.000 kg rib, vzrejenih v ribogojnici letno, in sicer pod pogojem, da so ta živila dobavljajo končnim porabnikom neposredno na kraju pridelave.</p>
<p>Evidentiranje pridelovalcev krme</p>	<p>Evidentirati se morajo tisti nosilci dejavnosti, ki prodajajo majhne količine krme rastlinskega izvora neposredno končnemu porabniku (kmetijam) na krajevnem območju.</p> <p><u>Majhne količine</u> krme iz primarne proizvodnje rastlinskega izvora so vse količine krme, ki jih nosilec dejavnosti dobavlja neposredno kmetijam kot končnim porabnikom na krajevnem območju.</p> <p><u>Krajevno območje</u> je celotno območje Republike Slovenije.</p>
<p>Kaj je dobra proizvodna praksa in komu je namenjena?</p> <p>Navodila za uporabo Smernic</p>	<p>Dobra proizvodna praksa so usmeritve v Smernicah, ki narekujejo upoštevanje novih pravil, vključevanje v načrt proizvodnje z namenom zagotoviti, da so proizvodi varni za ljudi in živali ter za okolje neškodljivi.</p> <p>Smernice so v celoti namenjene tudi kmetom, ki pridelujejo manjše količine hrane in krme in jih tržijo neposredno končnemu uporabniku (prodaja na domu, prodaja na krajevnih tržnicah) ali krajevnim maloprodajnim podjetjem, ki neposredno dobavljajo končnemu uporabniku.</p> <p>Smernice so razdeljene na štiri dele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • splošni opis; • tabela s podatki o kmetijskem gospodarstvu, različnih registracijah in dovoljenih ter o pravilih, ki jih je treba upoštevati; • pojasnila glede tabele; • priloge. <p>Tabela zajema različne procese, ki potekajo v okviru posameznih dejavnosti na kmetiji. To pomeni, da nekateri navedeni procesi ne veljajo za vašo kmetijo, zato morate v tabeli natančno označiti mesto, kateri opisani procesi ustrezajo tistim na vaši kmetiji. Vas čas morate biti pozorni, da se procesi odvijajo skladno s pravili. Izpolnjene tabele v Smernicah morate podpisati in jih hraniti.</p>
<p>Kdaj uporaba teh Smernic ne zadošča?</p>	<p>Če uporabljate zootehnične krmne dodatke (kokcidiostatiki, pospeševalci rasti), navedene v 3. poglavju Priloge IV Uredbe 183/2005/ES, ali premikse iz teh dodatkov ali njihove premikse pri proizvodnji krmnih mešanic za vaše živali, morate upoštevati dodatna pravila za proizvodnjo krme, izpopolnjen HACCP (HACCP v obsegu, kot je v Smernicah, ne zadošča) in dokumentiranje postopkov skladno s Prilogo II Uredbe 183/2005 ES. Te kmetije potrebujejo za opravljanje dejavnosti odobritev Vursa.</p> <p>Če kmetija proizvaja krmne mešanice za namen dajanja na trg, mora upoštevati enaka pravila kot drugi nosilci dejavnosti poslovanja s krmo. Take kmetije se morajo registrirati pri krajevno pristojnem OU Vurs. Podrobnejša navodila glede registracije ali odobritve najdete na spletni strani Veterinarske uprave Republike Slovenije (Vurs).</p>

<p>Kaj mora biti dokumentirano?</p>	<p>Na kmetijskem gospodarstvu se odvisno od vrste proizvodnje redno vodijo naslednje evidence (določenih evidenc, naštetih spodaj, zakonodaja glede varnosti hrane in krme ne zahteva):</p> <p>DOKAZILA IN EVIDENCE, POVEZANE Z UPORABO FITOFARMACEVTSKIH SREDSTEV</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Evidence o uporabi fitofarmaceutskih sredstev (FFS) (GLEJ PRILOGO G). 2. Potrdilo o opravljenem izpitu iz fitomedicine za izvajalce ukrepov varstva rastlin. 3. Veljaven znak o pregledu naprave za nanašanje fitofarmaceutskih sredstev. 4. Dokazilo o obvestilu o uporabi FFS v primeru uporabe FFS na parcelah, ki mejijo na šole, vrtce, otroška igrišča, zdravstvene ustanove ipd. Uprave navedenih ustanov je treba o tem pisno obvestiti 24 ur pred škropljenjem. 5. Dokazilo o obvestilu čebelarjev 48 ur pred tretiranjem s kontaktnim FFS, ki je strupen ali škodljiv za čebele, če se tretiranje izvaja med cvetenjem gojenih rastlin. <p>DOKAZILA IN EVIDENCE, POVEZANE Z GNOJENJEM</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Evidenca o uporabi živinskih gnojil (Evidence so potrebne samo za kmetijska gospodarstva, na katerih je več kot 5 GVŽ in ki hkrati presegajo letno obremenitev 140 kg N/ha iz živinskih gnojil). 7. Potrdilo o izdaji presežka živinskih gnojil. 8. Evidenca o vnosu blata ali komposta v tla. 9. Letni operativni načrt razvoza blata, mulja ali komposta. 10. Okoljevarstveno dovoljenje za uporabo blata, mulja ali komposta z omejeno uporabo. 11. Evidence o uporabi organskih gnojil in sredstev za izboljšanje tal, proizvedenih iz stranskih živalskih proizvodov kategorij 2 in 3. <p>DOKAZILA IN EVIDENCE, POVEZANE Z VZREJO ŽIVALI</p> <ol style="list-style-type: none"> 12. Dnevnik veterinarskih posegov. 13. Register živali na gospodarstvu (govedo, drobnica, prašiči). 14. Potni listi za govedo in spremni listi za prašiče in drobnico. 15. Izsledki morebitnih analiz in pregledov, opravljenih na živalih ali primarnih proizvodih, ki so mu bili izdani oziroma posredovani v vednost. 16. Zapisnik o uradnem letnem veterinarskem pregledu na gospodarstvu. 17. Potrdilo o odvozu trupla živali. 18. Potrdilo o opravljenem izobraževanju o program usposabljanja za oskrbovalce živali. 19. Povratna informacija uradnega veterinarja izvirnemu gospodarstvu. <p>PREOSTALE EVIDENCE</p> <ol style="list-style-type: none"> 20. Evidenca o pridelavi gensko spremenjenih rastlin. 21. Pojav škodljivih organizmov z vplivom na varnost primarnih proizvodov. <p>22. <u>DOKAZILA IN EVIDENCE O SLEDLJIVOSTI ŽIVIL IN KRME</u></p> <p>Sledljivost je možnost sledenja in spremljanja živila, krme, živali, ki daje hrano, ali snovi, ki je namenjena za vključitev v živilo ali se zanjo pričakuje, da bo vključena v živilo ali krmo, in sicer skozi vse faze pridelave, predelave in distribucije. Kmetje morajo zagotoviti sledljivosti vhodnih surovin; to pomeni, da morajo biti sposobni določiti vsakega človeka, ki mu je dobavil krmo, žival za pridobivanje hrane ali snov, namenjeno uporabi ali za katero se pričakuje, da se bo uporabila v živilu ali krmi.</p> <p>Kmet mora zagotoviti tudi sledljivosti izhodnih proizvodov, kar pomeni, da zagotavlja evidenco kupcev njegovih proizvodov.</p> <p>Sledljivost v pomenu iz 18. člena Uredbe 178/2002 ES ne pomeni, da je treba zagotavljati sledljivost za veterinarska zdravila, fitofarmaceutska sredstva, mineralna gnojila in semena, ki se uporabljajo pri pridelavi, vendar niso vgrajeni v kmetijske pridelke. Ti podatki se vodijo po drugih predpisih.</p>
--	--

<p>Sledljivost hrane in krme</p> <p>Kako dolgo hranimo evidence in dokazila?</p> <p>Kdaj izvajanje sledljivosti ni potrebno?</p>	<p>Zagotavljanje sledljivosti pri nabavi krme Kmetje, ki kupujejo krmo, morajo zagotavljati sledljivost kupljene krme. Dokumente morajo hraniti pet let od datuma dobave. To pomeni, da morajo hraniti dokumente (račune, dobavnice, tovarne liste, deklaracijo proizvoda, izjave ob nakupu krme od drugega kmeta), s katerimi dokazujejo za vso kupljeno krmo najmanj naslednje podatke:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ime in naslov dobavitelja; • vrsta in količina dobavljene krme; • datum dobave; • številka partije, lota – če obstaja. <p>Zagotavljanje sledljivosti pri prodaji primarnih proizvodov (živila in krma) Kmetje, ki prodajajo kmetijske pridelke (živila in krma), morajo zagotavljati sledljivost. To pomeni, da morajo hraniti dokumente (račune, dobavnice, tovarne liste, deklaracije o sestavi krme, izjave ob prodaji krme drugemu kmetu), s katerimi dokazujejo za vse prodane kmetijske pridelke najmanj naslednje podatke:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ime in naslov kupca (prejemnika); • vrsta in količina odpremljenih kmetijskih pridelkov; • datum prodaje; • številka partije, lota – če obstaja. <p>*Glejte primer pravilno vodene dokumentacije za sledljivost krme v prilogi G.</p> <p>Dokumenti se hranijo glede na rok trajanja kmetijskih pridelkov. Za krmo in živila je splošni rok hrambe dokumentov 5 let. Za hitropokvarljiva živila in krmo, katerih rok trajanja je manj kot 3 mesece, pa je treba dokumente hraniti 6 mesecev po dobavi.</p> <p>Tisti nosilci, ki prodajajo živila neposredno končnemu porabniku, ki je fizična oseba, ni treba zagotoviti sledljivosti.</p>
<p>Umik živil (ali krme)</p> <p>Obveščanje o umiku živil (ali krme)</p> <p>Uničenje krme</p> <p>Kdaj obveščanje pristojnih organov ni potrebno?</p> <p>Odpoklic živil</p>	<p>UMIK, ODPOKLIC IN OBVEŠČANJE PRIDELOVALCEV HRANE IN KRME</p> <p>Namen sledljivosti je zagotoviti, da se lahko izvedejo ciljno usmerjeni in natančni umiki ali odpoklici in da tako preprečimo nastanek škode in večje motnje trga.</p> <p>Pridelovalec živil (ali krme) mora sprožiti umik blaga, kadar ugotovi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. da živilo (ali krma) ni skladno z zahtevami glede varnosti živil (ali krme); 2. da živilo, ki je v prometu, ni več pod njegovim neposrednim nadzorom. <p>Cilj umika je izvesti vse potrebne ukrepe, da nevarni proizvod (živilo ali krma) ne pride v roke porabnika ali kmeta.</p> <p>Takoj za tem mora obvestiti pristojne organe (Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano, za živila in krmo rastlinskega izvora ter Veterinarsko upravo RS za živila živalskega izvora) in z njimi sodelovati pri izvedbi umika. Pri izvedbi umika morajo medsebojno sodelovati vsi nosilci živilske verige.</p> <p>Če krma ne izpolnjuje zahtev glede varnosti krme oziroma je taka krma dana v promet, je treba tako krmo uničiti, razen če pristojni organ ne odloči drugače. Pridelovalec krme lahko pri obvestilu o umiku navede, da je načrtovano uničenje krme, oziroma navede nadomestne ukrepe, s katerimi zagotovi, da krma, ki ni varna, ne bo dana v promet in se z njo ne bodo prehranjevale živali, namenjene za proizvodnjo živil.</p> <p>Kadar pridelovalec hrane umakne iz živilske verige živila, ki niso varna, so pa še vedno pod njegovim nadzorom, obveščanje pristojnih organov ni potrebno. Za krmo ta olajšava ne velja. Pridelovalec krme mora pristojne organe obvestiti, da je dal v promet krmo, ki ni varna, čeprav je ta še vedno pod njegovim nadzorom.</p> <p>Kadar je živilo že v rokah porabnika, mora pridelovalec obvestiti porabnika in izvesti odpoklic živil. To pomeni, da v sodelovanju z drugimi nosilci živilske verige in s pristojnimi nadzornimi organi izvede vse potrebne postopke, da porabnika obvesti o vzroku umika in da odpokliče živilo, ki ga je že dobavil.</p>

	*Dajanje v promet pomeni dati živilo (ali krmo) v prodajo, vključno s ponujanjem za prodajo ali z vsemi drugimi oblikami prenosa, brezplačno ali proti plačilu.
Koristi uporabe Smernic na gospodarjenje na kmetiji	<p>Koristi uporabe smernic na gospodarjenje na kmetiji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • trženje živil in krme skladno z EU in nacionalno zakonodajo na nacionalnem trgu in skupnem trgu EU; • uspešno koriščenje razvojnih sredstev iz Programa razvoja podeželja za Slovenijo za obdobje 2007-2013; • preventiva na področju varovanja zdravja živali; • preventiva na področju ustreznega varstva rastlin in varovanje okolja; • osnova za razvoj nadstandardne kakovosti hrane in krme; • dajanje v promet varne hrane in krme in s tem varovanje zdravja ljudi (Z globo od 10.000 tolarjev do 100.000 tolarjev se za prekršek kaznuje posameznik, če da v promet hrano (ali krmo), ki ni varna. To pomeni, da ne izpolnjuje živilske zakonodaje Skupnosti (Uredba (ES) št. 178/2002) ter evropske in nacionalne zakonodaje na področju higiene živil in krme.
Kje najdemo zakonodajo?	<p>Pomembna evropska zakonodaja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uredba (ES) št. 178/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2002 o določitvi splošnih načel in zahtevah živilske zakonodaje, ustanovitvi Evropske agencije za varnost hrane in postopkih, ki zadevajo varnost hrane, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2002:031:0001:01:SL:HTML • Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 852/2004 z dne 29. aprila 2004 o higieni živil, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/sl/dd/13/34/32004R0852SL.pdf • Uredba (ES) št. 853/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o posebnih higienskih pravilih za živila živalskega izvora, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/sl/dd/03/45/32004R0853SL.pdf • Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 183/2005 z dne 12. januarja 2005 o zahtevah glede higiene krme, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/sl/oj/2005/l_035/l_03520050208sl00010022.pdf <p>Seznam pomembne nacionalne zakonodaje najdete v prilogi E. Veljavno zakonodajo najdete na spletnih straneh Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Vaša dolžnost je, da ste seznanjeni z veljavno zakonodajo.</p>
Kako se Smernice prilagajajo?	Če se zgodijo spremembe zakonodaje na področju krme in živil, morajo Smernice ustrezno slediti spremembam. Do spremembe Smernic je treba slediti novi zakonodaji in ne starim smernicam. To nalogo bodo opravljale Strokovne službe Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije. Smernice so objavljene na spletni strani KGZS: www.kgzs.si .
Kje lahko zastavite vprašanja in kje dobite odgovore?	Če imate vprašanja, ki zadevajo izvajanje zakonodaje s področja varnosti živil in krme ali ki zadevajo izvajanje teh Smernic, se lahko obrnete na krajevnega kmetijskega svetovalca.

Pomembne spletne povezave

- Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije: www.kgzs.si
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: <http://www.mkgp.gov.si/>
- Fitosanitarna uprava Republike Slovenije: <http://www.furs.si>
- Veterinarska uprava Republike Slovenije: <http://www.vurs.gov.si/>
- Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: [http://Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano](http://Inšpektorat.Republike.Slovenije.za.kmetijstvo.gozdarstvo.in.hrano)
- Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani: <http://www.vf.uni-lj.si/veterina/index.htm>
- Kmetijski inštitut: <http://www.kis.si/pls/kis/kis.web>

- Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije: www.iihps.si/vstop.asp
- Biotehniška fakulteta: <http://www.bf.uni-lj.si/>
- Fakulteta za kmetijstvo Maribor: <http://fk.uni-mb.si/index.php?id=69>

II Smernice dobre higienske prakse v primarni pridelavi živil in krme

Tehnična pomoč kmetom pri preverbi izvajanja zakonskih predpisov na področju primarne pridelave hrane in krme

V nadaljnjem besedilu sta navedeni dve tabeli. V prvi tabeli kmet navede osnovne podatke o kmetiji in vrste dejavnosti, s katerimi se kmetija ukvarja. S pomočjo druge tabele pa izvede samokontrolo za izvajanje predpisov s področja varne hrane in krme v okviru primarne pridelave na njegovi kmetiji.

Tabela 1:

Osnovni podatki o kmetijskem gospodarstvu in vrstah dejavnosti, ki jih opravlja

Nosilec kmetijskega gospodarstva: _____
(Priimek in ime oziroma naziv)

Naslov: _____

KMG-MID: _____

KMETIJSKO GOSPODARSTVO OPRAVLJA NASLEDNJE DEJAVNOSTI:

(Prekrižajte kvadratik pri dejavnostih, ki jih opravljate na vaši kmetiji; mogočih je več odgovorov.)

DEJAVNOST		Opombe
Primarna proizvodnja živil rastlinskega izvora		☐
Primarna pridelava živil živalskega izvora	a) primarna pridelava mleka	☐
	b) primarna pridelava jajc	☐
Reja živali		☐
Primarna proizvodnja krme rastlinskega izvora		☐
Dejavnosti, povezane s proizvodnjo krme na kmetijskih gospodarstvih	a) mešanje krme izključno za potrebe lastnega kmetijskega gospodarstva, brez uporabe dodatkov ali premiksov, z izjemo dodatkov za siliranje	☐
	b) mešanje krme izključno za potrebe lastnega kmetijskega gospodarstva, z uporabo krmnih dodatkov ali premiksov, razen uporabe zootehničnih dodatkov	☐
	c) krmljenje živali, namenjenih za proizvodnjo hrane, samo s dokupljeno krmo	☐
MAJHNE KOLIČINE ŽIVIL IN KRME (EVIDENTIRANJE)		

Neposredna prodaja majhnih količin živil rastlinskega izvora neposredno končnemu porabniku na krajevnem območju	☐	
neposredna prodaja majhnih količin krme rastlinskega izvora kmetijam na krajevnem območju	☐	
Neposredna prodaja manjših količin primarnih živil živalskega izvora, ki jih nosilec dejavnosti proda neposredno končnemu porabniku neposredno na kraju pridelave	☐	
Dejavnosti na področju krme, za katere se zahteva odobritev		
Proizvodnja krmnih mešanic za potrebe lastnega kmetijskega gospodarstva, ki vsebujejo zootehniške dodatke ali premikse iz teh dodatkov (dodatki, ki so navedeni v 3. poglavju Priloge IV Uredbe 183/2005/ES)	☐	
Proizvodnja mediciranih krmnih mešanic za potrebe lastnega kmetijskega gospodarstva	☐	

KMETIJSKO GOSPODARSTVO IMA DOVOLJENJE OU VURS ZA NASLEDNJE DEJAVNOSTI:

	DA	NE	Ne uporabljamo
Uporaba in skladiščenje ribje moke in njenih krmnih mešanic			
Uporaba in skladiščenje dikalcijevega fosfata in njegovih krmnih mešanic			
Uporaba in skladiščenje hidroliziranih beljakovin in njihovih krmnih mešanic			
Uporaba in skladiščenje krvnih proizvodov in njihovih krmnih mešanic			
Druga dovoljenja (navedite)			

Opomba: Za dejavnosti, ki ste jih obkrožili oziroma jih opravljate, morate hraniti dokumentacijo, tj. »izpis iz registra primarnih proizvajalcev živil in krme ali ustrezno potrdilo, odločbo Vursa (npr. odobritev za proizvodnjo medicirane krme, dovoljenje za ribje moke). **Navedeno ne velja za tiste proizvajalce primarnih živil živalskega izvora, ki ta živila prodajajo samo v okviru t. i. manjših količin neposredno na kraju pridelave.**

Tabela 2:

Samokontrola izvajanja zakonskih predpisov na področju primarne pridelave hrane in krme na kmetiji

Pojasnitev izrazov v glavi tabele:

- **Proces:** Opis dela dejavnosti v primarni proizvodnji, ki vpliva na varnost živil ali krme.
- **Kontrolne točke:** Opisi procesov, ki morajo biti kontrolirani. Kontrolne točke zagotavljajo pravilnost procesov.
- **Izvajanje in dokumentiranje:** Kratko pojasnilo, kako morajo biti kontrolne točke pregledane skupaj z zakonodajo dokumentacijo. Podrobnejši opis proizvodnih procesov in dodatna pojasnila si lahko ogledate v poglavju III Dodatne opombe k Smernicam dobre prakse v primarni pridelavi hrane in krme na strani XX. V spodnji tabeli najprej označite s križcem v prvi stolpec proizvodni proces, ki velja za dejavnosti, ki jih izvajate na vaši kmetiji; preverite kontrolne točke in način izvajanja ter dokumentiranja izbranega proizvodnega procesa. Vrstice s proizvodnimi procesi, ki niso povezani z dejavnostmi, ki jih izvajate na vaši kmetiji, pustite neoznačene.

Številka	Proizvodni proces	Kontrolne točke	Izvajanje in dokumentiranje
1.1 ☐	Rastlinska pridelava in paša	Preverite, da <ul style="list-style-type: none"> – so uporabljeni ustrezni FFS; – je uporabljen pravilen odmerek FFS; – je bila upoštevana predpisana korenca; – so naprave za tretiranje ustrezno pregledane; – ima izvajalec ukrepov varstva rastlin opravljen izpit iz fitomedicine; – da je bilo izdano obvestilo o uporabi FFS ob uporabi FFS na parcelah, ki mejijo na šole, vrtce, otroška igrišča, zdravstvene ustanove ipd.; – da je bilo izdano dokazilo o obvestilu čebelarjev 48 ur pred tretiranjem s kontaktnim FFS, ki je strupeno ali škodljivo za čebele, če se tretiranje izvaja med cvetenjem gojenih rastlin. 	Hranite naslednjo dokumentacijo: <ul style="list-style-type: none"> – Evidenca o uporabi FFS (za vodenje evidenc uporabite tabelo v prilogi G: Evidenca o uporabi fitofarmaceutskih sredstev). – Znak o rednem pregledu naprav za izvajanje varstva rastlin, obnovljen vsaki dve leti. – Potrdilo o opravljenem tečaju preverjanja znanja iz fitomedicine. – Dokazilo o obvestilu o uporabi FFS ob uporabi FFS na parcelah, ki mejijo na šole, vrtce, otroška igrišča, zdravstvene ustanove ipd. Uprave navedenih ustanov je treba o tem pisno obvestiti 24 ur pred škropljenjem. – Dokazilo o obvestilu čebelarjev 48 ur pred tretiranjem s kontaktnim FFS, ki je strupeno ali škodljivo za čebele, če se tretiranje izvaja med cvetenjem gojenih rastlin. <p>Vodite evidence o košnji in spravi pridelkov.</p>
1.2 ☐	Pridelovanje gensko spremenjenih pridelkov (rastlin) (GSR)	Pri ministrstvu najavite pridelavo GSR. Izobražujte se za gojenje GSR.	Hranite evidenco o pridelavi GSR.

Številka	Proizvodni proces	Kontrolne točke	Izvajanje in dokumentiranje
2.1 ☐	Uporaba živinskih gnojil (gnoj, gnojevka in gnojnica)	<p>Ne uporabljajte živinskih gnojil na območjih, kjer se bodo neposredno po tem izvajali košnja, žetev, spravilo pridelkov in paša.</p> <p>Gnoj na površinah z jagodami in zelenjavo mora biti apliciran (uporabljen) pred sajenjem ali sejanjem.</p>	<p>Držite se priporočenih rokov za gnojenje.</p> <p>Hranite evidenco o uporabi živinskih gnojil. (<i>Kmetijsko gospodarstvo, na katerem je več kot 5 GVŽ in hkrati presega letno obremenitev 140 kg N/ha iz živinskih gnojil, mora voditi evidenco o uporabi živinskih gnojil.</i>)</p>
2.2 ☐	Organizacija in zahtevane kapacitete skladišča za gnoj	<p>Zahtevane kapacitete za shranjevanje živinskega gnoja, polnjenje in praznjenje skladišča mora biti organizirano tako, da je možnost okužbe hrane in krme z gnojem minimalna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ni opaznih znakov površinskega odtekanja živinskih gnojil po dežju ali kako drugače; – križanje teh umazanih poti povzroča mogočo kontaminacijo v procesu pridelave živil in krme (skladiščenje kmetijskih proizvodov in krme v koristastih silosih ali pod folijo); – skladišča za gnoj morajo biti vodotesna. <p>Za izračun ustrezne kapacitete gnojišč se obrnite na kmetijskega svetovalca.</p>	
3.1. ☐	Uporaba blata iz čistilnih naprav In uporaba komposta	<p>Neobdelanega blata ne smete uporabljati na kmetijskem zemljišču. Uporaba blata in komposta z omejeno uporabo je dovoljena:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. na tleh, kjer rastejo sadna drevesa (vendar se ne priporoča); 2. 10 mesecev pred spravilom pridelka na površinah, namenjenih za gojenje sadja in zelenjave, ki je običajno v neposrednem stiku s tlemi in se navadno uživa surova; 3. na travnikih in pašnikih, jeseni po zadnji košnji oziroma paši. 	<p>Hranite naslednjo dokumentacijo:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Evidenca o vnosu blata ali komposta v tla. – Letni operativni načrt razvoja blata, mulja ali komposta z omejeno uporabo. – Okoljevarstveno dovoljenje za vnos blata ali komposta z omejeno uporabo.
3.2. ☐	Uporaba organskih gnojil in sredstev za izboljšanje tal, proizvedenih iz živalskih stranskih proizvodov kategorij 2 in 3	<p>Rejnim živalim je prepovedan dostop na zemljišče vsaj 21 dni po uporabi organskih gnojil na zemljišču.</p> <p>Prepovedana je tudi košnja, preden poteče 21 dni od gnojenja travnikov s temi organskimi gnojili.</p>	<p>Vodite evidenco o uporabi organskih gnojil in sredstev za izboljšanje tal, proizvedenih iz stranskih živalskih proizvodov kategorij 2 in 3.</p>
3.3. ☐	Raztros pokvarjene (plesnive) krme in ostankov krme na kmetijske površine, gnojišče in raztros skupaj z gnojem ali druga oblika kompostiranja	<p>Zaoravanje pokvarjene krme in ostankov krme</p>	<p>Plesnivo krmo je treba zaorati.</p>

Številka	Proizvodni proces	Kontrolne točke	Izvajanje in dokumentiranje
4.1 ☐	Žetev in spravilo pridelkov, košnja in druga dela na polju za pridobivanje silaže ali sena	Kontrolirajte, da je oprema za žetev in pobiranje čista in vzdrževana.	Po potrebi očistite opremo pred uporabo.
4.2 ☐	Spravilo sadja in zelenjave	Pred pobiranjem pridelka preglejte opremo za pobiranje, da je izpravna in da ne poškoduje pridelka.	Po potrebi očistite opremo pred uporabo.
5 ☐	Prevoz pridelkov	Kontrolirajte, da so oprema in pripomočki za prevoz pridelkov čisti.	Po potrebi očistite opremo in pripomočke za prevoz pred uporabo.
6 ☐	Nakup in shranjevanje krme	<p>Prepričajte se, da kupujete krmo od registriranih podjetij/kmetij.</p> <p>Pri neposredni prodaji lahko kmet krmo kupuje tudi od sosednjih neregistriranih kmetij; zavezan je le, da izpolnjuje zahteve glede sledljivosti krme..</p> <p>Proizvodi, ki jih kupujete, morajo biti namenjeni za prehrano živali.</p>	Vedno hranite dokumente (račune, dobavnice, tovarne liste, deklaracijo proizvoda, izjave ob nakupu krme od drugega kmeta) najmanj 5 let. Dokumenti morajo jasno določati identifikacijo dobavitelja, datum, količino in potrditev o dostavljeni krmi.
7 ☐	Sprejem in uskladiščenje krme	<p>Preverite krmo ob prevzemu.</p> <p>Preverite, kateri vrsti oziroma kategoriji živali je dobavljena krma namenjena.</p> <p>Silose ali kontejnerje označite z jasnimi in razumljivimi etiketami.</p> <p>Prepričajte se, da se krma daje v pravi silos, kontejner ali prostor za skladiščenje.</p>	<p>Prepričajte se, da se sprejeta krma ujema z označbo na dobavnici, etiketi ali na računu.</p> <p>Preverite vonj in temperaturo oziroma svežost krme.</p> <p>Shranite račun in dobavnico.</p> <p>Označite, v katerem silosu je katera krma.</p>
8.1 ☐	Pridelava surovin, skladiščenje in konzerviranje hrane in krme	<p>Ločite krmo in živila od snovi, ki bi jo lahko kontaminirali (gnojila, fitofarmaceutska sredstva, kemikalije, čistila).</p> <p>Ločite krmo, ki vsebuje zdravila ali dodatke za posamezne ciljne skupine živali od ostale krme.</p> <p>Preprečite pojav plesnenja oziroma kvarjenje krme in izvajajte druge ukrepe za preprečevanje nezaželenega kvarjenja in onesnaženja krme (preprečevanje vpliva vremena, nadzor škodljivcev).</p>	<p>Sušenje in hlajenje lahko prepreči razvoj plesni.</p> <p>Opazujte organoleptične spremembe, spremembe vlage in temperature ves čas skladiščenja.</p> <p>Uvedite ukrepe za nadzor škodljivih organizmov (glodalci, insekti, ptiči).</p>
8.2 ☐	Skladiščenje svežega sadja in zelenjave	Skladiščni prostori naj bodo čisti, zračni in hlajeni glede na zahteve pridelka.	<p>Hladilne naprave nastavite na pravilno temperaturo in ventilacijo.</p> <p>Preglejte opremo, da ne pušča in da ni poškodovana.</p>

Številka	Proizvodni proces	Kontrolne točke	Izvajanje in dokumentiranje
8.3 ☐	Silos za silažo	Vzdržujte čistočo silosa. Krmo v silosu natančno pokrijte, da se izognete kontaminaciji in oksidaciji.	Upoštevajte dobro prakso pri siliranju in poskrbite, da se večje količine ne grejejo in ne plesnijo.
8.4 ☐	Silos pod pritiskom plina (CO ₂)	Izogibajte se plesnenju in oksidaciji.	Na predpisan način preverite pritisk v silosu. Očistite silos, ko je izprazen.
8.5 ☐	Silažne bale	Bale naj bodo shranjene na primernem mestu, da so zaščitene pred mehanskimi poškodbami in neugodnimi vremenskimi vplivi.	Poskrbite, da folija ostane nepoškodovana. Poškodovana mesta takoj zaščitite, zalepite. Silažne bale ne smejo biti v ležečem položaju.
8.6 ☐	Krma v vrečah	Preprečite dostop vlage. Izogibajte se poškodbam vreče.	Krmo v vrečah hranite v suhem skladišču. Krmo iz poškodovanih vreč presujte v nove vreče.
8.7 ☐	Silos ali cisterna za shranjevanje tekoče krme	Preprečite kontaminacijo krme. Izogibajte se hranjenju krme v silosu, ki ni primerna za shranjevanje v silosu.	Vzdržujte silos ali cisterno čisto. Jasno označite cisterno oziroma silos.
8.8 ☐	Krma v razsutem stanju (skladišča ali na prostem)	Preprečite kontaminacijo krme. Izogibajte se vlagi pri skladiščeni krmi.	Vzdržujte čistočo skladišča. Uvedi ukrepe za nadzor škodljivcev - načrt postavitve vab
8.9 ☐	Posušena voluminozna krma (bale, razsuta krma, kozolci)	Preprečite kontaminacijo krme. Preprečite dostop vode. Krmo na prostem (mrva) ustrezno zaščitite, preprečite kvarjenje krme.	Vzdržujte čistočo skladišča.

Številka	Proizvodni proces	Kontrolne točke	Izvajanje in dokumentiranje
9.1 ☐	Mešanje krme brez dodatkov in premiksov	<p>Pri pripravi krmnih mešanic uporabljamo naslednje komponente: posamična krmila (surovine), rudninske krmne mešanice, dopolnilne krmne mešanice.</p> <p>Komponente morajo biti uporabljene v pravih odmerkih glede na navodila.</p> <p>V mešalec vstavite pravilne odmerke. Za vsako vrsto krme mešanice je treba imeti pisna navodila.</p> <p>Da zagotovite homogenost mešanice, je treba določiti za vsak mešalec število obratov mešalca in čas mešanja.</p> <p>Skrbite za čistočo mešalca in dozatorja surovin.</p> <p>Vzpostavite sistem tako, da se ne more zgoditi nezaželena zamenjava krme med živalmi oziroma kategorijami živali.</p> <p>Upoštevajte prepoved krmljenja določenih snovi določenim vrstam, npr. določeni dodatki, ribja moka, krvni proizvodi; upoštevajte, da določenih snovi krma sploh ne sme vsebovati, tj. feces, urin, les, ostanki embalaže.</p>	<p>Preverite sistem za tehtanje.</p> <p>Kontrolirajte dovod.</p> <p>Kontrolirajte čas mešanja.</p> <p>Po vsaki uporabi očistite mešalec in dozator.</p> <p>Preverite, ali je posamezne komponente (posamična krmila, dodatke, premikse) dovoljeno krmiti vsem vrstam in kategorijam živali na kmetiji.</p>
9.2 ☐	Mešanje krme z dodatki in premiksi	<p>Mešanje krme z dodatki oziroma premiksi mora potekati po principih HACCP (več o tem v Prilogi A); za opravljanje te dejavnosti mora kmetijsko gospodarstvo izpolnjevati pogoje iz Priloge II Uredbe 183/2005 ES.</p> <p>Za vsak uporabljen premiks morate (skupaj s svetovalcem) preveriti morebitno tvegane glede uporabe po principih iz Priloge A.</p>	<p>Zagotoviti je treba pisna navodila o postopkih za pripravo krmnih mešanic (navodila, čas mešanja, zaporedje doziranja posameznih komponent, zaporedje mešanja, čiščenje).</p> <p>Izdelajte shemo proizvodnje krmnih mešanic.</p> <p>Izdelajte shemo mešalnice. Uvedite ukrepe za nadzor škodljivih organizmov (insekti, glodalci, ptiči), izdelajte načrt postavitve vab.</p>
10 ☐	Ustrezna voda za napajanje in voda za vlaženje krme	<p>Uporabljajte vodo dobre kakovosti (ki ne kaže sprememb v barvi, vonju in v okusu) v obsežnih količinah.</p> <p>Kontrolirajte opremo za napajanje in vlaženje krme.</p>	<p>Redno izpraznite in očistite opremo za vlaženje in napajanje, da odstranite ostanke krme, blata (fecesa) in urina.</p>
11 ☐	Voda za namene pranja in čiščenja opreme	Uporabljajte čisto vodo.	

Številka	Proizvodni proces	Kontrolne točke	Izvajanje in dokumentiranje
12.1 ☐	Voda za čiščenje hrane in krme, ki bo izpostavljena nadaljnji obdelavi	Uporabljajte čisto vodo.	
12.2 ☐	Voda za pranje primarnih proizvodov, ki so namenjeni <u>za neposredno uživanje</u> , in pranje opreme, ki <u>prihaja v neposreden stik z njimi</u>	Uporabljajte: a) pitno vodo iz javnega vodovodnega omrežja; b) vodo iz zasebnega vodovoda ali vodnjaka, ki izpolnjuje minimalne pogoje za pitno vodo (dokazilo: mikrobiološki izvid) oziroma uporaba te vode ni v nasprotju s priporočili krajevne skupnosti.	Hranite dokazilo o zdravstveni neoporečnosti vode, če uporabljate vodo iz zasebnega vodovoda ali vodnjaka.
13 ☐	Voda za namakanje užitnih vrtnarskih pridelkov	Uporabljajte vodo skladno s Prilogo 4 Uredbe o vnosu nevarnih snovi in gnojil v tla.	
14 ☐	Delo s pridelki (sortiranje, ocenjevanje, pakiranje in preostali procesi, ki vključujejo posreden ali neposreden stik s primarnim proizvodom)	Ljudje, ki se ukvarjajo s primarnimi proizvodi, ne smejo biti okuženi s prebavnimi nalezljivimi boleznimi, z ranami in ne smejo kazati drugih znakov prenosljivih bolezni (bruhanje, driska, zlatenica, spremembe na koži, izcedek iz oči, ušes ali nosa), ki bi lahko vplivale na varnost primarnih proizvodov.	
15 ☐	Kontrola in preventiva pred škodljivimi organizmi (insekt, ptiči, glodalci)	Poskrbite, da so skladišča za krmo in živina varni pred škodljivci in glodalci.	Redno kontrolirajte prisotnost škodljivcev in glodalcev. Preverite, ali so nameščene pasti in vabe okrog in znotraj stavbe. Ohranjajte čistost zgradbe znotraj in zunaj. Hranite evidenco o Pojavu škodljivih organizmov z vplivom na varnost primarnih proizvodov (hranite račune o nabavi sredstev za zatiranje škodljivih organizmov). V skladišča za krmo in živila je treba preprečiti vstop glodalcem in ptičem. Izdelajte načrt polaganja vab.
16 ☐	Odvzem krme iz skladišča in krmljenje	Prepričajte se, da je krma neoporečna. Odstranite pokvarjeno krmo in prepričajte se, da krma ni kontaminirana z zemljo, gnojili ali drugimi nečistočami.	Pri odvzemu krme iz skladišča preverite morebitno pregrevanje krme in plesnenje v silaži. Vzdržujte čistočo prevoznih sredstev in transportnih poti za krmo. Vzdržujte čistočo na vseh kritičnih točkah, kjer krma potuje (ko krma potuje od skladišča, notranji transport, do krmnih

Številka	Proizvodni proces	Kontrolne točke	Izvajanje in dokumentiranje
			korit),
17 ☐	Krmljenje	Zagotovite, da živali krmito s krmo, ki je namenjena posamezni vrsti živali oziroma njeni kategoriji.	Preverite dovodne cevi krme iz silosa. Poučite osebje, ki pomaga na kmetiji, o pravih krmljenjih.
18 ☐	Avtomatsko krmljenje in korita	Zagotovite, da avtomatski krmilniki in krmilne mize niso onesnaženi, da v koritih ali na krmilni mizi ni ostankov stare krme in drugih nečistoč. Zagotovite dobro higieno okrog prostora za krmljenje živali.	Z vodo očistite prehode, kjer živali hodijo. Pomijte in očistite krmilno mizo ter vzdržujte skleda, korita in avtomatske krmilnike čiste.
19 ☐	Prostori, pripomočki in oprema za krmljenje in rejo živali	Poskrbite za redne preglede, da se ne pojavijo puščanje ali mehanske poškodbe na napravah in opremi. Prostori in naprave morajo biti čisti, če so v uporabi. Prostori za rejo živali in oprema za krmljenje morajo biti redno vzdrževani, da se ne pojavijo tveganja. Kemikalije, uporabljene za čiščenje in razkuževanje, morate uporabljati skladno z navodili in morajo biti hranjene ločeno od krme in prostorov za krmljenje.	Vzdrževalna dela je priporočljivo izvajati v rednih časovnih presledkih. Poškodbe v prostorih in na opremi, ki lahko predstavljajo tveganje za živali ali njihove proizvode, pa je treba odpraviti v najkrajšem mogočem času.
20 ☐	Načrtovanje prostorov in opreme za rejo živali	Prostori za rejo živali morajo biti načrtovani tako, da je vzdrževanje/čiščenje čim lažje. Prostori za rejo živali morajo biti redno vzdrževani.	Vzdrževalna dela je priporočljivo izvajati v rednih časovnih presledkih, poškodbe v prostorih in na opremi, ki lahko predstavljajo tveganje za živali ali njihove proizvode, pa je treba odpraviti v najkrajšem mogočem času.
21 ☐	Čiščenje prostorov in opreme za rejo živali	Treba je namestiti sisteme za redno odstranjevanje gnoja, odpadnih snovi in drugih mogočih virov okužbe živil ali krme. Kemikalije, uporabljene za čiščenje in razkuževanje, morate uporabljati skladno z navodili. Z njimi ravnajte tako, kot je določeno v točki 24.	
22 ☐	Organizacija krmljenja in nastiljanja	Ostanke krme v jaslilih morate redno odstranjevati. Prav tako redno menjajte surovine za nastilj. Tako preprečite nastanek plesni.	
23 ☐	Načrtovanje in gradnja opreme za krmljenje in napajanje živali	Oprema za krmljenje in napajanje živali mora biti načrtovana, izdelana in nameščena tako, da je možnost kontaminacije krme in vode čim	

Številka	Proizvodni proces	Kontrolne točke	Izvajanje in dokumentiranje
		manjša. Sistemi za napajanje morajo biti zanesljivi in narejeni tako, da jih je mogoče učinkovito čistiti in vzdrževati.	
24 ☐	Shranjevanje tretiranih semen, fitofarmaceutskih sredstev, biocidov, veterinarskih zdravil, gensko spremenjenih semen in kemikalij	Hranite tretirana semena žit, gensko spremenjena semena, kemikalije in zdravila na varnem mestu.	Preprečiti je treba dostop do teh snovi otrokom in drugim nepooblaščenim ljudem. Priporočljiva je uporaba namenskih prostorov ali omar, ki jih je mogoče zaklepati. Snovi shranjujte le v originalni embalaži, kateri so priložena navodila za uporabo. Ljudje, ki prihajajo v stik z nevarnimi snovmi, morajo dobro poznati načine rokovanja z nevarnimi snovmi.
25 ☐	Nevarni odpadki in embalaža (embalaža in ostanki fitofarmaceutskih sredstev, biocidov, veterinarskih zdravil, gensko spremenjenih semen in kemikalij)	Nevarne odpadke in njihovo embalažo je treba shranjevati na varnem mestu ločeno od živali, živil in krme ter zunaj dosega otrok. Z nevarnimi odpadki je treba ravnati skladno z navodili proizvajalcev oziroma navodili pristojnih strokovnih služb na področju veterinarskih zdravil, fitofarmaceutskih sredstev, biocidov in preostalih kemikalij.	Hranite nevarne odpadke ločeno od živali, krme in živil vse do njihove odstranitve oziroma neškodljivega uničenja. Priporočljiva je uporaba namenskih prostorov ali omar, ki jih je mogoče zaklepati. Za odstranjevanje nevarnih odpadkov dosledno upoštevajte navodila proizvajalca oziroma strokovnih služb.
26 ☐	Poginule živali	Do odvoza poginulih živali je treba le-te zavarovati in preprečiti drugim živalim in ljudem dostop do trupla poginule živali. Treba je preprečiti stik kadavrov s krmo in živili.	Naročite takojšen odvoz poginulih živali. Hranite Potrdilo o odvozu trupla živali. Zaščitite truplo pred neposredno sončno svetlobo in preprečite dostop do trupla drugim živalim in ljudem.
27 ☐	Zdravstveno stanje živali	Redno je treba preverjati zdravstveno stanje živali v hlevu. Predvsem je treba paziti na pojav znakov, na podlagi katerih bi lahko posumili, da je žival bolna: neješčnost, nasršena dlaka/namrščeno perje, driska, bruhanje, spremembe na koži ali vidnih sluznicah, povišana telesna temperatura, oteženo dihanje, motnje v gibanju ...	Dnevno preverjajte zdravstveno stanje živali. Ob pojavu znakov, ki nakazujejo na pojav bolezni, je treba nemudoma obvestiti veterinarsko službo. Skrbite za zdravje in dobro kondicijo živali Upoštevajte izsledke analiz, opravljenih na živalih in njihovih proizvodih, ki kažejo na

Številka	Proizvodni proces	Kontrolne točke	Izvajanje in dokumentiranje
			prisotnost bolezni.
28 ☐	Preprečevanje širjenja kužnih bolezni	Preprečiti je treba vnos in širjenje nalezljivih bolezni prek okuženih živali in tudi posredno prek ljudi.	<p>Dnevno preverjajte zdravstveno stanje živali.</p> <p>Pri nakupu živali ocenite njihovo zdravstveno stanje.</p> <p>Preverite evidence in dokumente prodajalca, ki se nanašajo na zdravstveno stanje živali.</p> <p>Spoštujete karanteno pri nabavi novih živali.</p> <p>Upoštevajte navodila in opozorila strokovnih služb glede pojava določenih kužnih bolezni.</p> <p>Izdelajte in dosledno uporabljajte pravila za vstop obiskovalcev in drugih ljudi v hlev.</p> <p>Hranite naslednjo dokumentacijo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izsledki morebitnih analiz in pregledov, opravljenih na živalih. - Zapisnik o uradnem letnem veterinarskem pregledu na gospodarstvu. - Povratna informacija uradnega veterinarja izvornemu gospodarstvu. - Register živali na gospodarstvu (govedo, drobnica, prašiči). - Potni listi za govedo. - Spremni listi za prašiče in drobnico.
29 ☐	Usposabljanje in izobraževanje	<p>Preprečite možnosti napak pri rokovanju s krmo, fitofarmaceutskimi sredstvi, z biocidi, s kemikalijami in z veterinarskimi zdravili.</p> <p>Preprečite napake pri pridelavi, prevozu ali pri shranjevanju pridelkov v skladišču.</p> <p>Poskrbite za dobro osebno higieno.</p>	<p>Usposobite ljudi, da bodo obvladali naloge, ki jih izvajajo. Zagotovite te poklicne spretnosti pri uvajanju novega osebja in novih proizvodnih procesov.</p> <p>Oskrbovalci živali, ki nimajo ustreznega predhodnega znanja oziroma delovnih izkušenj, morajo obvezno opraviti usposabljanje za vzdrževalce živali in hraniti potrdilo o opravljenem izobraževanju.</p> <p>Oskrbovalec živali je fizična oseba, ki oskrbuje domače živali.</p> <p>Upoštevajte navodila za uporabo na proizvodih, ki zadevajo tveganje za zdravje.</p>
30	Zdravljenje živali	Zagotoviti je treba, da se zdravila,	Zagotovite, da ljudje, ki izvajajo

Številka	Proizvodni proces	Kontrolne točke	Izvajanje in dokumentiranje
☐	(vključno z uporabo medicirane krme)	vključno z medicirano krmo, uporabljajo izključno skladno z navodili veterinarja oziroma proizvajalca.	<p>zdravljenje živali, ravnajo izključno skladno z navodili, ki jih predpiše lečeči veterinar, oziroma da upoštevajo navodila proizvajalca.</p> <p>Vodite evidenco o zdravljenju živali, vključno z datumom začetka in trajanjem zdravljenja (Dnevnik veterinarskih storitev).</p> <p>Če je potrebno zdravljenje živali, posebej označite način, ki izključuje njihovo zamenjavo.</p> <p>Medicirano krmo popolnoma ločite od preostale krme.</p> <p>Z ostanki zdravil oziroma embalažo, v kateri so bila zdravila, ravnajte skladno z navodili lečečega veterinarja oziroma skladno z navodili proizvajalca.</p>
31 ☐	Čistoča živali, namenjenih za zakol	Živali morajo biti pred oddajo v zakol čiste. Poskrbite, da je na živalih čim manj ostankov iztrebkov, tj. blata in stelje.	Pred oddajo živali v klavnico preverite čistočo živali in jih po potrebi dodatno očistite.
32 ☐	Izsledki analiz in drugih kontrol opravljenih pri živalih	<p>Hranite izsledke analiz in drugih kontrol vključno z inšpekcijskimi.</p> <p>Ocenite izsledke analiz v smislu zdravja živali in posledičnega vpliva na krme in živil.</p>	Upoštevajte izsledke analiz in drugih kontrol pri izvajanju zdravstvenega varstva živali ter na njihovi osnovi; skupaj s strokovnimi ustanovami izvedite morebitne korektivne ukrepe.
33 ☐	Zdravstveni status za živali, ki se jih redi za proizvodnjo mleka (govedo, drobnica)	<p><u>1. Splošno zdravstveno stanje živali</u> Surovo mleko živalskega izvora mora izvirati od živali, ki so v dobrem zdravstvenem stanju in ne smejo kazati nobenih znakov bolezni, ki bi lahko vplivale na zdravstveno ustreznost, še zlasti ne smejo kazati nobenih znakov kakršnih koli infekcij genitalnega trakta, vnetja prebavnega trakta, driske, povišane telesne temperature ali vnetja vimena. Vime mora biti nepoškodovano, ne sme imeti poškodb, ki bi kakor koli vplivale na kakovost mleka.</p> <p><u>2. Zdravljenje živali in prepovedane substance</u> Živali ne smejo dobivati prepovedanih substanc oziroma nedovoljenih substanc. Pri živalih, ki pa so bile zdravljene, se mora upoštevati predpisano obdobje karence.</p> <p><u>3. Bruceloza</u> Kar zadeva brucelozo, mora surovo</p>	<p>1. Vsakodnevna kontrola splošnega zdravstvenega stanja živali. Ob sumu bolezni mora imetnik živali obvestiti veterinarsko službo.</p> <p>Redna kontrola vimena in ugotavljanje morebitnih znakov pojava mastitisa (oteklina, bolečina, spremenjeno mleko ...), poškodb seskov ...</p> <p>2. Ažurno vodenje dnevnika veterinarskih posegov z vpisanimi podatki o vseh zdravljenih živali.</p> <p>3. Posestvo je uradno prosto</p>

Številka	Proizvodni proces	Kontrolne točke	Izvajanje in dokumentiranje
		<p>mleko izvirati od krav, ovac, koz, ki pripadajo čredi, ki je uradno prosta bruceloze ali ženskih živali drugih vrst, ki so dovzetne za brucelozo – le-te morajo pripadati čredi, ki je bila redno kontrolirana za to bolezen po načrtu, ki ga je odobrila pristojna oblast.</p> <p><u>4. Tuberkuloza</u> Kar zadeva tuberkulozo, mora surovo mleko izvirati od krav, ki pripadajo čredi, ki je uradno prosta tuberkuloze ali ženskih živali drugih vrst, ki so dovzetne za tuberkulozo - le-te morajo pripadati čredi, ki je bila redno kontrolirana za to bolezen po načrtu, ki so ga odobrili pristojni veterinarski organi.</p> <p>Če so koze skupaj v čredi s kravami, morajo biti testirane in kontrolirane na tuberkulozo.</p> <p>Surovo mleko katere koli živali, ki ni skladno z zgoraj omenjenimi določili, oz. surovo mleko katere koli živali, ki posamično kaže pozitivno reakcijo na diagnostični test za brucelozo in/ali tuberkulozo, se ne sme uporabljati za prehrano ljudi.</p> <p>Surovo mleko živali, ki ne izpolnjuje zgoraj navedenih zahtev, se lahko uporablja samo z dovoljenjem pristojne organizacije (Vurs).</p> <p><u>5. Izolacija živali</u> Okužene živali ali živali, pri katerih obstaja sum na infekcijo s katero koli izmed zgoraj omenjenih bolezni, morajo biti ločene od drugih živali, da se izognemo škodljivemu učinku na mleko drugih živali</p> <p><u>6. Izsledki laboratorijskih analiz surovega mleka</u> Upoštevajte izsledke laboratorijskih analiz mleka, pridobljenih v okviru notranjih kontrol, in tudi tistih, pridobljenih v okviru uradnega nadzora.</p>	<p>bruceloze, razen če mu Vurs z odločbo ta status razveljavi. Nosilec dejavnosti je dolžen izvajati vse zahteve, odrejene v omenjeni odločbi.</p> <p>4. Posestvo je uradno prosto tuberkuloze, razen če mu Vurs z odločbo ta status razveljavi. Nosilec dejavnosti je dolžen izvajati vse zahteve, odrejene v omenjeni odločbi.</p> <p>5. V primeru bolnih živali je treba zagotoviti učinkovito izolacijo – ločitev od drugih živali. V ta namen mora biti na gospodarstvu zagotovljen ločen prostor oziroma del prostora v hlevu, ki se lahko uporablja samo v ta namen.</p> <p>6. Hranite vso dokumentacijo, ki jo prejmete ob uradnem nadzoru oziroma vam jo posreduje organizator odkupa mleka ali mlekarna, ki se nanaša na laboratorijske preiskave mleka.</p> <p>Enako velja tudi za izvide vzorcev mleka, ki ste jih morebiti odvzeli sami v okviru izvajanja notranjih kontrol.</p>
34	Higiena molže	Ljudje, ki izvajajo molžo, ali tisti, ki rokujejo s surovim mlekom, morajo	Za potrebe molže mora biti v prostoru, kjer se izvaja molža, ali

Številka	Proizvodni proces	Kontrolne točke	Izvajanje in dokumentiranje
☐		<p>nositi ustrezna čista oblačila.</p> <p>Osebe, ki izvaja molžo, mora imeti visoko raven osebne higijene.</p> <p>Na voljo morajo biti pripomočki za umivanje rok</p>	<p>v njegovi neposredni bližini zagotovljeno naslednje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - umivalnik s toplo in hladno vodo; - milo; - čista brisača (priporoča se uporaba papirnatih brisač).
35 ☐	Čiščenje opreme in prostorov za molžo	<p>Oprema za molžo in prostori, kjer se opravlja molža, morajo biti vzdrževani in redno čiščeni ter po potrebi tudi razkuženi, da je tveganje za kontaminacijo mleka čim manjše.</p> <p>Za pranje prostorov in opreme za molžo mora biti na voljo zadostna količina pitne vode.</p>	Redno vzdrževanje opreme in prostorov in njihovo dnevno čiščenje oziroma po potrebi razkuževanje.
36 ☐	Zatiranje škodljivih organizmov (insekti, glodalci, ptiči)	V prostorih, kjer se izvaja molža in skladišči mleko, je treba sistematično zatirati škodljive organizme (insekte in glodalce).	<p>Pri zatiranju škodljivih organizmov je treba:</p> <ul style="list-style-type: none"> - preprečevati nastanek mest, kjer se le-ti lahko razmnožujejo (splošna urejenost in čistoča kmetije, redno odstranjevanje odpadkov); - preprečiti dostop do primarnih proizvodov: nameščanje mrež na okna, zapiranje prostorov (dobro tesnjenje vrat!!!), zapore talnih sifonov ...; - uporaba sredstev za uničevanje škodljivih organizmov (pasti, vabe ...).
37 ☐	Priprava molže	<p>Molžo je treba opraviti higiensko, pri čemer je treba še posebej zagotoviti, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - so pred molžo seski, vime in okolica čisti; - je zagotovljena ustrezna identifikacija živali, ki so v fazi zdravljenja, da se prepreči, da se mleko, ki izvira od takih živali, pred iztekom predpisanega roka karence uporabi za prehrano ljudi. 	<p>Temeljito čiščenje vimena.</p> <p>Priporočljivo je, da se pred začetkom molže odvzame prve curke v ločeno posodo.</p> <p>Pred začetkom molže vsake posamezne živali se je treba prepričati, da žival ni v karenci oziroma je treba te podatke preveriti v identifikacijskem sistemu za zdravljenе živali (če na kmetiji obstaja).</p>
38 ☐	Shranjevanje mleka	<p>Oprema za molžo in prostori, kjer se mleko hrani in hladi, morajo biti razporejeni in načrtovani tako, da je čim manjše tveganje za okužbo mleka.</p> <p>Nemudoma po opravljeni molži mora biti mleko shranjeno v čistem prostoru, ki je zgrajen in opremljen tako, da preprečuje možnost kontaminacije mleka.</p>	<p>Zagotoviti je treba ločen prostor za skladiščenje mleka neposredno po molži oziroma oddaje v mlekarno</p> <p>Redno vzdrževanje opreme in prostorov za skladiščenje mleka in njihovo dnevno čiščenje oziroma po potrebi razkuževanje.</p> <p>Dnevno preverjanje temperature</p>

Številka	Proizvodni proces	Kontrolne točke	Izvajanje in dokumentiranje
		<p>Če molžo opravljate dnevno, mora biti mleko takoj po molži ohlajeno na temperaturo, ki ne sme biti višja od 8 °C.</p> <p>Če oddaja mleka ne poteka vsak dan, pa mora biti mleko takoj ohlajeno na temperaturo, ki ne sme biti višja od 6 °C.</p> <p>Izjemo predstavljajo primeri, kjer gre mleko v predelavo v največ dveh urah po molži, oz. primeri, v katerih je višja temperatura nujna zaradi tehničnih razlogov, ki so povezani z dnevnim proizvajanjem določenih proizvodov.</p>	<p>hlajenja v odvisnosti od načina oddaje v mlekarno (8 °C oziroma 6 °C)</p> <p>Prostor za skladiščenje mleka se uporablja samo za mleko pridelano na posestvu.</p>
39 ☐	Shranjevanje in rokovanje z jajci	<p>Jajca morajo biti v prostorih proizvajalca vse do oddaje shranjena v čistih, suhih in hladnih prostorih, brez tujih vonjav, zavarovana pred poškodbami in vdorom škodljivcev ter ne smejo biti izpostavljena neposredni sončni svetlobi.</p> <p>Jajca je treba dostaviti porabniku v največ 21 dneh po tem, ko so bila znesena.</p>	<p>Priporočljivo je, da se jajca skladiščijo na čim bolj konstantni temperaturi, ki preprečuje nastanek kondenza na jajčni lupini.</p> <p>Material za embaliranje oziroma pakiranje jajc mora biti zaščiten pred vlago in zavarovan pred dostopom škodljivih organizmov.</p> <p>Zagotoviti je treba vodenje sledljivosti glede datuma nesinja in eventualnega izvora jajc (v primeru večjega števila proizvodnih jat).</p> <p>Prostori za skladiščenje jajc morajo biti zavarovani pred vdorom škodljivih organizmov (insektov in glodalcev).</p>

Kot odgovorna oseba za kmetijo se obvezujem, da bom sledil pravilom, tj. Smernicam dobre prakse v primarni pridelavi hrane in krme; potrjujem, da so označeni procesi tisti, ki se dejansko izvajajo na moji kmetiji.

Podpis: _____

Datum: _____

III Dodatne opombe k Smernicam dobre higienske prakse

<p>1 Rastlinska pridelava in paša</p> <p>Evidence FFS</p> <p>Znak o rednem pregledu naprav</p>	<p>Pravilo: Treba je zaščititi pridelke pred onesnaženjem in strupenimi snovmi</p> <p>Kmet zagotovi, da so pridelki proizvedeni skladno s pogoji, ki veljajo za njegovo kmetijo, npr.: ekološko oz. konvencionalno kmetovanje.</p> <p>Zagotovite, da so upoštevane predpisane karence in navodila za tretiranja s FFS. Treba je tudi zagotoviti, da se po potrebi odloži čas žetve za to, da se upošteva karencja po tretiranju.</p> <p>Obrazec za vodenje evidenc je v prilogi D in vsebuje vse informacije, ki so predpisane z zakonom. Evidence morate hraniti najmanj 5 let. http://ius.info/Baze/REGI/Predpisi/B/H03BDEEP.htm</p> <p>Preprečite izbruh bolezn, ki lahko pripeljejo do okužbe z aflatoksinom v žitih (rženi rožiček, Fusarium).</p> <p>Za izvajanje varstva rastlin se uporabljajo le naprave, ki so redno pregledane in imajo znak o rednem pregledu. Znak o rednem pregledu morajo imeti naprave za površinsko nanašanje FFS na traktorski ali samohodni motorni pogon in naprave za prostorsko nanašanje FFS na traktorski ali samohodni pogon. Imetniki morajo pridobiti znak o rednem pregledu vsaki dve leti. Prvi redni pregled naprave se opravi tri leta po prvi pridobitvi znaka o rednem pregledu.</p> <p>FFS hranimo v originalni embalaži, ločeno od živil in drugih predmetov splošne rabe, zunaj dosega otrok, v ustreznih pogojih temperature, vlage in svetlobe, skladno z navedbami v navodilu proizvajalca.</p> <p>Več o uporabi in hranjenju FFS si lahko preberete v:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Svetovalnem kodeksu dobre kmetijske prakse, v poglavju Varstvo rastlin in fitofarmaceutska sredstva (FFS) http://www.kis.si/datoteke/File/kis/SLO/Publikacije/drugo/Kodeks_DKP.pdf • Priročniku za izvajanje zahtev navzkrižne skladnosti na kmetijskih gospodarstvih http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/bostjanbe/Prirocnik_za_izvajanje_zahtev_navzkrizne_skladnosti_delovna_verzija_22.6.07.pdf (Standard o uporabi fitofarmaceutskih sredstev) • VARSTVO RASTLIN, Priročnik za uporabnike fitofarmaceutskih sredstev, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
<p>1.2 Pridelovanje gensko spremenjenih rastlin (GSR)</p>	<p>Pravilo: Če se odločite gojiti gensko spremenjene rastline, morate biti vpisani v register pridelovalcev GSR in ministrstvu najaviti pridelavo.</p> <p>Pri pridelavi gensko spremenjenih rastlin (v nadaljevanju GSR) je treba izvajati ukrepe, da se ne pojavi neželen prenos cvetnega prahu GSO na preostale rastline iste vrste (neželena križanje med gensko spremenjenimi in nespremenjenimi rastlinami) oziroma vsak neposreden stik ali mešanje GSR z gensko nespremenjenimi semeni, z rastlinami ali s pridelki.</p> <p>Kmet, ki se odloči za pridelavo GSR, mora pri pridelavi GSR in pri ravnanju s semeni ali pridelki GSR upoštevati (do sprejetja zakonodaje o soobstoju GSR z drugimi kmetijskimi rastlinami) Priporočilo komisije z dne 23. julija 2003 o smernicah za razvoj nacionalnih strategij in najboljših praks za zagotavljanje soobstoja gensko spremenjenih posevkov s konvencionalnim in z ekološkim kmetovanjem (UL št. 189 z dne 29. 7. 2003, str. 36; v nadaljevanju: Smernice za zagotavljanje soobstoja gensko spremenjenih posevkov s konvencionalnim in ekološkim kmetovanjem).</p> <p>Ukrepi, ki jih predpisujejo Smernice za zagotavljanje soobstoja gensko spremenjenih posevkov s konvencionalnim in ekološkim kmetovanjem:</p>

<p>Evidence GSR</p>	<p>A) Priprava na setev in setev (ali sajenje):</p> <ul style="list-style-type: none"> - zagotoviti je treba primerno izolacijo med posevkom GSR in drugimi rastlinami iste vrste (upoštevajo naj se izolacijske razdalje, ki so predpisane za semensko pridelavo v predpisih o trženju semena žit, krmnih rastlin in pese, oljnic in predivnic, semenskega krompirja; za koruzo znaša ta razdalja najmanj 200 m, ki pa se lahko zmanjša, če obstaja naravna ovira, ki preprečuje nezaželeno širjenje cvetnega prahu, npr. posevek visokih rastlin ali pas gozda); - upoštevati je treba kolobar, kot se zahteva pri izvajanju ukrepov programa razvoja podeželja; - setev je treba izvesti natančno, da se ne zgodi širjenje GSR zunaj posevka GSR; - robove okrog posevka je treba vzdrževati brez rastlin (uporaba herbicida) ali pa jih stalno kositi; - če se pridelujejo GSR, ki so odporni na škodljivce (npr. koruza z gensko spremembo z oznako MON 810, ki pomeni odpornost na koruzno veščo), je treba okrog posevka GSR ali v enakomerno razporejenih pasovih znotraj posevka GSR posejati gensko nespremenjene rastline iste vrste; površina, posejana z gensko nespremenjenimi rastlinami (t. i. pribežališčni pas), mora predstavljati vsaj 20 % površine, posejane z GSR; - s semeni GSR je treba ravnati tako, da se ne zgodi raztresanje (npr. pri prevozu do polja), mešanje s semeni drugih vrst ali sort; - po uporabi je treba preostanek semena shraniti v dobro zaprti embalaži in ga označiti (po možnosti z originalno etiketo) ter shraniti ločeno od preostalega semena; - neuporabljenih semen ni dovoljeno zavreči, razen če se jih predtem obdela tako, da niso več sposobna kalitve. <p>B) Spravilo pridelka GSR in ukrepi po spravilu GSR:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izgubo pridelka (zrnja, semen) pri žetvi oz. spravilu je treba zmanjšati na najmanjšo mogočo raven; - preprečiti je treba raztresanje pridelka (zrnje/semena) pri prevozu s polja do skladišča na kmetiji ter iz skladišča do mesta prodaje ali uporabe; - preprečiti je treba vsak stik ali mešanje pridelka GSR s preostalimi pridelki; če se pojavi mešanje, je treba upoštevati pravila o označevanju gensko spremenjene hrane in krme (Uredba (ES) št. 1829/2003 <i>Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. septembra 2003 o gensko spremenjenih živilih in krmi</i>; UL št. 268 z dne 18. 10. 2003, str. 1; Uredba (ES) št. 1830/2003 <i>Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. septembra 2003 o sledljivosti in označevanju gensko spremenjenih organizmov ter sledljivosti živil in krme, proizvedenih iz gensko spremenjenih organizmov, ter o spremembi Direktive 2001/18/ES (UL št. 268 z dne 18. 10. 2003, str. 24)</i>); - pridelek GSR morate pred prodajo, oddajo ali drugačno odtujitvijo označiti kot GSO, kot določa Uredba (ES) št. 1830/2003; - pridelka GSR ne smete uporabiti za ponovno setev ali saditev; - v naslednjih letih po spravilu pridelka je treba skrbeti za uničevanje morebitnih samosevnih rastlin pri vrstah, kjer se samosevci običajno pojavljajo (krompir, oljna ogrščica ...). <p>C) Ravnanje s sejalicami, kombajni in z drugo kmetijsko mehanizacijo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sejalnice, kombajne in preostalo kmetijsko mehanizacijo, ki se uporablja pri setvi, oskrbi posevka in spravilu pridelka GSR, je treba po uporabi temeljito očistiti; pri tem je treba paziti, da se seme GSR, ki je ostalo stroju ali napravi, ne raztrese in da se ne pojavi nenadzorovano širjenje GSR; - če želi kmetijsko mehanizacijo, ki je bila uporabljena za pridelavo oz. spravilo GSR, uporabiti tudi drug kmet, ga je treba o tem obvestiti. <p>D) Vodenje evidenc</p> <p>Obvezno je treba voditi evidence o:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nabavi in uporabi semena GSR, ki je bilo uporabljeno za setev (dobavitelj, vrsta, sorta, količina);
----------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> - površinah, na katerih se pridelujejo GSR (identifikacijska oznaka GERK-a, skupna površina GSR); - površini pribežališčnega pasu, če se pridelujejo na insekte odporne vrste GSR; - posameznih ukrepov, ki so bili izvedeni za zagotavljanje soobstoja; - količini pridelka GSR, načinu skladiščenja, uporabi, oddaji ali o prodaji tega pridelka. <p>Če se odločite pridelovati gensko spremenjene rastline, morate zahtevati od dobavitelja semena podrobna navodila glede pridelave GSR, zlasti ali zahteva ta vrsta GSR izvajanje dodatnih ukrepov za zagotavljanje soobstoja, razen teh, ki so navedeni zgoraj. Preverite tudi, ali je to vrsto in sorto GSR dovoljeno pridelovati. Pridelava GSR, ki nimajo dovoljenja za gojenje skladno s predpisi o gensko spremenjenih organizmih, je kazniva.</p>
<p>2.1 Uporaba živinskih gnojil – gnojenje</p> <p>Evidence o uporabi živinskih gnojil</p>	<p>Pravilo: Da se izognemo širjenju različnih bolezni, živila in krma ne smejo biti kontaminirana z gnojem. Zato moramo delo na kmetiji ustrezno organizirati.</p> <p>Na kmetiji uporabljamo naslednja organska gnojila:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. živinska gnojila <ul style="list-style-type: none"> - hlevski gnoj - gnojevka - gnojnica - kompostiran hlevski gnoj 2. druga gnojila organskega izvora, kot so komposti iz rastlinskih ostankov, blato iz čistilnih naprav, mulji, šota in druga organska gnojila rastlinskega izvora. <p>Živinska gnojila so lahko izvor okužbe silaže (<i>E.coli</i> O 157, <i>Salmonelo</i>, <i>Listeria</i>). Okužba z <i>Listerio</i> se lahko pojavi s krmljenjem silaže, težave z okužbo z <i>E.coli</i> O 157 pa so lahko pri prežvekovalcih posledica krmljenja velikih količin močne krme.</p> <p>Vnos dušika iz živinskih gnojil na zemljiščih, na katerih je vnos živinskih gnojil dovoljen, ne sme presegati 170 kg N/ha na posamezno enoto rabe kmetijskih zemljišč na ravni kmetijskega gospodarstva.</p> <p>Kmetijsko gospodarstvo, na katerem je več kot 5 GVŽ in hkrati presega letno obremenitev 140 kg N/ha iz živinskih gnojil, mora voditi evidenco o uporabi živinskih gnojil. Evidenca o uporabi živinskih gnojil mora vsebovati seznam enot rabe kmetijskih zemljišč, ki se gnojijo z živinskimi gnojili, ter količino, čas in vrsto uporabljenih živinskih gnojil.</p> <p>Treba je preprečiti širjenje bolezni. Nasveti veterinarjev, kako preprečiti širjenja bolezni prek gnojevke na pašnih površinah, so:</p> <p>Gnojenje površin za pridelavo krme</p> <ul style="list-style-type: none"> • gnojenja pašnikov med pašno sezono ne priporočamo; • če uporabljate gnojevko na pašni površini ali na isti površini, katere krma bo namenjena krmljenju v hlevu, se lahko živali pasejo ali so krmljene ne prej kot 6 tednov po uporabi gnojevke, ki se dnevno meša s svežo gnojevko; • zelena krma za takojšnjo uporabo se lahko uporablja le, če na njej ni sledi gnoja; • škropljenje z gnojevko mora biti opravljeno čim hitreje po košnji, spraviu oziroma priporočljivo je pred oz. med rahlim dežjem; pri tem je treba paziti, da tla niso nasičena z vodo; • injeciranje gnojevke ne zmanjša tveganja za širjenje bolezni v primerjavi z aplikacijo gnojevke v pasovih; • zelo gosto gnojevko je priporočljivo redčiti z vodo; • višina strnišča po košnji naj bo vsaj 7 cm; • poleti ne gnojimo s svežim gnojem, izjemoma s kompostom; • med uporabo gnojevke se priporoča, da se izognete vožnji na območjih, kjer je bila uporabljena gnojevka, saj lahko povzroči širjenje bolezni.

	<p>Gnojenje površin za pridelavo sadja in zelenjave Nasveti za gnojenje sadja in zelenjave:</p> <ul style="list-style-type: none"> – v primeru gojenja jagod gnojila zaorjemo ali kako drugače zadelamo v tla; – pravilno gnojenje z dušikom je pomembno zaradi zmanjšanja nitratov v rastlinski hrani; – mulja iz čistilnih naprav ne smemo uporabljati; – z organskimi gnojili gnojimo le tiste rastline, za katere je to ugodno (kapustnice, por, plodovke). <p>Priporočila za gnojenje zelenjave, ki jo uživamo svežo:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pazite, da se zelenjava ne onesnaži z gnojem; bodite tudi pozorni, da se ne pojavi okužba z gnojem iz sosednjih parcel; – uporabljajte kompostirana živalska gnojila ali pa gnojimo v kolobarju, pri čemer z živalskimi gnojili gnojimo v prehodni rastni dobi; – šest mesecev pred pobiranjem ne gnojimo s svežim hlevskim gnojem; – z uležanimi ali obdelanimi živalskimi gnojili ne gnojimo vsaj dva meseca pred pobiranjem zelenjave; (uležana živalska gnojila so tista, ki so bila skladiščena vsaj 3 mesece in da v času skladiščenja ni mogoče mešanje s svežimi gnojili); – gnojila zaorjemo ali kako drugače zadelamo v tla (ne puščamo jih na površini); – naprave za vnašanje gnojil morajo biti pravilno uporabljene in morajo ustrezati vsem tehničnim predpisom, zato da je vnos gnojil enakomeren. <p>Več o tem si preberite v Svetovalnem kodeksu dobre kmetijske prakse, v poglavju Gnojenje zelenjave in Gnojenje trajnih travnikov http://www.kis.si/datoteke/File/kis/SLO/Publikacije/drugo/Kodeks_DKP.pdf</p>
<p>2.2 Kapacitete za skladišča za živalska gnojila</p>	<p><u>Pravilo: Kapacitete gnojišč morajo biti zadostne</u> Kmetijsko gospodarstvo, na katerem nastajajo živalska gnojila v količinah, ki presegajo dovoljen letni vnos dušika, mora zagotoviti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • da odda presežke živalskih gnojil drugim uporabnikom kmetijskih zemljišč; • da presežke živalskih gnojil predela in jih v različnih oblikah proda na trgu; • da presežke živalskih gnojil odstrani na drug način skladno s predpisi o ravnanju z odpadki. <p>Zmogljivost skladišč za gnojnico, gnojevko in hlevski gnoj mora biti prilagojena številu in vrsti živali na kmetijskem gospodarstvu in ne sme biti manjša od predpisanih velikosti. Za izračun zmogljivosti skladišč za gnojnico, gnojevko in hlevski gnoj uporabite predpise v UREDBI o mejnih vrednostih vnosa dušika iz kmetijskih virov v tla oziroma poprosite za pomoč kmetijsko svetovalno službo.</p> <p>Več o tem si preberite v Svetovalnem kodeksu dobre kmetijske prakse, v poglavju Skladiščenje živalskih gnojil http://www.kis.si/datoteke/File/kis/SLO/Publikacije/drugo/Kodeks_DKP.pdf</p>
<p>3.1. Uporaba blata iz čistilnih naprav in uporaba komposta</p> <p>Okoljevarstveno dovoljenje za vnos blata ali komposta z omejeno uporabo</p>	<p><u>Pravilo: Rastline ne smejo biti onesnažene s težkimi kovinami ali patogenimi mikroorganizmi</u> Blato iz čistilne naprave je odpadki, ki nastane po čiščenju odpadne vode v čistilnih napravah ali ostaja kot blato ob praznjenju greznic za odpadno vodo iz gospodinjstev. <u>Obdelano blato</u> je blato, ki je biološko, kemično ali toplotno obdelano, dolgoročno skladiščeno ali kako drugače ustrezno predelano, tako da se znatno zmanjšata sposobnost vrenja in nevarnost za zdravje zaradi njegove uporabe. <u>Kompost</u> je biološko stabilen, higieniziran, humusu podoben material, brez motečih vonjav, bogat z organsko snovjo, ki nastane s kompostiranjem. Kompost se glede na vsebnost nevarnih snovi razvršča v <i>kompost za neomejeno uporabo</i> ali kompost 1. razreda, <i>kompost z omejeno uporabo</i> ali kompost 2. razreda in kompost za neometijsko uporabo.</p> <p>Če uporabljate blato iz čistilnih naprav oz. kompost z omejeno uporabo, je treba upoštevati naslednje:</p> <p>Uporabnik blata iz čistilnih naprav mora imeti okoljevarstveno dovoljenje za vnos blata ali komposta z omejeno uporabo. Okoljevarstveno dovoljenje za vnos blata ali</p>

<p>Letni operativni načrt razvoja blata, mulja ali komposta z omejeno uporabo.</p> <p>Evidence o vnosu blata ali komposta v tla</p> <p>Prepoved uporabe blata in komposta z omejeno uporabo</p>	<p>komposta z omejeno uporabo na kmetijskem zemljišču izda ministrstvo, pristojno za varstvo okolja. Okoljevarstveno dovoljenje se izda največ za 5 let. Vlogi za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja za vnos blata, komposta ali mulja mora kmet priložiti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. podatke o vsebnosti nevarnih snovi, gnojil ali organskih snovi v blatu, kompostu ali mulju, ki ne smejo biti starejši od treh mesecev; 2. podatke o zemljiščih, na katera namerava vnašati blato, kompost ali mulj; 3. podatke o lastnikih ali zakupnikih zemljišč z njihovimi izjavami, iz katerih je razvidno, da so privolili k vnosu blata, komposta ali mulja glede količin in časa vnosa; 4. strokovno oceno o največji količini blata, komposta ali mulja, ki se sme vnesti v enem letu glede na pedološke lastnosti tal. <p>Če se na kmetijska zemljišča vnaša blato, mulj ali kompost z omejeno uporabo, mora imeti kmetijsko gospodarstvo za ta zemljišča izdelan letni operativni načrt razvoja blata, mulja ali komposta z omejeno uporabo.</p> <p>Kmet, ki uporablja blato iz čistilnih naprav ali kompost z omejeno uporabo, mora voditi evidenco o vnosu blata in komposta v tla, ki vsebuje podatke o:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izvoru blata ali komposta; – katastrski občini in parcelni številki zemljišča, na katerega je bilo vnešeno blato ali kompost; – količini vnesenega blata ali komposta; – vsebnosti nevarnih snovi v blatu ali kompostu, ki je bilo vnešeno na posamezno zemljišče. <p>Evidenco je treba voditi v obliki vezane knjige z oštevilčenimi stranmi.</p> <p>Uporaba blata in komposta z omejeno uporabo je prepovedana:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na vodovarstvenem območju; – na tleh, kjer rastejo sadje in zelenjava, z izjemo sadnih dreves; – na površinah, namenjenih za gojenje sadja in zelenjave, ki je običajno v neposrednem stiku s tlemi in se navadno uživa surovo, za obdobje 10 mesecev pred in med samim spravilom pridelka; – na travnikih in pašnikih, razen jeseni po zadnji košnji oziroma paši; – na zemljiščih, zasičenih z vodo, zasneženih ali zamrznjenih; – na nagnjenih zemljiščih, kjer je nevarnost površinskega odplakovanja; – na njivah s krmnimi poljščinami (koševinami), razen po zadnji košnji ali paši, v močvirjih; – na gozdnih zemljiščih. <p>Gornje prepovedi ne veljajo za kompost, ki ga kmet proizvaja iz rastlinskih odpadkov in za živinska gnojila iz kmetije.</p>
<p>3.2. Uporaba organskih gnojil in sredstev za izboljšanje tal, proizvedenih iz stranskih živalskih proizvodov (SŽP) kategorij 2 in 3</p> <p>Evidence</p>	<p>Če kmetijsko gospodarstvo uporablja organska gnojila in sredstva za izboljšanje, proizvedenih iz SŽP kategorij 2 in 3, je rejnim živalim prepovedan dostop na zemljišče vsaj 21 dni po uporabi na zemljišču. Na embalaži morata biti jasno in čitljivo označena ime in naslov obrata proizvodnje ter navedene besede »organska gnojila in sredstva za izboljševanje tal/rejnim živalim prepovedan dostop na zemljišče vsaj 21 dni po uporabi na zemljišču.«</p> <p>Človek, odgovoren za zemljišče, kjer se uporabljajo organska gnojila in sredstva za izboljšanje tal iz klavniških odpadkov in do katerega imajo dostop rejne živali, vsaj dve leti vodi evidenco:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) količin uporabljenih organskih gnojil in sredstev za izboljšanje tal; b) datumov in krajev nanosa organskih gnojil in sredstev za izboljšanje tal na zemljišče; c) datumov, ko se živina lahko pase na zemljišču ali ko se zemljišče kosi za krmo. <p>Uporaba tovrstnih gnojil na pašnikih, kjer se pasejo živali ali pa se uporabi trava za silažo oziroma seno, je prepovedana</p> <p>Uporaba predelanih živalskih proteinov, npr. mesne kostne moke kot gnojil</p>

	neposredno (brez predelave v organska gnojila in sredstva za izboljšanje), je prepovedana.
3.3 Raztros pokvarjene (plesnive) krme in ostankov krme na kmetijske površine	Raztros pokvarjene krme in ostankov krme na kmetijskih površinah predstavlja vir okužbe s plesnimi v tleh, ki se prenašajo na gojene rastline, predvsem žita (<i>Fusarium</i> sp.). Tveganja okužb s plesnimi se zmanjšujejo z globokim zaoravanjem in s kolobarjenjem (priporočilo komisije 583/2006 ES).
4.1 Žetev in spravilo pridelkov, košnja in druga dela na polju za pridobivanje silaže ali sena	Pravilo: Izogibajte se kontaminaciji z nezaželenimi snovmi in gnojem med pobiranjem pridelkov Pridelek mora biti pobran na primeren način, pri čemer se morate izogibati kontaminacijam z zemljo, gnojem itd., kontaminacije, ki jo povzroča divjad, domače hišne živali ipd. Pridelke skladiščite v za njih primernih skladiščnih prostorih (znotraj ali zunaj). Bodite pozorni na kritične točke v procesu obdelovanja z mehanizacijo, npr.: pri premikanju, grabljenju, prevažanju in polnjenju silosa ali v seneno kopico.
4.2 Spravilo sadja in zelenjave	Pravilo: Izogibajte se kontaminaciji z nezaželenimi snovmi in gnojem in poškodbam pridelka ob spravilu Poti, namenjene prevozu ali v bližini skladišča za silose, ne smejo biti v stiku z gnojem. Preprečiti je treba, da pesek ali zemlja ne kontaminirata pridelka. Oprema za pobiranje pridelka mora biti čista. Transportna sredstva morajo biti čista in brez ostankov gnoja, zemlje itd. Preverite, da naprave za pobiranje ne poškodujejo pridelka.
5 Prevoz pridelkov na kmetiji	Pravilo: Proizvodi ne smejo biti okuženi z zemljo, gnojem ali z drugimi nezaželenimi snovmi Poskrbite, da so oprema, naprave in prostori za prevoz čisti pred uporabo.
6 Nakup in shranjevanje krme	Pravilo: Ko kupujete krmo, se prepričajte, da je podjetje ali kmet, od katerega kupujete, registriran skladno z zgoraj navedenimi zahtevami Če se odločite za sodelovanje z novim dobaviteljem ali če ste v dvomih, se prepričajte, ali je podjetje registrirano ali če ima dovoljenje skladno z veljavno zakonodajo. To pravilo ne velja za: <ul style="list-style-type: none"> - kmetije, ki proizvajajo primarne proizvode v majhnih količinah in jih v majhnih količinah prodajajo končnemu porabniku; - neposredno oskrbo z majhnimi količinami kmetijskih proizvodov iz primarne proizvodnje krme med posameznimi kmeti na krajevni ravni. Ko kupujete krmo, morate biti kritični. Nekatere snovi so lahko za človeka ali živali škodljive in do okolja neprijazne, pa čeprav jih prosto prodajajo.
7 Sprejem in uskladiščenje krme	Pravilo: Krma mora biti sledljiva – pravo krmo uskladiščiti na pravo mesto Za zagotovitev sledljivosti je potrebno, da lahko dokažete, kje ste vašo krmo nabavili in komu ste jo prodali. Račune dobaviteljev hranite najmanj 5 let. Ne glede na to, ali je bila krma kupljena od industrijskih proizvajalcev ali od kmetov, je treba zagotoviti: <ul style="list-style-type: none"> – sledljivost krme od dobavitelja (registracijsko številko dobavitelja, serijo, skupno število); hranite račun v pisni obliki skupaj s serijsko številko, ki je označena na embalaži; – tudi ko kupujete majhne količine primarne krme neposredno od kmetov, pazite, da je dobre kakovosti in hranite dokumente o nabavi te krme; – prejeta krma mora biti (tista, ki je bila) dejansko naročena in enake kakovosti, kot tista, ki je bila naročena; – da uporabljate rudninske krmne mešanice, dopolnilne krmne mešanice in popolne krmne mešanice za živali skladno z navodili za uporabo in z navodili, ki so

	<p>priložena pošiljki;</p> <ul style="list-style-type: none"> – da so silosi jasno označeni z namenom, da je krma dostavljena pravemu silosu; – da se temperatura silosa, ki je točno določena/izmerjena/ocenjena, ne spreminja veliko glede na temperaturo okolja; – pred siliranjem očistite silose (koritasti, stolpni silos), ker se tako zmanjša možnost kontaminacije s plesnimi; – ko kupujete krmo neposredno od kmetov, pazite, da je dobre kakovosti in hranite dokumente o nabavi te krme; – preverite tudi kakovost krme, ki ste jo proizvedli na lastni kmetiji. <p>Krmo (npr. močna krmila, krmilne mešanice) lahko nabavljate samo pri obratih, ki so registrirani. Proizvodi, ki jih kupujete, morajo biti namenjeni za prehrano živali (prepovedano je npr. uporabljati mivko (Ca-karbonat), ki jo kupimo kot gradbeni material, za krmiljenje živali.</p> <p>Prepričajte se, da je proizvod, ki ga kupujete, res namenjen za krmiljenje živali in da je iz deklaracije mogoče razbrati, ali kupujete posamično krmilo, krmno mešanico (sem sodijo tudi mineralne mešanice in dopolnilne krmne mešanice) oziroma ali kupujete premikse ali dodatke.</p> <p>Če na kmetiji uporabljate premikse ali dodatke, morate izpolnjevati dodatne pogoje glede zagotavljanja homogenosti mešanic, ki jih pripravljate, in glede preventivnih ukrepov za preprečevanje onesnaženja krme za neciljne vrste oziroma kategorije živali – načelo prava krma pravi vrsti in kategoriji živali. Več informacij o tem si preberite v prilogah A, B in C.</p>
<p>8.1 Pridelava posamičnih krmil (surovin), shranjevanje in konzerviranje krme</p>	<p>Pravilo: V nobenem primeru se ne sme zgoditi kontaminacija z gnojem, s fitofarmaceutskimi sredstvi ali čistili. Krma ne sme biti plesniva.</p> <p>Prepričajte se, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – krma ni kontaminirana z gnojem, s <i>fitofarmaceutskimi sredstvi</i> ali z drugimi neželenimi snovmi; – je medicirana krma hranjena ločeno od preostale krme; – je krma s krmnimi dodatki, ki je namenjena samo eni vrsti živali ali določeni starosti živali, hranjena ločeno od preostale krme; – krma ni okužena s škodljivimi organizmi (npr. molji, pršice); – so prostori za skladiščenje čisti in redno vzdrževani; – posamična krmila (surovine) in krmne mešanice niso dani v napačen silos; – krma ni plesniva ali gnila (zaradi plesnive krme se lahko mikotoksini pojavijo v mleku in mesu; plesni, ki jih najpogosteje najdemo v silaži, ne tvorijo toksinov, ki bi se prenesli v mleko in meso, zelo nevarno pa je plesnivo koruzno zrnje (aflatoksini). Ne moremo pa izključiti, da se tudi v silaži ne razvije katera izmed nevarnih plesni); krmo, uporabljeno v živalski proizvodni enoti, je treba pogosto menjavati in se ne sme dopustiti, da plesni; s staranjem krme se povečuje možnost pojava plesni in posledično mikotoksinov; – se ne zgodi nobena kontaminacija krme za farmske živali z živalskimi proteini (mesno-kostna moka, tj. MBM); hrana za hišne živali ne sme biti shranjena v skladišču za krmila; enako velja tudi za organska gnojila z MBM; – izdelki iz ribje moke in nekaterih drugih predelanih živalskih proizvodov, npr. hidrolizirane beljakovine, krvni proizvodi ne smejo biti uporabljeni kot krma za prežvekovalce in morajo biti strogo ločeni od trgovskega blaga za govedorejo; če se na kmetiji uporabljajo krmne mešanice z nekaterimi predelanimi živalskimi proteini, npr. ribjo moko, in če kmetija redi tudi prežvekovalce, mora biti krma za neprežvekovalce strogo ločena od krme za prežvekovalce. Kmetija mora za tako skladiščenje in uporabo pridobiti dovoljenje Vursa – Pravilnik o pogojih za uporabo in skladiščenje ribje moke, dikalcijevega fosfata, hidroliziranih beljakovin in njihovih krmnih mešanic na kmetijskih gospodarstvih (Uradni list RS, št 13/03). – Medicirana krma se mora skladiščiti tako, da do nje »neciljne živali«, tj. zdrave živali nimajo dostopa. <p>Poti do silosov in skladišč morajo biti v dobrem stanju.</p> <p>Krmo morate hraniti suho; v okviru možnosti morate zagotoviti, da krma ni onesnažena</p>

<p>Spravilo in transport hrane in krme rastlinskega izvora</p>	<p>s pasjimi ali z mačjimi iztrebki.</p> <p>Pred polnitvijo mora biti silos za krmo čist.</p> <p>Rok uporabe je obvezno označevati le pri krmnih mešanica. Posamična krmila (seno, žita ...) je staro, ko preteče eno vegetacijsko obdobje.</p> <p>Primarni proizvodi rastlinskega izvora in krma Ustrezna morata biti način in čas spravila primarnih proizvodov rastlinskega izvora in krme. Pri spravilu primarnih proizvodov rastlinskega izvora in krme je treba izvajati ukrepe, ki preprečijo kontaminacijo z mikroorganizmi in njihovimi izločki (bakterije, glive, npr. plesni, rženi rožiček pri žitih in kvasovke) ter s strupenimi plevelnimi rastlinami.</p> <p><u>1. a) Spravilo</u> Spravilo pridelka in krme mora biti opravljeno, ko je dosežena optimalna zrelost glede na vrsto pridelka.</p> <p>Treba je paziti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – da ob spravilu izločimo nagnite in poškodovane primarne proizvode ter pridelke, na katerih so izločki žuželk ali drugi škodljivi organizmi ali so jih poškodovale oziroma onesnažile žuželke ali drugi škodljivi organizmi; – da se ob spravilu ne zgodi kontaminacija primarnih proizvodov z zemljo, gnojem; – da pri spravilu žit in krmnih poljščin izločimo primesi strupenih plevelov (npr. kristavec) pri žitih ter predenica pri krmnih travno-deteljnih mešanica); – preprečite dostop pticam in glodalcem do zabojev ali zbiralnikov vrtnin. <p>Oprema kmetije, s katero se običajno prevažajo gnoj in odpadki, mora biti očiščena, preden se jo uporablja za sveže pridelke. (Svetujemo, da opremo operete z vodo pod visokim pritiskom ali z razpršilci za paro.) Zagotoviti je treba, da zbiralniki pridelkov ne pridejo v stik z umazano opremo.</p> <p><u>1. b) Prevoz in skladiščenje</u> Pogoji prevoza in skladiščenja morajo biti prilagojeni vrsti primarnega proizvoda rastlinskega izvora. Osnovni namen je, da se glede na vrsto primarnega proizvoda rastlinskega izvora ohrani njegova kakovost. Zlasti je treba nadzorovati ustrezen temperaturni režim, pri skladiščenju pa poleg tega tudi na poskrbeti za primerno zračnost, vlažnost in osvetlitev.</p> <p>Poskusite se izogniti skladiščenju pridelkov, ki niso obstojni, in pridelke sortirajte, preden začno gniti ali preden se poškodujejo ali nastanejo druge neželene posledice.</p> <p>Vozilom, ki se uporabljajo za prevoz pridelkov, je treba kontrolirati vonj in se prepričati, da niso umazana ter da pred nakladanjem na vozilu ni odpadkov. Če je potreben hlajen prevoz, je treba zagotoviti, da imajo naloženi pridelki ustrezen pretok zraka okrog tovora. Če se uporablja hladilne naprave, je treba zagotoviti, da so čiste in razkužene pred uporabo, in preveriti, da ne puščajo in da niso poškodovane. Kjer je potrebno, če se prevažajo pridelke na dolge razdalje, morajo nosilci dejavnosti zagotoviti, da se temperatura ohlajevanja ohranja od naklade rampe do rampe prejemnika.</p>
<p>9. 1. Mešanje krme brez dodatkov in premiksov</p>	<p>Pravilo: Posamična krmila (surovine), rudninske krmne mešanice, dopolnilne krmne mešanice in eventualni premiksi ali krmni dodatki morajo biti uporabljeni v pravih odmerkih, biti morajo homogeno vmešani v krmno mešanico za ciljne živali in zagotoviti je treba, da živali dobijo samo tisto vrsto krme, ki jim je namenjena</p> <p>Končni cilj mešanja krme je homogenost, kar pomeni, da je v vsakem zalogaju pojedene krme enaka velikost delcev in kemična sestava. Da dosežemo ta cilj, je treba poskrbeti, da je krma pravilno zmešana in da ne izgublja svoje homogenosti na poti do krmilnika.</p>

	<p>Nepravilno zmešana krma bi imela neposredne posledice na gospodarsko razsežnost proizvodnje v čredah, kar bi se izražalo v zmanjšani proizvodnji, pojavu bolezni ali celo v poginu živali.</p> <p>V primeru proizvodnje krmnih mešanic, ki vsebujejo premikse z vsebnostjo krmnih dodatkov ali krmne dodatke, moramo biti še posebej pozorni, ker nepravilno mešanje lahko pripelje do ostankov krmnih dodatkov v mesu, mleku ali jajcih, kar lahko ogroža zdravje ljudi.</p> <p>Pri izbiri komponent za sestavo krmne mešanice ali obroka preverite, ali je posamezne komponente (posamična krmila, dodatke, premikse) dovoljeno krmiti vsem vrstam in kategorijam živali na kmetiji. Če ne, zagotovite, da neciljne živali teh snovi ne dobijo. Če npr. na kmetiji uporabljamo ribjo moko ali krvne proizvode za pripravo krmnih mešanic za prašiče ali perutnino, moramo zagotoviti, da ti dve surovini ne prideta v krmo za prežvekovalce. Zagotoviti je treba ločeno skladiščenje, ločene mešalce, posebno čiščenje mešalcev, preden pripravljamo krmo za prežvekovalce. Več o prepovedi krmljenja lahko najdete v Prilogi IV Uredbe 999/2001 ES.</p> <p>»Smernice dobre prakse v primarni pridelavi hrane in krme« vsebujejo pravili (9.1. in 9.2.), ki obravnavata mešanje krme, ter priloge A, B in C, ki obravnavajo uporabo mešanja krme z dodatki ali premiksi.</p> <p>Če mešate krmo z nekaterimi krmnimi dodatki, kokcidiostatiki, pospeševalci rasti ali če uporabljate premikse s kokcidiostatili in pospeševalci rasti oziroma proizvajate medicirano krmo, morate imeti za to dejavnost odobritev Vursa.</p> <p>Ko pripravljate krmne mešanice za potrebe lastnih živali, upoštevajte, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uporabljate natanko tiste komponente krme, surovine, kot jih navajajo navodila; – so vse komponente zmešane v pravilnem vrstnem redu; – so vse komponente (surovine) pravilno odmerjene; – je treba količino ostankov (rezidua) v krmi za neciljne vrste zmanjšati na minimum, kar dosežemo s temeljitim praznjenjem mešalca, čiščenjem, z ločenim skladiščenjem ...; – so poti, po katerih se krma meša in nalaga ali transportira, čiste oziroma očiščene; – so posamična krmila (surovine), dopolnilne krmne mešanice in rudninska krma zmešani homogeno. Za vsako vrsto krme mešanice je treba imeti pisno navodilo. Da zagotovite homogenost mešanice, je treba določiti za vsak mešalec število obratov mešalca in čas mešanja. To je razvidno iz navodila proizvajalca mešalca oziroma iz lastnega testa mešalca (test homogenosti). Odstopanja v homogenosti ne mejo biti večja od predvidenih (tistih predvidenih v shemi mešanice). <p>Krmne mešanice morajo biti v prometu označene na predpisan način (Pravilnik o kakovosti, označevanju in pakiranju krme v prometu (Ur .l. RS, št. 34/2003, člen 12)</p> <p>Krmne mešanice, ki so označene kot:</p> <ul style="list-style-type: none"> – popolna krmna mešanica, – dopolnilna krmna mešanica, – rudninska krmna mešanica, – melasirana krmna mešanica, – popolni mlečni nadomestek, – dopolnilni mlečni nadomestek, <p>ne zahtevajo uporabe HACCP-a.</p>
<p>9.2. Mešanje krme z dodatki in premiksi</p>	<p>Ko pripravljate krmne mešanice s krmnimi dodatki ali premiksi, je treba:</p> <ul style="list-style-type: none"> – upoštevati, da so nekateri krmni dodatki ali zdravila namenjeni samo določenim kategorijam ali vrstam živali in jih je drugim živalim, t. i. »necilnim živalim«, prepovedano krmiti. Treba je preprečiti, da bi s krmo, ki vsebuje določene snovi, dodatke, zdravila, onesnažili krmo, ki jo bomo pridelali pozneje. Po proizvodnji krmnih mešanic z rizičnimi dodatki je pred proizvodnjo krme za drugo kategorijo ali vrsto živali treba izprazniti in temeljito očistiti naprave za mešanje. – Za zagotovitev pravilnega načina mešanja krme morajo biti mešalnik in tudi druga oprema za mešanje konstantno pregledani, vzdrževani. Pri čiščenju mešalca je treba biti pozoren na morebitne ostanke krme za neciljne skupine živali v mešalcu in drugih delih opreme za mešanje.

	<ul style="list-style-type: none"> – Posebna pozornost je potrebna pri tehtanju – prepričajte se, da so komponente pravilno stehtane. Pri uporabi dodatkov in premiksov je zaradi manjše količine teh komponent v končni krmni mešanici potrebno še natančnejše doziranje in zagotoviti je treba homogeno mešanje. Zahtevajo se bolj občutljive tehtnice (maksimalno 10 kg), preverjati in zapisovati je treba čas mešanja. Če se pri proizvodnji krmnih mešanic uporabljajo komponente (krmni dodatki, premiksi) v količini, manjši od 0,5 %, je za zagotovitev homogene znesi potrebna predpriprava predmešanic oziroma večfazno mešanje. – Kadar se pri proizvodnji krmnih mešanic uporabljajo premiksi in dodatki, je treba uvesti dodatne ukrepe za preprečevanje kontaminacije in nenamerne uporabe te krme za neciljne vrste. Sem sodijo predvsem čiščenje mešalnih naprav, ločeno skladiščenje, označevanje. – Uporaba HACCP-sheme je obvezna. <p>Ko nabavite nov mešalnik, preberite navodila za uporabo in dobro preverite, da pravilno delujejo vsi njegovi deli (oprema za doziranje, transportni kanali, sveder, vstopna odprtina itd.).</p> <p>Dodatne informacije o pripravi krmnih mešanic so v Prilogi D: Mešanje krme.</p>
<p>10 Voda za napajanje in voda za vlaženje krmo</p>	<p>Pravilo: Živali morajo imeti na voljo ustrezno vodo za napajanje</p> <p>Živali morajo imeti na voljo dovolj vode dobre kakovosti. Dnevno je treba preverjati, da voda ni onesnažena oziroma da v napajalnikih ni nesnag, blata in urina. Po potrebi očistiti.</p> <p>Naprave za napajanje živali z vodo morajo biti konstantno čiščene.</p> <p>Preverite, ali je na voljo voda dobre kakovosti tudi takrat, ko so živali na paši.</p>
<p>11 Voda za namene pranja in čiščenja</p>	<p>Pravilo: Za namene čiščenja in pranja uporabljajte čisto vodo, to je vodo, ki ne bo posredno ali neposredno ogrozila varnost živil oz. krme.</p> <p>Zagotoviti je treba ustrezno oskrbo s pitno vodo, ki se uporablja, kadar koli je potrebno, da se živila ne kontaminirajo.</p> <p>Zdravstveno neustrezna voda, ki se uporablja pri pranju primarnih proizvodov, opreme, pribora itd., je lahko vir kontaminacije živil.</p> <p>Pri primarnih proizvodih, ki se pred uporabo predelajo (kuhanje, pečenje, pasterizacija ...), lahko predstavlja tveganje predvsem kemijska kontaminacija, še posebej, če se pojavlja resorpcija (vsrkavanja) vode v proizvod.</p> <p>Pri primarnih proizvodih, ki so namenjeni za neposredno uživanje, predstavlja poleg kemijske kontaminacije največje tveganje mikrobiološka kontaminacija.</p> <p>Organoleptično spremenjena voda (spremenjena barva, vonj ali okus) ni primerna za pranje živil, ne glede na to, ali je mikrobiološko oziroma kemijsko neoporečna.</p> <p>»Čista voda« je naravna, umetna ali prečiščena voda, ki ne kaže sprememb v barvi, vonju in okusu in ne vsebuje mikroorganizmov in drugih škodljivih snovi v takšnih količinah, da bi lahko neposredno ali posredno vplivale na zdravstveno ustreznost hrane.</p>
<p>12.1 Voda za čiščenje hrane in krme, ki bo izpostavljena nadaljnji obdelavi</p>	<p>Voda za pranje primarnih proizvodov in opreme mora biti čista voda, ki ne kaže sprememb v barvi, vonju in okusu.</p> <p>Voda za pranje zelenjave, praznjenje zbiralnikov/posod za sadje mora biti pogosto zamenjana, da preprečimo širjenje mikroorganizmov.</p>
<p>12.2 Voda za pranje primarnih proizvodov, ki so namenjeni za neposredno uživanje in pranje opreme, ki</p>	<p>Za pranje primarnih proizvodov, ki so namenjeni za <u>neposredno uživanje</u> in pranje opreme, ki <u>prihaja v neposreden stik z njimi</u>, se lahko uporablja:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) pitna voda iz javnega vodovodnega omrežja; b) voda iz zasebnega vodovoda ali vodnjaka, ki izpolnjuje minimalne pogoje za pitno vodo (dokazilo: mikrobiološki izvid) oziroma uporaba te vode ni v nasprotju s

<p><u>prihaja v neposreden stik z njimi</u></p>	<p>priporočili lokalne skupnosti.</p> <p>Upoštevati se morajo priporočila krajevne skupnosti za ravnanje prebivalcev, ki se oskrbujejo iz sistemov za oskrbo s pitno vodo, ki zagotavljajo manj kot povprečno 10 m³ pitne vode dnevno ali oskrbujejo manj kot 50 ljudi. Ta priporočila najdete na: http://www.ivz.si/javne_datoteke/datoteke/853-PRIPOROCILA_LOKALNE_SKUPNOSTI_ZA_RAVNANJE_PREBIVALCEV_14112006.doc</p> <p>Če uporabljate vodo iz javnega vodovoda, je za kakovost vode odgovorno podjetje vodovodov.</p>
<p>13 Voda za namakanje užitnih vrtnarskih pridelkov</p>	<p>Pravilo: Uporabljajte ustrezno vodo za namakanje</p> <p>Mejne vrednosti parametrov vode za namakanje rastlin so navedene v prilogi 4 v Uredbi o mejnih vrednostih vnosa nevarnih snovi in gnojil v tla http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200584&stevilka=3646</p>
<p>15 Kontrola in preventiva pred škodljivimi organizmi</p> <p>Evidence</p>	<p>Pravilo: Zmanjšati tveganja za prenos škodljivih organizmov, ki prenašajo bolezni</p> <p>Vzdržujte čistočo in urejenost zunanjih površin in skladiščnih prostorov.</p> <p>Treba je hraniti podatke o prisotnosti glodalcev, jih nadzorovati, narediti načrt zatiranja in izvajati preventivne ukrepe za zaščito pred glodalci in preostalimi ter voditi evidenco o njihovem zatiranju. Vodenje evidenc o zatiranju glodalcev in preostalih škodljivcev lahko dokazujete s shranjevanjem računov za nakup sredstev za njihovo zatiranje. Če vodite knjigovodstvo za davčne zavezance, pri nakupih zahtevajte ločen račun za nabavo sredstev za zatiranje škodljivih organizmov. Tako boste lahko zadostili pravilom za vodenje evidenc o Pojavu škodljivih organizmov z vplivom na varnost primarnih proizvodov v okviru vodenja knjigovodstva.</p>
<p>16 Odvzem krme iz skladišča in krmljenje živali</p>	<p>Pravilo: Krma ne sme biti kontaminirana z zemljo, gnojem ali z drugimi neželenimi snovmi. Ne uporabljajte pokvarjene krme.</p> <p>Onesnaženo in pokvarjeno (plesnivo, gnilo) krmo morate odstraniti, ker ni primerna za krmljenje živali.</p> <p>Krma za skladiščenje mora biti primerno suha glede na njeno vrsto. Krma v razsutem stanju se lahko zaradi prevelike vsebnosti vlage segreje. Tovrstna krma ni primerna za prehrano živali.</p> <p>Plastične folije za silažne bale morate med shranjevanjem pregledovati. Če nastanejo luknje v foliji, morate to čim prej popraviti. Silažne bale moramo shranjevati tako, da stojijo navpično.</p> <p>Ko jemljete silažo iz silosa, pazite, da se ne zgodi oksidacija. Bodite pozorni tudi na naslednje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – čas med odstranjevanjem plastične UV-folije s silažnega kupa in krmljenjem naj bo čim krajši; – plastična folija se mora tesno oprijemati silaže; če je folija položena ohlapno, se zgodio dovod zraka; – na pregibnih delih in spojih kisik ne sme priti skozi plastično folijo; zato za obtežitev folije uporabljajte npr. vreče za pesek, odslužene pnevmatike ipd. – odzem silaže naj bo enakomeren in kompakten; s tem preprečimo neželjeno segrevanje silaže; – plesnivo ali gnilo silažo morate odstraniti. <p>Da se izognete kontaminaciji krme, vzdržujte prevozne poti čiste. Izogibajte se možnosti prenašanja smeti na krmilno mizo.</p> <p>Pazite, da je oprema, ki se uporablja v prevozne namene in za krmljenje, čista in vzdrževana. Po potrebi očistite kolesa prevozne opreme, če le-ta lahko pridejo v stik s</p>

	<p>krmo.</p> <p>Po potrebi očistite prevozne poti z vodo in razkužilom.</p> <p>Očistite okoliške poti znotraj in zunaj kmetijskega poslopja.</p> <p>Domače živali (mačke in pse) ne smete hraniti v hlevu. Mačke in psi se ne smejo zadrževati v hlevu.</p>
17 Krmljenje	<p>Pravilo: Prava krma pravi živalski vrsti in kategoriji živali; krme za različne živalske vrste ne smete mešati</p> <p>Prepričajte se, da prejmejo krmo tiste živali, katerim je bila krma namenjena.</p> <p>Na kmetijskem gospodarstvu se smejo uporabljati za krmljenje živali samo dovoljeni krmni dodatki s seznama dovoljenih dodatkov, tj. Seznama 1 (dostopen na: http://www.uradni-list.si/priloge/RS_-2003-047-02283-OB~P001-0000.PDF), in zdravila, ki imajo dovoljenje za promet skladno z navodili veterinarja, medicirane krmne mešanice, proizvedene iz odobrenih predmešanic skladno z navodili veterinarja. Uporaba medicirane krme mora potekati pod veterinarskim nadzorom in jo mora kmet vpisati v hlevsko knjigo.</p> <p>Krme za hišne živali (mačke in pse), ki po možnosti vsebuje mesno-kostno moko, ne smete hraniti v hlevu.</p> <p>Upoštevati je treba prepoved krmljenja predelanih živalskih proteinov farmskim živalim, razen nekaterih izjem, npr. krmljenje ribje moke, hidroliziranih beljakovin, krvnih proizvodov neprežvekovalcem. Preden se odločite za vključitev sestavin živalskega izvora v obrok za vaše živali, se posvetujete s svetovalcem glede pogojev uporabe.</p>
18 Avtomatsko krmljenje, krmilna miza	<p>Pravilo: Poskrbite za vzdrževanje čistoče v okolici krmilne mize, čistoče sistema za avtomatsko krmljenje</p> <p>Živali lahko krmite samo s svežo krmo.</p> <p>Dnevno se prepričajte, da so avtomatski krmilnik in krmilne mize čiste.</p> <p>V prireji prašičev po potrebi očistite in izpraznite avtomatske krmilnike. To je treba storiti npr. ob prihodu novih živali.</p> <p>Osebe, ki dela v bližini krmilne mize, mora upoštevati higienske predpise. Pregibne dele krmilne mize morate očistiti pred dovozom prevozne opreme. Da se izognete kontaminaciji z gnojem, svetujemo, da poskrbite za poseben prehod za živali in za prevoz krme.</p> <p>Prehodi, kjer se opravlja molža, morajo biti očiščeni po vsaki molži.</p> <p>Skrbno preglejte, ali so ostanki krme na skritih delih – na tisti opremi za krmljenje, ki je ves čas na enem mestu, in tudi na tisti, ki se jo premika.</p> <p>Vzdržujte čistočo pri gumijastih trakovih in verigah, namenjenih za transport – transportne poti.</p> <p>Redno vzdržujte čistočo pripomočkov.</p>
19 Prostori, pripomočki in oprema za krmljenje in rejo živali	<p>Pravilo: Redno vzdržujte opremo, da ne se ne pojavi puščanje (npr.: olja), in jo zavarujte pred onesnaženjem</p> <p>Poslopja, prostore, pripomočke in opremo morate (v)graditi in vzdrževati tako, da ne pride do možnosti kontaminacije krme z neželenimi snovmi (z oljem, s steklom, FFS, z gnojem itd.).</p> <p>Poslopja morate vzdrževati čista. Preprečite možnost kontaminacije krme s hrano za domače živali in s škodljivimi organizmi.</p> <p>Pripomočkov, opreme, skladišč, prostorov, prevoznih sredstev ni treba čistiti, če niso v uporabi.</p>
24.	<p>Pravilo: Tretirana semena, fitofarmacevtska sredstva, veterinarska zdravila in</p>

<p>Shranjevanje tretiranih semen, fitofarmaceutskih sredstev, biocidov, veterinarskih zdravil, gensko spremenjenih semen in kemikalij</p>	<p>gensko spremenjena semena morate hraniti na varnem. Le-ta ne smejo nenačrtovano priti v stik s krmo, z živili in živalmi</p> <p>Zdravila, ki jim je potekel rok uporabe, predstavljajo nevarne odpadke. Z njimi ravnajte skladno z navodili proizvajalca.</p> <p>Priporočamo, da tista fitofarmaceutska sredstva in druge kemikalije ki so uvrščene med strupena ali zelo strupena sredstva, hranite pod ključem.</p> <p>Gensko spremenjena semena morate hraniti ločeno od preostalih žit.</p> <p>Več o biocidih si oglejte v prilogi H.</p>
<p>25. Nevarni odpadki in embalaža tretiranih semen, fitofarmaceutskih sredstev, biocidov, veterinarskih zdravil, gensko spremenjenih semen in kemikalij</p>	<p>Pravilo: Nevarni odpadki ne smejo priti v stik s krmo, z živili ali živalmi, prav tako ne z opremo ali s prevoznimi sredstvi za živila ali krmo</p> <p>Navadno proizvajalci na embalažo napišejo navodila za ravnanje s prazno embalažo. Navodila za uporabo nekega sredstva in za ravnanje s prazno embalažo moramo hraniti skupaj s sredstvom, na katerega se nanašajo, in se po njih dosledno ravnati. Zdravila za živali ne smete več hraniti, če je pretekel njihov rok uporabe. Zažiganje embalaže ni dovoljeno niti na prostem niti v kotlu niti v električnih pečeh.</p> <p>Embalaža, ki nastaja pri izvajanju del v kmetijstvu ni komunalni odpadek</p> <p>Opadki, ki nastanejo v okviru gospodinjstva na kmetiji in niso povezani z dejavnostmi na kmetiji, pa sodijo med komunalne odpadke. Običajno je zbiranje odpadkov organizirano stalno na t. i. komunalnih otokih v bližini vašega prebivališča. Obvezno preberite navodila na zbiralnikih oz. kontejnerjih in se ravnajte po njih. Nevarne odpadke, ki nastanejo v gospodinjstvu, odstranimo na mesto zbiranja nevarnih odpadkov. Običajno je vsako leto vsaj enkrat organizirano zbiranje odpadnih kemikalij s pomičnimi zbiralnicami. O času in kraju zbiranja povprašajte javno službo zbiranja komunalnih odpadkov v vaši občini.</p> <p><u>I. FITOFARMACEVTSKA SREDSTVA</u></p> <p>Nevarni odpadki fitofarmaceutskih sredstev so na embalaži označeni s/z:</p> <ul style="list-style-type: none"> - T – strupeno - Xn – za zdravje škodljivo - Xi – dražilno N – za okolje nevarno <p><u>1. Odpadna embalaža (ne glede na oznako nevarnosti)</u></p> <p>Z embalažo fitofarmaceutskih sredstev ravnamo naslednje:</p> <p>a) Priprava embalaže</p> <ul style="list-style-type: none"> - Embalažo plastenk, ročk in steklenic ter pločevink je treba po uporabi sredstva trikrat izprati. Izprano tekočino vlijete v rezervoar škropilne naprave tako, da se popolnoma izteče. Embalažo lahko očistite tudi z napravo za izpiranje pod pritiskom – pri tem upoštevajte navodila proizvajalca naprave. Pred oddajo embalaže na zbirno mesto počakajte, da se le-ta posuši, saj iz embalaže ne sm kapljati. - Embalažo trdnih snovi (granulati, prah, WP-, WG-formulacije) popolnoma izpraznite tako, da iz nje ne moremo več iztresti embalirane snovi. <p>POMEMBNO: Pravilno izpraznjena embalaža ne sme vsebovati ostankov fitofarmaceutskih sredstev</p> <p>b) Hramba embalaže</p> <p>Izpraznjeno oz. izprano embalažo hranite v suhem prostoru, ločeno od hrane, pijače in krmil, nedostopno otrokom in živalim.</p> <p>c) Oddaja na zbirno mesto:</p>

	<p>POMEMBNO: Brezplačno lahko oddamo samo pravilno izpraznjeno oz. izprano embalažo. Neprimerno pripravljena embalaža bo zavrnjena.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Za količine, ki so večje od 3 m³, lahko neposredno pokličete družbo SLOPAK po tel: 01 5600 260, ki bo embalažo prevzela neposredno pri vas. – Embalažo lahko oddamo tudi na eno izmed zbirnih mest podjetja SLOPAK, d. o. o. (www.slopak.si). Povprašajte vašega trgovca o lokaciji najbližje zbiralnice odpadne embalaže. <p><u>2. Odpadki fitofarmaceutskih sredstev, ki vsebujejo nevarne snovi (oznake na embalaži T, Xn, Xi, N)</u></p> <p>Odpadke FFS, ki vsebujejo nevarne snovi (sredstva s pretečenim rokom, neporabljena sredstva, sredstva, ki so izgubila dovoljenje za promet), lahko brezplačno oddate zbiralcu nevarnih odpadkov. Zbiranje nevarnih odpadkov je organizirano običajno vsaj enkrat letno – običajno s pomičnimi zbiralnici nevarnih odpadkov ali na stalnih zbirnih mestih nevarnih odpadkov. O času in kraju zbiranja povprašajte pri svojem trgovcu s FFS. Le-ta vam je dolžen posredovati informacijo o zbiranju nevarnih odpadkov FFS v vašem kraju. Kadar zbiranje odpadkov FFS ni organizirano v krogu 5 km oddaljenosti od vašega trgovca, je le-ta dolžen ob nakupu FFS sprejeti tudi vaše odpadke FFS. (To ne velja za preostale odpadne kemikalije, kot npr. biocide, lake, barve.)</p> <p><u>3. Odpadki nenevarnih FFS:</u></p> <p>Odpadke nenevarnih FFS odstranite enako kot preostale odpadke.</p> <p><u>4. Tretirana semena, embalaža in ostanki</u></p> <p>Popolnoma izpraznjena embalaža (plastične doze, vrečke, vreče iz različnih vrst materiala, kartonasta embalaža), kjer so bila shranjena tretirana semena, sodi med nenevarne odpadke. Oddate jo družbi za ravnanje z odpadno embalažo. Ostanki tretiranih semen so prav tako nenevarni odpadki in jih odstranite tako kot druge nenevarne odpadke.</p> <p><u>II. BIOCIDI, EMBALAŽA IN OSTANKI</u></p> <p>a) Odpadna embalaža Popolnoma izpraznjeno embalažo biocidov odstranimo enako kot ostalo embalažo. Oddamo jo družbi za ravnanje z odpadno embalažo.</p> <p>b) Odpadni biocidi Z odpadnimi biocidi, ki imajo na embalaži oznako nevarnosti (katero koli), ravnamo kot z nevarnim odpadkom. Odstranimo jih na mesto zbiranja nevarnih odpadkov. Odpadnih biocidov ne morete oddati v trgovini, kjer ste jih kupili, kot to izjemoma velja za fitofarmaceutska sredstva.</p> <p><u>III. VETERINARSKA ZDRAVILA IN SANITETNI MATERIAL</u></p> <p>Z zdravili in njihovimi ostanki je treba vedno ravnati skladno z navodili proizvajalca. Pomembno je, da se prepreči dostop do zdravil ali njihovih ostankov živalim, otrokom in drugim nepooblaščenim osebam. Če kmet poseduje določeno zdravilo za uporabo v veterinarski medicini, ki mu je potekel rok in kateremu niso priložena originalna navodila proizvajalca, naj se pred uporabo oziroma drugimi postopki ravnanja z njimi posvetuje z pristojno veterinarsko službo. Enako stori v primeri medicirane krme, ki ji je potekel rok uporabe.</p>
<p>26 <i>Poginule živali</i></p>	<p>Pravilo: Začasno odlaganje kadavrov ne sme predstavljati tveganja za zdravje živali, ljudi in okolja</p> <p>Poginule živali morate čim prej odstraniti s kmetije.</p>

	<p>Imetniki živali oziroma druge fizične in pravne osebe morajo prijaviti pogin živali oziroma truplo živali organizaciji, ki izvaja veterinarsko higiensko službo in ji truplo poginule živali predati.</p> <p>Imetnik živali mora do prihoda veterinarja zavarovati ter preprečiti drugim ljudem in živalim dostop do trupa poginule živali.</p> <p>Prostori oziroma mesta za zbiranje kadavrov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pomembno je, da trupla poginulih živali niso izpostavljena neposredni sončni svetlobi. Po možnosti je treba truplo pokriti. Poskrbite, da domače živali, kot so psi in mački, nimajo dostopa do poginulih živali. • Kadavre lahko odlagate tudi v zaprt kontejner ali prostor, ki je namenjen samo za te potrebe. Kontejnerji in prostori za zbiranja kadavrov morajo zagotavljati učinkovito čiščenje in razkuževanje.
<p>27 Zdravstveno stanje živali</p> <p>Dobro počutje živali</p>	<p>Pravilo: Imetnik živali mora ob pojavu znakov, po katerih je mogoče sumiti, da so živali zbolele, takoj obvestiti pristojno veterinarsko službo</p> <p>Zdravstveno stanje je treba preverjati redno, priporočljiva je kontrola zdravstvenega stanja vsaj enkrat dnevno.</p> <p>Skrbite za zdravje in dobro kondicijo živali, s tem da poskrbite za ustrezno nastanitev živali (redno čiščenje, prilagojena površina ležišč glede na vrsto živali, pasmo, hlev in vrsto reje, zadostna zračnost in osvetljenost. Več o tem si lahko preberete v pravilniku o minimalnih pogojih za zaščito rejnih živali in postopku registracije hlevov za rejo kokoši (Ur. l. RS, št. 41/2003, 117/2004) in Priročniku za izvajanje zahtev navzkrižne skladnosti, namenjen kmetijskim gospodarstvom: http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/bostjanbe/Prirocnik_za_izvajanje_zahtev_navzkrizne_skladnosti_delovna_verzija_22.6.07_.pdf – (glejte Standard ugodno počutje živali).</p>
<p>28 Preprečevanje širjenja kužnih bolezni</p> <p>Vstop obiskovalcev v hlev</p> <p>Zapisnik o uradnem letnem veterinarskem</p>	<p>Pravilo: Preprečevati je treba vnos in širjenje nalezljivih bolezni prek ljudi in tudi posredno prek ljudi</p> <p>Zaščita pred nalezljivimi boleznimi, ki se prenašajo z živali na ljudi, vključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nalezljive bolezni, ki povzročajo izgubo v proizvodnji; • nalezljive bolezni, ki se prenašajo z živali na ljudi (zoonoze, npr. salmoneloza, listerija). <p>Upoštevajte posebne programe za nadzor (kontrolni programi) – npr. načrti proti širjenju salmonel prek jajc, piščancev ali prašičev za zakol, kjer so bili vzpostavljeni.</p> <p>Posebno pozornost posvetite:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zdravstvenem stanju kupljenih živali; – preprečevanju okužbe med prevozom; – usposobljenosti osebja, ki oskrbuje živali; – organizaciji dela v hlevu; – čistoči in higieni hleva ter živali; – osebni higieni (pripomočki za umivanje rok in/ali čevljev, možnost uporabe delavnih oblačil, škornjev, razkuževanje krmnih posod na vseh vstopnih točkah v hlev, razkuževalne bariere); – postopkom za vstop obiskovalcev in drugih ljudi v hlev; – preprečevanju dostopa hišnih živali v hlev. <p>Priporočljivo je imeti ločeno obutev za v hlev in za druga poslopja. Pred vstopom v hlev je treba očistiti čevlje in obuti pokrivalo za čevlje. Po končanem obisku v hlevu morajo kmetje poskrbeti, da obiskovalci lahko očistijo in razkužijo čevlje.</p> <p>Za preprečevanje širjenja nalezljivih bolezni, ki se lahko pojavijo pri vhlevljanju novih živali, so uvedeni naslednji preventivni ukrepi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Veterinarski organi so uvedli zahteve za zdravstveni status uvoženih živali in

<p>pregledu na gospodarstvu</p> <p>Dnevnik veterinarskih posegov</p> <p>Register živali na gospodarstvu (govedo, drobnica, prašiči)</p> <p>Rezultati morebitnih analiz in pregledov, opravljenih na živalih ali primarnih proizvodih</p> <p>Postopki z bolnimi živalmi</p> <p>Povratna informacija uradnega veterinarja izvornemu gospodarstvu</p> <p>Prevoz živali</p>	<p>izvajajo mejno kontrolo z namenom, da zagotovijo, da so uvožene živali dostavljene skupaj s potrebnim veterinarskim certifikatom, ki dokazuje, da so uvožene živali zdrave.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Veterinarski organi obiščejo kmetijo, ki redi živali, enkrat letno. Takrat veterinarski organi opravijo pregled zdravstvenega stanja živali na kmetiji. Če veterinar pri pregledu ugotovi pomanjkljivosti oziroma nepravilnosti, to navede v zapisniku, v katerega vnese tudi pisno navodilo za odpravo pomanjkljivosti oziroma nepravilnosti. – Veterinar vpiše datum in evidenčno številko zapisnika o opravljenem veterinarskem pregledu v dnevnik veterinarskih posegov na gospodarstvu. – Zakonodaja o registraciji in identifikaciji živali zahteva, da je treba vsa premestitve živine, drobnice, konjev in prašičev sporočiti najpozneje v 7 dneh od premestitve in zagotoviti, da se živali premešča skupaj s predpisano dokumentacijo. <p>Kupec lahko prodajalca pri nakupu novih živali prosi za vpogled v Zapisnik o uradnem letnem veterinarskem pregledu na gospodarstvu, ki je omenjen v zgornjem besedilu. V dnevniku veterinarskih storitev pa lahko preveri kronologijo veterinarskih posegov (zdravljenje in preventivno cepljenje).</p> <p>Postopki z bolnimi živalmi, da se prepreči širjenje bolezni:</p> <p>Bolne živali morajo biti ločene od zdravih živali. Bolno, poškodovano in onemoglo žival je treba takoj ustrezno oskrbeti in po potrebi poklicati veterinarja.</p> <p>Prostor za oskrbo živali mora biti opremljen na način, ki omogoča primerno oskrbo in zdravljenje živali. Žival mora imeti na voljo dovolj vode in krme.</p> <p>Bolno žival lahko ločeno namestimo v istem hlevu v sosednjem boksu oziroma stojišču ali pa ji poiščemo drug primeren prostor na kmetiji skladno s prej omenjenimi priporočili.</p> <p>Če je mogoče, naj z bolnimi živalmi dela drug človek kot z zdravimi. Če to ni mogoče, naj se najprej oskrbi zdrave živali in šele nato bolne. Če se ni mogoče izogniti temu, da se bolne živali obdelajo pred zdravimi, je treba strogo upoštevati vse higienske ukrepe, predvsem pa zamenjavo delovne obleke in obutve ter razkuževanje rok in delovnih pripomočkov.</p> <p>Hranite Povratno informacijo uradnega veterinarja izvornemu gospodarstvu, ki jo prejmete od uradnega veterinarja ob ugotovljenih nepravilnostih, ki so bile ugotovljene pred zakolom in po zakolu. Ta informacija je za vas zelo koristna, ker vam pomaga pri vzdrževanju zdravja živali in vnaprejšnjem odpravljanju razlogov za morebitni pojav bolezni.</p> <p>Če sami prevažate živali, poskrbite za primeren transport živali. Skrbniki živali lahko uporabljajo lastna kmetijska vozila ali prevozna sredstva za lasten, neprofiten prevoz, kadar zemljepisne razmere terjajo neprofitno sezonsko potovanje določenih vrst živali in kadar so takšni prevozi krajši od 50 km. Več o tem si lahko preberete v Pravidniku o pogojih in načinu prevoza živali, (Ur. l. RS, št. 86/2000, 108/2000, 64/2001, 16/2002, 3/2003, 67/2005)</p>
<p>29</p> <p>Usposabljanje in izobraževanje</p>	<p>Ljudje, ki oskrbujejo živali, morajo poznati znake, na podlagi katerih je mogoče sklepati, da so živali obolele. Če oskrbovalci živali niso pridobili znanja po učnih programih in programih usposabljanja s področja oskrbe živali in nimajo ustreznih izkušenj na področju oskrbe živali, morajo opraviti program usposabljanja za oskrbovalce živali. Po opravljenem programu usposabljanja dobi udeleženec potrdilo o udeležbi. Potrdilo mora oskrbovanec živali obvezno hraniti. Več o tem si preberite v prilogi G.</p>
<p>30</p> <p>zdravljenje živali (vključno z uporabo medicirane krme)</p>	<p>Pravilo: Zagotoviti je treba, da se zdravila, vključno z medicirano krmo, uporabljajo izključno skladno z navodili veterinarja oziroma proizvajalca</p> <p>Zagotovite, da</p> <ul style="list-style-type: none"> – so zdravljenе živali označene (npr.: če se to pojavi v čredi krav molznic, poskrbite,

<p>Evidence v dnevniku veterinarskih posegov</p>	<p>da se zdravljena žival lahko identificira);</p> <ul style="list-style-type: none"> – upoštevate navodila veterinarja in proizvajalca zdravil, še posebno navodila glede živalske vrste (kategorije), ki so ji zdravila namenjena, odmerka zdravila in glede karence (kmet mora voditi dnevnik veterinarskih posegov, ki ga lahko kupi na veterinarskih postajah); – je novo osebe seznanjeno z obveznimi navodili za uporabo zdravil; – se medicirana krma ne mešana s preostalo (krmo za zdrave živali); – se z ostanki zdravil in njihovo embalažo, vključno s sredstvi za aplikacijo, ravna skladno z navodili veterinarja oziroma proizvajalca. <p>Evidence, ki jih mora voditi kmet v dnevniku veterinarskih posegov:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ime, priimek oziroma podjetje imetnika živali; – naslov oziroma sedež imetnika živali; – naslov, na katerem se živali nahajajo. <p>Imetnik živali mora upoštevati morebitno karenco in če sam živalim daje zdravila, v dnevnik sproti vpisovati vsaj naslednje podatke:</p> <ul style="list-style-type: none"> – identifikacijo živali; – datum dajanja zdravila; – način dajanja zdravila; – ime in količino danega zdravila; – karenco (datumsko določeno: od – do vključno); – ime, priimek in podpis človeka, ki daje zdravilo. <p>Imetniki živali za proizvodnjo živil morajo hraniti dnevnik, dokazila o nakupu, posedovanju in dajanju zdravil omenjenim živalim v obdobju 5 let po dajanju ali odstranitvi zdravila. Imetnik mora hraniti te evidence, tudi če v omenjenem petletnem obdobju živali nima več v svoji lasti, če se žival zakolje ali pogine. Imetniki živali morajo hraniti tudi kopije receptov za medicirano krmo skladno z določbami pravilnika, ki ureja pogoje za proizvodnjo, promet in uporabo medicirane krme.</p>
<p>31 Čiščenje živali, namenjenih za zakol</p>	<p>Pravilo: Zagotovite, da so živali čiste</p> <p>Zagotovite, da so živali pred oddajo v zakol čiste oziroma da na njih ni ostankov iztrebkov – blata in stelje. Če je treba, se živali pred oddajo očisti.</p>
<p>32 Izsledki analiz in drugih kontrol, opravljenih pri živalih</p>	<p>Pravilo: Upoštevajte rezultate analiz in drugih kontrol opravljenih na živalih.</p> <p>Analize in druge kontrole se izvajajo z namenom, da bi se preprečila možnost tveganja za zdravje ljudi in živali ter da bi se zagotovilo varovanje okolja.</p> <p>Upoštevajte izsledke analiz in drugih kontrol ter ravnajte tako, da zmanjšate tveganja pojava bolezni ljudi in živali.</p> <p>Hranite dokumentacijo, kjer so zapisani izsledki analiz in drugih kontrol, vsaj 5 let.</p> <p>Ob nejasnosti ali dvomu o izsledkih analiz in drugih kontrol se posvetujte s strokovnjaki (svetovalna služba, veterinarska služba, laboratorij ...).</p>
<p>33 Zdravstveni status živali (govedo, drobnica)</p>	<p>Pravilo: Mleko mora izvirati od živali, ki so proste nalezljivih in drugih bolezni in kjer je krmljenje in vzrejanje skladno s pravili</p> <p>Redno je treba izvajati vse potrebne ukrepe za preprečevanje nastanka mastitisa: potek molže naj bo za žival čim manj stresen, treba je paziti na zagotavljanje higiene pri molži. Če je treba, se pri živali ob zaključku molže opravi izmolzavanje. Kmet redno spremlja in shranjuje podatke o vrednosti parametrov v mleku, ki mu jih posreduje mlekarna oziroma organizator odkupa mleka in ki lahko nakazujejo poslabšano zdravstveno stanje živali (vsebnost laktoze, št. somatskih celic).</p> <p>Mesečno kontrolirajo kakovost mleka pri vseh kravah v AT-kontroli mlečni kontrolorji. Kmet tako dobi izsledek analize o vsebnosti mleka za posamezno žival. Na podlagi tega dobi določen pregled nad zdravstvenim stanjem črede in usmeritve za ustrezno prehrano (več o tem si preberite v prilogi E).</p>

	<p>Pogoji, pod katerimi je dovoljena uporaba mleka za prehrano ljudi na tistih kmetijah, ki nimajo statusa, da so uradno proste bruceloze ali tuberkuloze, so določeni v odločbi, ki jo Vurs izda imetniku živali v vsakem posameznem primeru.</p>
<p>35 Čiščenje naprav in prostorov za molžo</p>	<p>Pravilo: Pripomočki in oprema za molžo morajo biti čisti in zavarovani pred kontaminacijo</p> <p>Prostori za shranjevanje mleka morajo biti zavarovani pred škodljivci in morajo biti ločeni od prostorov, kjer so živali nameščene; prostori in pripomočki za molžo morajo biti skladni z zahtevami o opremi za hlajenje (glejte točko 37).</p> <p>Površine opreme, ki prihaja v stik z mlekom (pripomočki, zbiralniki, tanki itd. za molžo, zbiranje ali prevoz mleka), morajo biti pralne. Kjer je treba, morajo biti te površine razkužene in vzdrževane v dobrem stanju. To pomeni uporabo pripomočkov in površin iz gladkih, pralnih in netoksičnih materialov.</p> <p>Po vsaki molži operemo in razkužimo naprave za molžo. Pri mlekovodu je treba preveriti pravilno delovanje pralnega avtomata. Hladilni bazen za mleko je treba očistiti po vsakem praznjenju. Uporabite vročo vodo in čistila, ki jih uporabljamo pri čiščenju naprav za molžo. Priporoča se izmenična uporaba čistil na bazični in kisli osnovi.</p>
<p>37: Priprava na molžo</p>	<p>Pravilo: Krave molznice, ki so v procesu zdravljenja, morajo biti posebej označene. Postopek molže živali v procesu zdravljenja mora biti opisan in navedite, kam gre mleko bolnih živali</p> <p>Spodaj navedene usmeritve so priporočljive zlasti, če ima kmet večje število živali, za kmete, ki živali pasejo in ob prosti reji živali.</p> <p>Priporočamo, da se izvajanje zdravljenja dokumentira tako, da se napiše spodnje sporočilo in da se ga namesti na zid v prostoru za molžo.</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p>Krave v procesu zdravljenja z zdravili in mleko, ki prihaja od bolnih krav</p> <p><u>Označevanje krav v procesu zdravljenja</u> Krave v procesu zdravljenja z zdravili se lahko takoj po zdravljenju označijo na naslednji način:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rumeno plastično streme namestite okrog desne zadnje noge krave. [primer – tako da spremenimo sistem, ki se ustaljeno uporablja v čredi] [P. S.: uporaba barvnega razpršilca ni primeren način za označevanje.] <p><u>Postopek molže</u> Človek, ki izvaja molžo, mora v veterinarski knjigi črede pregledati, ali je minilo obvezno obdobje karence uporabljenih zdravil. Če je to tako, kravi snamemo označbo in molža take krave poteka po običajnem postopku. V nasprotnem primeru se molžo izvaja šele po tem, ko smo pomolzli vse krave iz črede. Za molžo krave v postopku zdravljenja moramo uporabiti posebni molzni stroj, ki mora biti v prostoru za molžo. Molžo bolne krave <u>ne smete</u> izvajati prek molznega cevovoda.</p> <p><u>Razvoz mleka, ki prihaja od krav v procesu zdravljenja z zdravili</u> Mleka, ki prihaja od bolne živali, ne smete mešati z mlekom, ki prihaja od drugih zdravih živali. Mleko živali v procesu zdravljenja morate obravnavati kot odpadni material in se ga morate znebiti in ga izliti v prostor za tekoči gnoj.</p> </div> <p>Vsebina tega sporočila se lahko primerno popravi.</p>

Priloga A: Seznam nekaterih krmnih dodatkov, uporabljenih v primarni pridelavi

Spodnje tabele prikazujejo pregled skupin krmnih dodatkov, ki se najpogosteje uporabljajo v primarni pridelavi, in sicer v čisti obliki ali kot sestavine premiksov. Za njihovo uporabo je potrebna registracija MKGP (ali odobritev Vura), ki posameznika vodi v evidenci kot proizvajalca krmnih mešanic za lastne potrebe z uporabo različnih kategorij dodatkov ali premiksov. Tabela prikazuje največje dovoljene količine uporabe krmnih dodatkov in ali le-ti predstavljajo tveganje za varno hrano, zdravje živali ali za okolje. Če je v tabeli navedeno, da posamezni krmni dodatki ali premiksi, ki so sestavljeni iz krmnih dodatkov, lahko povzročijo eno ali več neželenih posledic, je treba uvesti programe kontrole za zagotavljanje varnosti krmnih mešanic. Najprej izvedemo oceno tveganja, glejte Prilogo B. Na podlagi ocene tveganja pa se odločimo, ali je treba uvesti nadaljnje korake za zagotavljanje varnosti krme po principu HACCP, glejte prilogo C.

NAVODILO: Če na kmetiji uporabljate katerega izmed spodaj navedenih dodatkov (v čisti obliki ali v obliki premiksa, prekrižajte kvadratik v prvem stolpcu pred dodatkom in se poučite o načinu uporabe, maksimalni dovoljeni količini in o mogočih tveganjih za vaše živali.

Pogosto uporabljeni krmni dodatki za krave, ovce, koze in konje

	Krmni dodatki	Uporaba	Maksimalna količina uporabe, ki jo predpisuje zakonodaja	Tveganje	Opombe
☐	Urea	Vmešavanje v krmne mešanice	-	+	Predoziranje lahko povzroči zastupitev živali.
☐	Organske kisline	Za konzerviranje zrn (žit) ali popolnih krmnih mešanic	-	-	
☐	Organske kisline	Za kisanje mleka za teleta	-	-	
☐	Lizin in metionin	Za mešanje s krmo za individualno krmljenje, če je v peletirani obliki	-	-	
☐	Kvas		-	-	
☐	A-vitamin		+	+	Predoziranje lahko povzroči visoko raven vitamina A v jetrih živali.
☐	D-vitamin		+	+	Predoziranje lahko povzroči zastupitev živali.
☐	Drugi vitamini		-	-	
☐	Selen		+	+	Predoziranje lahko povzroči zastupitev živali.
☐	Baker		+	+	Predoziranje lahko povzroči zastupitev živali (ovce) in škoduje okolju.

☐	Drugi mikrominerali		+	-	
☐	DRUGO (navedite)				

Pogosto uporabljeni krmni dodatki za prašiče

Označi	Krmni dodatki	Uporaba	Maksimalna količina uporabe, ki jo predpisuje zakonodaja	Tveganje	Opombe
☐	Železo <ul style="list-style-type: none"> pujski preostali prašiči 	<ul style="list-style-type: none"> skozi napajalni sistem v korito 	<p>+</p> <p>+</p>	<p>-</p> <p>-</p>	
	Aminokislina	Mešanje s krmo	-	-	
☐	Kvas in mikroorganizmi	Mešanje s krmo	-	-	
☐	Dodatki za siliranje	Mešanje s krmo	-	-	
☐	Encimi	Mešanje s krmo	-	-	
☐	Organske kisline	Za konzerviranje zrn (žit) ali popolnih krmnih mešanic	-	-	
☐	Organske kisline	Za čiščenje napajalnega sistema	-	-	
☐	A-vitamin	Za mešanje s krmo ali posipavanje pri individualnem krmljenju (individualno krmljenje, restriktivno krmljenje)	+	+	Predoziranje lahko povzroči visoko raven vitamina A v jetrih živali.
☐	D-vitamin		+	+	Predoziranje lahko povzroči zastropitev živali.
☐	Selen		+	+	Predoziranje lahko povzroči zastropitev živali.
☐	Baker		+	+	Predoziranje lahko povzroči zastropitev živali (ovce) in škoduje okolju.
☐	Drugi vitamini		-	-	
☐	Drugi mikroorganizmi		+	-	
☐	Drugo (navedite)				

Pogosto uporabljeni krmni dodatki za perutnino

Označi	Krmni dodatki	Uporaba	Maksimalna količina uporabe, ki jo predpisuje zakonodaja	Tveganje	Opombe
☐	Aminokisliline	Mešanje s krmo	-	-	
☐	Kvas in mikroorganizmi	Mešanje s krmo	-	-	
☐	Encimi	Mešanje s krmo	-	-	
☐	Organske kisline	Za konzerviranje zrn (žit) ali popolnih krmnih mešanic	-	-	
☐	A-vitamin	Za mešanje s krmo ali posipavanje pri individualnem krmljenju (individualno krmljenje, restriktivno krmljenje)	+	+	Predoziranje lahko povzroči visoko raven vitamina A v jetrih živali.
☐	D-vitamin		+	+	Predoziranje lahko povzroči zastrupitev živali.
☐	Selen		+	+	Predoziranje lahko povzroči zastrupitev živali.
☐	Baker		+	+	Predoziranje lahko povzroči zastrupitev živali (ovce) in škoduje okolju.
☐	Drugi vitamini		-	-	
☐	Drugi mikroorganizmi		+	-	
☐	Drugo (navedite)				

Krmni dodatki, ki so v rudninskih krmnih mešanicah, dopolnilnih krmnih mešanicah ali v dietetični krmi oziroma tam, kjer so uporabljena kot silirna sredstva, se lahko uporabljajo, brez da bi se zahteval sistem HACCP.

Seznam v tabelah ni popoln, ampak vsebuje le nekatere krmne dodatke, ki se najpogosteje uporabljajo v slovenski primarni pridelavi. Popoln seznam dovoljenih dodatkov je na voljo na spletni strani:

http://www.mkgp.gov.si/si/o_ministrstvu/direktorati/direktorat_za_varno_hrano/sektor_za_varnost_in_kakovost_hrane_in_krme/krma/seznami_krmnih_dodatkov/.

POZOR: Za proizvodnjo krmnih mešanic, ki vsebujejo dodatke iz skupine kokcidiostatikov in pospeševalcev rasti (dodatki, navedeni v 3. poglavju Priloge IV Uredbe 183/2005/ES) ali premiksov iz teh dodatkov samo uporaba teh smernic ne zadošča in je treba zagotoviti podrobnejši HACCP in izpolnjevanje Priloge II Uredbe 1837005 ES. V tem primeru se posvetujte s krajevnim svetovalcem.

NAVODILO: Če ste v prilogi A označili dodatek ali premiks, ki vsebuje tak dodatek, ki lahko povzroči eno ali več neželenih posledic, je treba uvesti programe kontrole za zagotavljanje varnosti krmnih mešanic, zato izvedemo oceno tveganja skladno s Prilogo B. Na podlagi ocene tveganja pa se odločimo, ali je treba uvesti nadaljnje korake za zagotavljanje varnosti krme po principu HACCP, glejte prilogo C. Priloga B in Priloga C teh smernic sta samo vzorčna primera. Če je potrebna ocena tveganja za vašo proizvodnjo krme, je treba pripraviti nov dokument po vzorcu iz Priloge B oziroma po potrebi iz priloge C. Dokument vložite v smernice.

Priloga B: Primer ocene tveganja

Dodajanje premiksov, ki vsebujejo vitamine A, D, selen in/ali baker, krmnim mešanicam

Proces	Mogoč faktor tveganja	Tveganje			Možnost		
		Majhno	Srednje	Veliko	Majhna	Srednja	Velika
Dobava dodatkov ali premiksov	Dostavljeni napačni izdelki		x		x		
Shranjevanje	Mešanje z drugimi krmami		x		x		
Odmerjanje	Prevelik odmerek		x			x	
Mešanje	Nehomogeno mešanje		x			x	

HACCP-shemo je treba vključiti v primerih, če je stopnja »Tveganja« ali »Možnosti« srednja ali velika. Ob majhni možnosti tveganja zadostuje, da se ravnate po smernicah dobre higienske prakse.

Priloga C: Primer HACCP-sheme

Mešanje krme s premiksi, ki vsebujejo vitamine A, D, selen in/ali baker, v mešalnemu vozu ali mešalcu

MID: _____

Izdelano dne: _____

Odgovorna oseba: _____

Zaporedje procesov	Tveganje	Kontrola procesa	Procesi nadzora		Kritične meje	Popravljalni/sanacijski ukrep	Odgovorni
			Metoda	Pogostost			
Odmerjanje	Prevelik odmerek	Uporaba posode za odmerjanje; priprava vnaprej določene količine/odmerka	Kontrola teže/mase določene količine/odmerka	Ko začnete uporabljati drugo pošiljko ali serijo premiksov. Ko nova oseba prevzame delo mešanja krme.	Največje dovoljene količine skladno z zakonodajo	Če presežete največje dovoljene količine, izvedete enega izmed ukrepov: - mešanje krme z neonesnaženo krmo - krmo zavržemo. Če ste krmo že dali živalim in da je bila desetkrat maksimalna količina presežena, se posvetujte s svetovalcem ali z veterinarjem in obvestite klavnico in/ali vodite evidenco o preteklih dogodkih in njihovih vzrokih ter ukrepih.	Upravitelj kmetije

Največje dovoljene količine skladno z zakonodajo (to so količine, dodane z dodatki ali s premiksi, in količine, ki so izvorno prisotne v posamičnih krmilih:

Primer:

Vitamin A: 13,500 IE/kg krme za govedo za zakol. Omejitev ne velja za preostale vrste živine

Vitamin D: 4,000 IE /kg krme

Baker: 35 mg/kg krme za govedo s popolnoma razvito funkcijo prežvekovanja in 15 mg/kg krme za teleta

Selen: 0,5 mg/kg krme

Pri izračunu obroka moramo upoštevati, da so določene količine nekaterih snovi, npr. dodatkov, prisotne tudi izvorno v posamičnih krmilih.

Vitamin A, vitamin D, baker in selen se lahko uporabljajo pri krmiljenju živine samo prek premiksov.

Priloga D: Mešanje krme

Suho mešanje krme

Končni cilj mešanja krme je homogenost krmne mešanice. To pomeni, da je v vsakem zalogaju krme, ki jo požre žival, enaka velikost delcev (enaka kemična sestava) oz. da je krmna mešanica sestavljena tako, da zagotovi optimalno vzrejo živali.

Gornji cilj je mogoče doseči z ustrezno opremo za mešanje. Predpogoj za doseg tega cilja so ustrezne tehtnice, ki omogočijo natančen odmerek posamezne komponente v krmni mešanici.

Eden izmed načinov kontrole pravilno in homogeno zmešane krmne mešanice je določitev količine posamezne komponente v krmi, ki se dodaja v krmno mešanico z laboratorijsko preiskavo.

Takšen test se lahko izvede npr. na določenih mikroelementih (npr. Mn, Na) s pomočjo izračuna. Zanesljivejši način nadzora mešalca pa je izvedba celotnega testa homogenosti (glejte smernice proizvajalcev krmil).

Naprave za mešanje krme delujejo po različnih principih. Krmna mešanica je sestavljena iz posameznih t. i. sarž (proizvodnih partij), ki so proizvedene po enakih navodilih in postopku mešanja.

Naprave za mešanje krme delujejo po različnih principih

Glede na smer mešanja lopatic (smer vrtenja osi mešala) v mešalcu ločimo mešalce na horizontalne ali vertikalne.

Različni mešalniki potrebujejo tudi različen čas mešanja za pripravo homogene krmne mešanice. Ključnega pomena je upoštevanje navodil za uporabo (t. i. A-test) proizvajalca opreme. Ne glede na to pa je treba pred začetkom uporabe mešalca še preveriti, ali je treba čas mešanja, ki je naveden v navodilih proizvajalca, še prilagoditi.

Z analizami vzorcev krmnih mešanic pa se lahko ugotovi, ali je bil čas mešanja primeren.

Mešalni voz za pripravo popolnega krmilnega obroka (TMR) za govedo.

2. Raszlojevanje krme

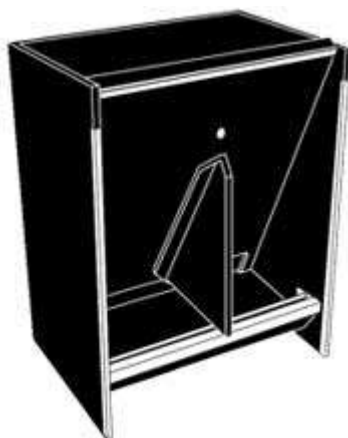
'Raszlojevanje krme' (prerazporeditev velikosti delcev v krmni mešanici) se zgodi, če je bil čas mešanja krmne mešanice nepravilen. Najpogostejši vzrok je predolgo mešanje krmne mešanice – prekoračen čas mešanja, kar je pripeljalo do procesa raszlojevanja (težji delci, kot so minerali in vitamini, so se prerazporedili na dno, lažji delci pa so razporejeni višje).

Poleg zgoraj navedenega pa se lahko raszlojevanje zgodi tudi pri transportu krmnih mešanic v moknati obliki, to je odvisno tudi od načina transporta (npr. polžasti transporter), oz. pri rokovanju z gotovo krmno mešanico (npr. vakuumsko prečrpavanje krme).

Raszlojevanju krme se lahko izognemo na več načinov.

Uporaba tekočih mineralov in vitaminov itd. znatno zmanjšuje tveganje za razslojevanje krme, čeprav to še ni zagotovilo, da se razslojevanje krme ne bi zgodilo. Možnost, da bi se razslojevanje krme zgodilo, preprečujejo tudi maščobe, olja ...

Izsledki različnih raziskav so pokazali tudi primere razslojene tekoče krme, vendar se to na splošno dogaja bolj poredko kot pri suhi krmi.

Mešalniki za suho krmo so običajno preneseni k takim krmilnikom, ki so nameščeni znotraj ograda za prašiče.

Mešanje tekočih krmnih obrokov – priprava tekoče krme

*Cilj mešanja tekoče krme je pripraviti tekočo krmo, ki vsebuje hranila, ki so potrebna za optimalno krmljenje. **Tekoča krma se uporablja predvsem v prašičereji.***

Naprava za pripravo tekoče krme je v glavnem sestavljena iz zbiralnika za mešanje (mešalca), kjer se pred krmljenjem zmešajo vse komponente krmila.

Mešalni zbiralnik je postavljen na tehtnico za določanje odmerkov posameznih komponent. Krmo se po mešanju izčrpa v krmilna korita s pomočjo uporabe črpalke. Ventil nad vsakim krmilnim koritom omogoči, da se izčrpa želena količina tekoče krme.

Predpogoj za delovanje tovrstnega krmilnega sistema je, da se opremo za mešanje krme in črpalke konstantno pregleduje. Čeprav je sistem računalniško podprt in ima elektronske tehtnice za odmerjanje posamičnih krmil kot za tehtanje zmešane krme, se še vedno lahko pojavijo nepravilnosti.

Tovrstne napake lahko pripeljejo do krmljenja živali z nepredvideno vsebnostjo posamičnih krmil ali z nepravilnimi količinami.

Zbiralniki za vlažno krmo iz steklenih vlaken ojačenega poliestra

Kontrolni seznam za krmljenje prašičev s tekočo krmo

Krmljenje s tekočo krmo je običajen sistem krmljenja v prašičereji. Ena izmed prednosti je ta, da sistem dovoljuje uporabo lastno pridelanih krmnih rastlin, poceni posamičnih krmil in stranskih proizvodov, kot je npr. sirotka.

Praksa kaže, da tekoča krma povzroča tudi veliko težav, kot so težave s fermentacijo krmil v krmilnih črpalkah, težave z razporeditvijo ostankov pa tudi težave z upravljanjem. Da se izognete tovrstnim težavam, vam svetujemo, da uporabljate kontrolni seznam.

Kontrolni seznam mora vsebovati nasvete, kako rokovati s tekočo krmo za različne vrste živali, navajati mora okoliščine, ki se morajo upoštevati v povezavi z načrtovanjem in začetkom uporabe vlažnih krmnih mešanic, prav tako kot navedbo optimalnih tekočih krmnih obrokov.

Kontrolni seznam bi moral prav tako vsebovati pogodbeni model (kaj je to?) za uporabo glede nakupa opreme za pripravo tekoče krme.

Namen kontrolnega seznama je, da bi služil kot svetovalno orodje, ki bi ga lahko uporabljala tudi podjetja, ki gradijo hleve, kjer se načrtuje uporaba tekoče krme oz. tista podjetja, ki prodajajo opremo za tekočo krmo. Pomembno je, da so graditelji in dobavitelji primorani zagotoviti upoštevanje higienskih zahtev že v fazi načrtovanja, da se preprečijo težave, ki bi utegnile nastati pozneje.

Priloga E: Kontrola prireje mleka

<p><i>Poglavitni namen kontrole prireje mleka je pridobivanje podatkov za selekcijske namene</i></p>	<p>V Sloveniji ima kontrola prireje mleka že več kot stoletno tradicijo. Nekoč in tudi danes je poglavitni namen kontrole prireje mleka pridobivanje podatkov za selekcijske namene. S podatki o mlečnosti in sestavi mleka pa si je mogoče pomagati tudi pri vodenju prehrane krav molznic, pri odkrivanju presnovnih motenj in obolenj vimena.</p>
<p><i>Izpisi rednih mesečnih kontrol</i></p>	<p>Rejci dobivajo po pošti izpise rednih mesečnih kontrol, enkrat letno pa tudi zbirne letne preglede. Zahtevnejšim, z računalniki opremljenim rejcem omogočamo sproten vpogled v stanje črede tudi na spletni strani (http://www.govedo.si), hkrati pa lahko tu vidijo in primerjajo tudi rezultate za nazaj.</p>
<p><i>Izpis o prireji in plodnosti živali</i></p>	<p>Na izpisih mesečnih kontrol so navedene izmerjene vrednosti zadnje in predzadnje kontrole ter izračunani podatki zadnje laktacije za vsako kravo posebej. Na istem izpisu so tudi zbirni podatki o prirejenem mleku na dan kontrole, med zadnjo in predzadnjo kontrolo ter v koledarskem in kvotnem letu. Med podatki o plodnosti najdemo podatke o zadnjih telitvah in osemenitvah ter predvidenih telitvah. Štirikrat letno pa dobi rejec tudi podatke iz izračuna napovedi plemenskih vrednosti.</p>
<p><i>Zbirni letni pregled</i></p>	<p>Ko krava presuši, dobi rejec zanjo izpis Prireja in plodnost živali. Na njem so podatki o izvoru krave, prirejenem mleku v posamezni laktaciji in življenju, podatki o plodnosti in oceni zunanosti privesnice ter seznam odsvetovanih bikov zaradi prevelike stopnje sorodstva. Stopnjo sorodstva s posameznim plemenskim bikom oziroma med poljubnimi živalmi si lahko rejec pogleda tudi na spletu s pomočjo kalkulatorja sorodstva.</p>
<p><i>Število somatskih celic in indeks somatskih celic kot pomoč pri odkrivanju zgodnjih obolenj vimena</i></p>	<p>Na zbirnem letnem pregledu – sumarniku, ki ga rejec dobi po prvi kontroli v letu, je obračun skupne in povprečne prireje mleka ter analiza parametrov plodnosti za celotno čredo in posamezno žival v preteklem koledarskem letu. Prikazana je tudi primerjava reje z rezultati območja, v katerem se reja nahaja, in z rezultati prireje v Sloveniji.</p>
<p><i>Število somatskih celic in indeks somatskih celic kot pomoč pri odkrivanju zgodnjih obolenj vimena</i></p>	<p>Število somatskih celic (ŠSC) v mleku, ki ga navajamo na mesečnih izpisih, je lahko rejcem v veliko pomoč pri zgodnjem odkrivanju obolenj vimena. Ker na število somatskih celic vplivajo različni dejavniki, kot so zaporedna laktacija, mlečnost krave, stadij laktacije in drugi, je problematične krave težko odkrivati le na podlagi absolutnega števila somatskih celic v mleku.</p>
<p><i>Ocene indeksa somatskih celic (ISC) in ravnanje v primeru velikega indeksa</i></p>	<p>Zaradi tega na izpisih rezultatov kontrole prireje mleka in tudi na spletnih straneh podajamo indeks somatskih celic (ISC), ki upošteva omenjene dejavnike. Bistvo ISC je, da izmerjen ŠSC ovrednoti glede na zaporedno laktacijo, mlečnost in stadij laktacije. Zaradi tega med ISC in ŠSC ni neposredne linearne povezave. Praktično to pomeni, da krava z največjim ŠSC v hlevu nima nujno tudi največjega ISC. Podrobnejšo obrazložitev so rejci prejeli ob mesečnem izpisu rezultatov kontrole prireje, dostopna pa je tudi na spletni strani http://www.govedo.si.</p>
	<p>Vsako povečanje števila somatskih celic v mleku ne pomeni nujno, da ima krava mastitis. Tudi majhno število še ne pomeni, da je vime zdravo. O potrebnem zdravljenju vimena se ne odločamo samo na podlagi števila somatskih celic, ampak na podlagi veterinarskega pregleda.</p> <p>Ocene ISC se gibljejo od 1 do 5 in pomenijo naslednje:</p>

	<p>1 – odlično <i>število somatskih celic v mleku te krave kaže, da je vime zdravo</i></p> <p>2 – dobro <i>kravo je treba opazovati, priporočljiva je še posebna pozornost pri čiščenju vimena in testiranje prvih curkov mleka na mastitis</i></p> <p>3 – slabo <i>verjetnost, da je krava potrebna zdravljenja, je velika; poleg splošnih ukrepov za preprečevanje mastitisa je priporočljivo posvetovanje z veterinarjem</i></p> <p>4 – zelo slabo <i>število somatskih celic v mleku te krave kaže, da je treba kravo pregledati in po potrebi zdraviti</i></p> <p>5 – zelo slabo <i>število somatskih celic v mleku te krave kaže, da je treba kravo <u>tako</u> pregledati in po potrebi zdraviti</i></p>
<p>Sestava mleka kot kazalnik ustrezne prehrane živali</p>	<p>Podatki o sestavi mleka so dobrodošla pomoč pri odkrivanju morebitnih napak v prehrani in pri spremljanju uspešnosti njihovega odpravljanja. Od vseh lastnosti mleka sta za odkrivanje napak pri krmljenju najprimernejša razmerje med maščobami in beljakovinami ter vsebnost sečnine.</p> <p>Razmerje med maščobami in beljakovinami je posredni kazalnik oskrbljenosti molznic z energijo, hkrati pa nas opozarja tudi na morebitne težave pri prebavljanju v vampu (zakisanje vampa). Na podlagi vsebnosti sečnine lahko sklepamo na energijskobeljakovinsko izravnano obroka.</p> <p>Poleg razmerja med maščobami in beljakovinami in vsebnostjo sečnine moramo pri interpretaciji podatkov upoštevati tudi podatke o mlečnosti, vsebnosti maščob, vsebnosti beljakovin, fazi laktacije in druge. Da je vpogled v te podatke boljši, na mesečnih izpisih in pregledih na spletu podajamo grafični prikaz stanja v čredi, iz katerega je mogoče za vsako kravo posebej razbrati odmike od optimalnega stanja.</p>
<p>Računanje obrokov je osnovno orodje za vodenje prehrane</p>	<p>Podatki o sestavi mleka nikakor niso nadomestilo za računanje obrokov. Računanje obrokov ob poznavanju zauživanja in kakovosti krme ostaja še naprej osnovno orodje za vodenje prehrane. Prav tako podatki o sestavi mleka ne nadomeščajo drugih kazalnikov ustreznosti reje molznic, kot so npr. kondicija živali, izsledki preiskave krvi in urina, izsledki popolnih mlečnoprofilnih testov in drugo. Kdor nima poglobljenega znanja o prehrani molznic, naj se, preden vpelje večje spremembe v utečene obroke, posvetujete s strokovnjakom.</p>
<p>Priročnik za vodenje prehrane krav molznic ob pomoči rezultatov mlečne kontrole</p>	<p>Leta 2004 je Kmetijski inštitut Slovenije izdal Priročnik za vodenje prehrane krav molznic ob pomoči izsledkov mlečne kontrole, ki ga rejci lahko kupijo pri svojem kontrolorju ali na Kmetijskem inštitutu Slovenije. V priročniku sta med drugim tudi primer razlage izsledkov kontrole prireje mleka na kmetiji in opis, kako priti do podatkov o kontroli po internetu. Za podrobnejšo pomoč se rejec lahko obrne tudi h kmetijskemu svetovalcu, k selekcionerju in na Kmetijski inštitut Slovenije.</p>

Priloga F: Smernice za izdelavo pravil za vstop obiskovalcev v hlev

Uporablajte pravila za vstop obiskovalcev v hlev, da preprečite prenašanja bolezni

Vsi tisti, ki so vključeni v pridelavo krme in/ali hrane, morajo zagotoviti, da so obiskovalci obveščeni o pravilih za vstop v hlev in da se v hlevu primerno obnašajo. To lahko zagotovimo tako, da spodnjo opozorilno tablo obesimo na vidno mesto, kjer obiskovalci pridejo na kmetijo, ali npr. na vhodna vrata v prostor, kjer se opravlja molža. Izjemoma lahko pravila za vstop v hlev razmnožimo in jih razdelimo in damo obiskovalcem pred vstopom v hlev.

Pravila za vstop v hlev

Naša kmetija se ukvarja s pridelavo hrane in krme, zato si želimo vzdrževati visoko stopnjo higienskega standarda.

Prav tako si želimo, da se obiskovalci ne bi nalezli bolezni od živali.

Zato vas vljudno naprošamo, da spoštujete spodaj navedena splošna pravila obnašanja:

- Če ste bili pred 48 urami na drugi kmetiji, vam ni dovoljeno vstopiti v hlev in v druge prostore, kjer je živina.
- Če ste pred 24 obiskali druge črede živine, si boste pred vstopom v hlev morali obuti škornje, ki so razkuženi, in obleči si boste morali delovno obleko oz. ustrezne škornje in obleko, ki je na voljo.
- Če se želite dotakniti živali, si umijte roke pred dotikanjem in po dotikanju živali.
- Noseče ženske naj se izogibajo območjem, kjer živali rojevajo (zlasti, kjer rojevajo ovce). Nosečnice naj se izogibajo tudi območij, kjer poteka molža.
- Umijte si roke, preden začnete jesti, da se izognete prenosu bakterij iz rok v usta.

Naslednja pravila za vstop so primerna zlasti za kmetije s prašiči in perutnino:

Št.	Primeri pravil
1	Na vhodna vrata postavite tablo z napisom "STOP – NEPOOBLAŠČENIM OSEBAM VSTOP V HLEV NI DOVOLJEN. OBRNITE SE NA UPRAVLJAVCA KMETIJE."
2	Postavite razkuževalnike obutve in razkužila ob vhodu v hlev.
3	Vedno imejte na zalogi plastična oblačila in škornje, ki jih morajo obiskovalci hleva obleči in obuti pred vstopom v hlev.
4	Naredite vhodno pot za obiskovalce, kjer si le-ti lahko umijejo roke/se stuširajo in zamenjajo obutev – plastične škornje, ki jih imajo kmetje na zalogi za obiskovalce. Obiskovalci naj si oblečejo delovna oblačila oz. si oblečejo kmetova oblačila, potem ko se stuširajo.
5	Vprašajte obiskovalce, naj podpišejo obrazec, kjer je navedeno, da obiskovalci niso bili v stiku z drugo živino v zadnjih ____ urah (npr. zadnjih 12 ur), še posebej, da niso bili v stiku z drugimi ____ (npr. s prašiči) zadnjih ____ ur (npr. 24 ur) ter da niso bili v tujini zadnjih ____ ur (npr. 48 ur).

Priloga G: Dodatne obrazložitve za vodenje evidenc

I. DOKAZILA IN EVIDENCE, POVEZANE Z UPORABO FITOFARMACEVTSKIH SREDSTEV

1. Evidence o uporabi fitofarmacevtskih sredstev (FFS)

Izvajalec tretiranja – uporabnik (ime in priimek) _____

Imetnik rastlin, rastlinskih proizvodov ali tretiranih površin _____

Če je na isti parceli več tretiranih kultur, navesti površino (m²) za vsako kulturo _____

Tabela 1:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Zap. št. tretiranja	Kultura kliknite tukaj	Datum in ura tretiranja	GERK_PID tretirane parcele	Opis razvojne faze tretirane kulture kliknite tukaj	Namen tretiranja (bolezni, škodljivci, pleveli)	Trgovsko ime sredstva (v primeru mešanja FFS naštetih vse FFS) kliknite tukaj	Uporaba škropilne mešanice na površino (odmerek FFS/100 l vode/dejansko površino tretirane parcele)	Datum spravila kulture	Opombe (Upoštevanje karenčne dobe) kliknite tukaj
1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									
9.									

2. Potrdilo o opravljenem izpitu iz fitomedicine za izvajalce ukrepov varstva rastlin

Pridobijo se natisnjene izkaznice z natisnjenimi serijskimi številkami. Oblika izkaznice (glejte Sliko 1) je določena v pravilniku, ki ureja usposabljanje iz fitomedicine, in sicer: Pravilnik o strokovnem usposabljanju in preverjanju znanja iz fitomedicine (Ur.l. RS, št. 36/2002, 41/2004, 17/2005, 92/2006). Za spletni dostop do pravilnika [kliknite tukaj](#).

Slika 1 :

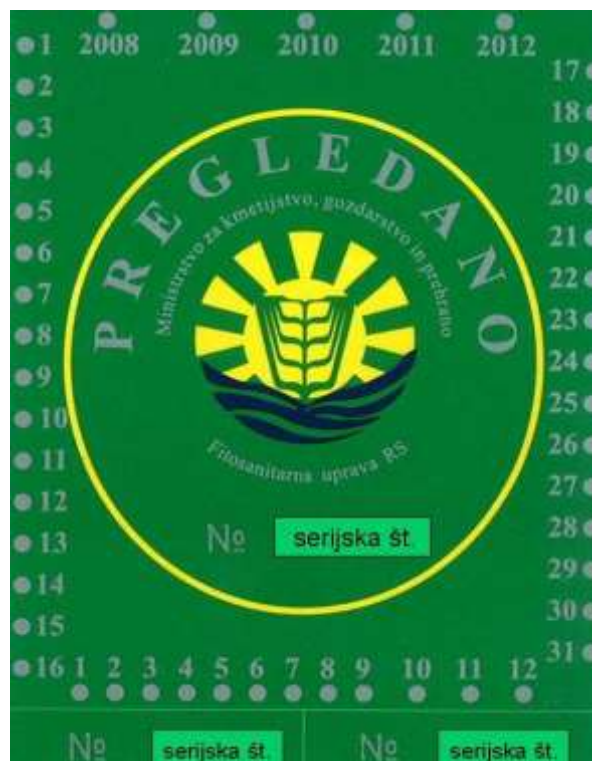
<p>_____ (izvajalec usposabljanja)</p> <p>_____ (naslov izvajalca)</p> <p>Na podlagi 14. člena Pravilnika o strokovnem usposabljanju in preverjanju znanja iz fitomedicine (Uradni list RS, št. ...) izdaja ...</p> <p>POTRDILO</p> <p>O PRIDOBITVI ZNANJA IZ FITOMEDICINE za</p> <p>IZVAJALCA UKREPOV</p> <p>M.P.</p> <p>_____ (kraj, datum izdaje potrdila) _____ (podpis izvajalca usposabljanja)</p> <p>(vtisnjena serijska številka potdila)</p>	
<p>Fotografija z žigom</p>	<p>M.P.</p> <p>_____ Podpis</p>
<p>URADNI ZAZNAMKI:</p>	
<p>_____ Ime in priimek</p>	
<p>_____ Datum in kraj rojstva</p>	
<p>_____ Stalno prebivališče</p>	
<p>_____ Izobrazba</p>	

3. Veljaven znak o pregledu naprave za nanašanje fitofarmaceutskih sredstev

Za izvajanje varstva rastlin se uporabljajo le naprave, ki so redno pregledane in imajo znak o rednem pregledu. Imetniki (oz. izvajalci ukrepov) morajo pridobiti znak o rednem pregledu naprav vsaki dve leti. Prvi redni pregled naprave se opravi tri leta po prvi pridobitvi znaka o rednem pregledu za novo napravo, za katero je bil pridobljen certifikat skladno z zakonodajo.

Znak (nalepko) morajo imeti naprave za površinsko nanašanje FFS na traktorski ali samohodni motorni pogon in naprave za prostorsko nanašanje FFS na traktorski ali samohodni pogon. To so natisnjene barvne nalepke (glejte Sliko 2) s serijskimi števkami. Oblika je natisnjena in predpisana s pravilnikom (Ur. l. RS 18/2002). Za spletni dostop do pravilnika [kliknite tukaj](#).

Slika 2:

4. Dokazilo o obvestilu o uporabi FFS

V primeru uporabe FFS na parcelah, ki mejijo na šole, vrtce, otroška igrišča, zdravstvene ustanove ipd., je treba uprave navedenih ustanov o tem pisno obvestiti vsaj 24 ur pred škropljenjem. Zaradi preprostejšega dokazovanja se priporoča, da pošljete omenjeno obvestilo kot »priporočeno«, in sicer z navedenim datumom in uro odpošiljanja.

5. Dokazilo o obvestilu čebelarjev

Čebelarje je treba vsaj 48 ur pred tretiranjem s kontaktnim FFS, ki je strupeno ali škodljivo za čebele, in če se tretiranje izvaja med cvetenjem gojenih rastlin, o tem tudi obvestiti. To obvestilo se lahko opravi v pisni obliki (lažje dokazovanje) pa tudi ustno. V tem primeru naj kmet (izvajalec ukrepa) pri sebi zapiše, kdaj in koga (katerega čebelarja) je obvestil o načrtovanem škropljenju.

II. DOKAZILA IN EVIDENCE POVEZANE Z VZREJO ŽIVALI

13. Register živali na gospodarstvu

Govedo

Register govedi na gospodarstvu je hlevska knjiga, ki jo imetnik govedi hrani na svojem gospodarstvu. Vanjo sproti vpisuje podatke o vseh dogodkih na gospodarstvu: rojstvih, premikih in poginih. Za vsako žival se vpiše ena vrstica v knjigi, vpišejo pa se: rojstni podatki, oče in mati, podatki o nakupu ter podatki o prodaji. Vsa kmetijska gospodarstva so dolžna voditi ta register od 1. 1. 2001 naprej.

Hlevsko knjigo register govedi na gospodarstvu imetnik govedi lahko naroči prek svojega označevalca oziroma lahko naroča sam prek telefona (SIRinfo: 01/ 4362-046), pošte ali elektronske pošte (info.sir@gov.si) pri Sektorju za identifikacijo in registracijo živali. Imetnik govedi

lahko prav tako zaprosi za dostop do aplikacije VOLOS, kjer lahko nato naroča register govedi na gospodarstvu prek interneta. Vlogo za pridobitev vstopnega gesla za aplikacijo VOLOS lahko pridobite na spletnem naslovu: http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/dostop_VOLOS_imetniki.pdf. V obdobju uvajanja sistema stroške tiska in distribucije knjige krije Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Vodenje registra govedi na gospodarstvu

V uvodnem delu hlevske knjige »register govedi na gospodarstvu« so strani, na katere imetnik vpiše osnovne podatke o gospodarstvu in sebi. Tu je prostor za vpis podatkov o izbranem označevalcu, pooblaščenem veterinarju, sledijo pa natančna navodila za izpolnjevanje knjige. Drugi del knjige je namenjen vpisu govedi in premikov.

I. DATUM NASTAVITVE REGISTRA:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

II. PODATKI O KMETIJSKEM GOSPODARSTVU:

KMG-MID je šifra vašega kmetijskega gospodarstva, ki jo uporabljate pri izpolnjevanju vlog za subvencije.

KMG-MID

IDENTIFIKACIJSKA ŠTEVILKA
KMETIJSKEGA GOSPODARSTVA

1	0	0							
---	---	---	--	--	--	--	--	--	--

III. PODATKI O GOSPODARSTVU:

Vpišite podatke o gospodarstvu, kjer redite govedo. Če redite govedo na več gospodarstvih, se RGG vodi za vsako gospodarstvo posebej. Šifro vašega hleva - lokacije (G-MID) uporabljate za potrebe sistema označevanja in registracije živali, npr. pri registraciji telet in sporočanju premikov živali.

G-MID

IDENTIFIKACIJSKA ŠTEVILKA
GOSPODARSTVA:

1	0	0							
---	---	---	--	--	--	--	--	--	--

DOMAČE IME: _____

ULICA, HIŠNA ŠT., KRAJ: _____

POŠTNA ŠT., POŠTA: _____

OBČINA, UPRAVNA ENOTA: _____

TELEFONSKA ŠT., E - POŠTA: _____

IV. PODATKI O IMETNIKU:

Vpišite podatke o imetniku govedi. Podatke o naslovu vpišite le, če so različni od naslova gospodarstva.

IME, PRIIMEK OZ. NAZIV: _____

ULICA, HIŠNA ŠT., KRAJ: _____

POŠTNA ŠT., POŠTA: _____

OBČINA, UPRAVNA ENOTA: _____

TELEFONSKA ŠT., E - POŠTA: _____

→ Podatki o živali

Rubrika »Podatki o živali« je namenjena vpisu osnovnih podatkov o živalih, ki se redijo na gospodarstvu. Vpiše se vsako novorojeno tele in vsaka žival, ki je prišla na gospodarstvo (npr. nakup, sprejem v rejo).

PODATKI O ŽIVALI											
	ŽIVAL				MATI			OČE		Priglasitev v CRG	
Zap. št.	Koda države	Številka živali		Datum rojstva	Spol	Pasinja	Koda države	Številka matere	Koda države	Številka očeta	Datum
	Ime živali						Ime matere		Ime očeta		
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											

→ Prihod na gospodarstvo – odhod z gospodarstva

Tukaj se vodijo podatki o prejemniku/kupcu živali, če žival prodajamo, oziroma o oddajatelju/prodajalcu, če žival kupujemo. Vpišite tudi datum premika živali.

PRIHOD NA GOSPODARSTVO				ODHOD Z GOSPODARSTVA							
PODATKI O GOSPODARSTVU				PODATKI O GOSPODARSTVU			PODATKI O GOSPODARSTVU		Zap. št.		
Datum prihoda	G-MID prejšnjega gospodarstva	Priglasitev v CRG		Datum prihoda	Prodaja	Klavnica	Pogin	Drugo	G-MID novega gospodarstva	Priglasitev v CRG	
Ime, priimek oz. naziv in naslov prejšnjega imetnika				Ime, priimek oz. naziv in naslov novega imetnika				Datum			
											1
											2
											3
											4
											5
											6
											7
											8
											9
											10

→ Rubrika »sporočeno SIR«

V rubriko SPOROČENO SIR v RGG-imetnik ali označevalec vpiše datum, ko je bilo »Potrdilo o označitvi« ali kupona »Odhod« oz. »Prihod« oddano označevalcu. S tem datumom začne teči rok 14 dni za prejetje potnega lista.

Arhiviranje podatkov

Podatke o živalih v hlevu je treba arhivirati najmanj tri leta. Ko je register govedi na gospodarstvu poln, ga je torej treba hraniti še tri leta od dneva, ko je bil vpisan zadnji zapis. Če se je register izgubil, mora imetnik v novi kopiji vzpostaviti stanje, iz katerega so razvidni zapisi o vseh živalih, ki so bile na gospodarstvu v obdobju zadnjih treh let.

Prašiči

Vsak imetnik prašičev mora sproti voditi hlevsko knjigo, register prašičev na gospodarstvu. Knjigo lahko imetnik naroči prek telefona (SIR-info, prašiči: 01/436-1305) pri Sektorju za identifikacijo in registracijo živali, lahko tudi prek pošte ali elektronske pošte (info.sir@gov.si). Iz RPG mora biti jasno razviden trenutni stalež živali na gospodarstvu in datumsko urejeni zapisi o prihodih živali na gospodarstvo, odhodih živali z gospodarstva ter o ponovnih označitvah živali.

Imetnik je dolžen dovoliti vpogled v register prašičev na gospodarstvu pooblašeni osebi, če le-ta vpogled zahteva.

REGISTER PRAŠIČEV NA GOSPODARSTVU	
KMG-MID GOSPODARSTVA:	
DATUM NASTAVITVE REGISTRA	od: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> do: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
Na vsakem gospodarstvu, kjer se redijo prašiči, je imetnik živali dolžan voditi register prašičev na gospodarstvu . Vse premike prašičev na gospodarstvo in z gospodarstva mora vpisati čimprej, najkasneje pa v sedmih dneh po dogodku. Sproti mora voditi podatek o staležu živali in podatke o ponovnih označitvah živali.	

REGISTER PRAŠIČEV NA GOSPODARSTVU	
DATUM NASTAVITVE REGISTRA	od: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> do: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
I. PODATKI O GOSPODARSTVU <i>(Gospodarstvo je kmetijsko ali drugo gospodarstvo oziroma objekt razen prevoznega sredstva, kjer se, četudi samo začasno, redijo oziroma zadržujejo živali)</i>	
KMG-MID GOSPODARSTVA: _____	
ULICA, HIŠNA ŠTEVILKA, KRAJ: _____	
POŠTNA ŠT., POŠTA: _____	
OBČINA: _____	
II. PODATKI O IMETNIKU PRAŠIČEV <i>(Imetnik prašičev je pravna ali fizična oseba, ki je, četudi samo začasno, odgovorna za živali; imetnik je lastnik živali oziroma se po pooblastitvi lastnika ukvarja z rejo, varstvom, klanjem, nakupom, prodajo, prevozom, razstavljanjem ali drugo vrsto rabe živali)</i>	
IME IN PRIIMEK OZ. NAZIV: _____	SPREMEMBA: _____
ULICA, HIŠNA ŠT., KRAJ: _____	_____
POŠTNA ŠT., POŠTA: _____	_____
OBČINA: _____	_____
TELEFONSKA ŠT.: _____	_____

Register prašičev na gospodarstvu se lahko vodi na naslednje načine:

1. V tej knjigi (register prašičev).
2. Z računalniškim programom; v tem primeru mora imetnik na zahtevo pooblaščen osebe takoj pripraviti izpis na papir v obliki, ki je skladna z obrazci v tej knjigi.
3. Gospodarstva, kjer letno ne redijo več kot 5 prašičev, lahko vodijo RPG na spremnih listih (dodatno izpolnijo hrbtno stran), ki so jih prejeli ob nakupu živali. Spremne liste lahko imetnik naroči prek telefona pri Sektorju za identifikacijo in registracijo živali, lahko tudi prek pošte ali elektronske pošte.

→ Premiki prašičev:

Premik prašičev je vsak premik med gospodarstvom (na primer z ene kmetije na drugo, s kmetije v klavnico, s kmetije k posredniku oz. trgovcu, s kmetije na sejmišče, iz uvoza na kmetijo).

STALEŽ IN PREMIKI (podatke vpisujete sproti oziroma najkasneje v sedmih dneh po dogodku)									
Datum	PRIHOD		ODHOD			Podatki o gospodarstvu odhoda/prihoda		STALEŽ	
	Nakup Št. živali	Rojstva Št. živali	Prodaja Št. živali	Pogin Št. živali	Drugo Št. živali	SIŠ	KMG-MID oz. naslov	Stalež Št. živali	Opombe

Imetnik mora premik prašičev sporočiti v centralni register prašičev. Oddajatelj sporoči odhod, prejemnik pa prihod živali. Imetnik sporoči premik tako, da odda izpolnjen obrazec »Odhod« ali »Prihod« pristojnemu veterinarju. Premike lahko sporoča tudi prek interneta. Vsako gospodarstvo enkrat letno prejme obvestilo o vpisu podatkov po tem pravilniku.

IMETNIK, KI PRAŠIČE ODDAJA:

1. Izda spremni list (izpolni in podpiše obrazec).
2. Original in prvo kopijo spremnega lista izroči novemu imetniku.
3. Odhod živali z gospodarstva javi v centralni register prašičev, tako da drugo kopijo spremnega lista »Odhod« posreduje pristojnemu veterinarju najpozneje v 4 dneh.
4. Odhod živali vpiše tudi v hlevsko knjigo register prašičev na gospodarstvu.

IMETNIK, KI PRAŠIČE PREJEMA:

1. Od prodajalca mora poleg živali prejeti spremni list. Le-tega tudi sopodpiše.
2. Prihod živali na gospodarstvo sporoči v centralni register prašičev, tako da kopijo spremnega lista »Prihod« posreduje pristojnemu veterinarju najpozneje v 4 dneh.

3. Prihod živali vpiše tudi v hlevsko knjigo register prašičev na gospodarstvu.

→ Spremní list je dokument, ki spremlja pošiljko živali ob premiku. Izda ga imetnik, ki živali oddaja, prejemnik pa ga sopodpiše. Priloženi kopiji »Odhod« in »Prihod« se uporabita kot obrazca za sporočanje premika v centralni register prašičev. Oddajatelj živali posreduje kopijo »Odhod« pristojnemu veterinarju na svojem območju, prejemnik pa svojemu veterinarju posreduje kopijo »Prihod«.

Poročanje o staležu

Stalež živali se sporoča enkrat letno, in sicer 15. aprila. Če imetnik uveljavlja državne pomoči (odda vlogo za subvencije, obrazec B), se šteje, da so podatki o staležu prašičev sporočeni. Gospodarstva, ki subvencij ne uveljavljajo, morajo podatke sporočiti na naslov ministrstva.

Število živali mora biti sporočeno po kategorijah: pujski do 20 kg; mladi prašiči od 20 do 50 kg; prašiči pitanci: od 50 do 80 kg, od 80 do 110 kg in nad 110 kg; merjasci, nebreje mladice, breje mladice, nebreje plemenske svinje in breje plemenske svinje ter skupno število prašičev.

LETNO POROČANJE O STALEŽU											
Leto	Pujski do 20 kg	Prašiči 20 do 50 kg	Prašiči 50 do 80 kg	Prašiči 80 do 110 kg	Prašiči nad 110 kg	Merjasci	Nebreje mladice	Breje mladice	Nebroje plem. svinje	Breje plem. svinje	Skupaj

Sporočanje podatkov prek interneta

Imetnik prašičev lahko zaprosi za dostop do centralnega registra prašičev. Vlogo za pridobitev vstopnega gesla za aplikacijo VOLOS lahko rejec pridobi tudi na spletnem naslovu:

http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/dostop_VOLOS_imetniki.pdf. Tako lahko prek interneta pregleduje vse podatke o svojem gospodarstvu, ki so v centralnem registru. Lahko tudi sporoča podatke o premikih in podatke o staležu. Imetniki, ki že imajo dostop do centralnega registra govedi in so vpisani v evidenco imetnikov rejnih živali kot rejci prašičev, samodejno dobijo dostop do centralnega registra prašičev. Drugi oddajo podpisan zahtevek, na katerem navedejo svoje podatke, na naslov ministrstva.

→ Izjeme na malih gospodarstvih:

Za gospodarstva oziroma imetnike prašičev, ki hkrati redijo samo enega prašiča za lastno porabo, in živali nikdar ne premikajo na drugo gospodarstvo, veljajo naslednje izjeme:

1. Imetniku se ni treba posebej registrirati; gospodarstvo se evidentira na podlagi sporočila o premiku živali.
2. Imetnik lahko vodi register prašičev na gospodarstvu, tako da izpolni hrbtno stran spremnega lista ter hrani vse prejete spremne liste tri leta.
3. Sporočanje premika, prihoda, je neobvezno.

Malo gospodarstvo, ki je bilo evidentirano v evidenco imetnikov rejnih živali na podlagi sporočila o premiku, po pošti prejme obvestilo o evidentiranju.

Ob nakupu živali (a le ob nakupu ene živali) imetnik malega gospodarstva, ki še nima KMG-MID-a, v spremni list vpiše le svoj točen naslov in se obvezno podpiše.

Drobnica

Register drobnice na gospodarstvu

Vsak imetnik drobnice mora voditi hlevsko knjigo register drobnice na gospodarstvu. Vanj mora sproti vpisati vsak nakup ali prodajo živali in morebitne zamenjave ušesnih znamk. Spremembe morajo biti vpisane takoj, najpozneje pa v sedmih dneh. Knjigo lahko imetnik naroči prek telefona (SIR-info, drobnica: 01/436-1305), pri Sektorju za identifikacijo in registracijo živali, lahko tudi prek pošte ali elektronske pošte (info.sir@gov.si).

REGISTER DROBNICE NA GOSPODARSTVU

KMG-MID
GOSPODARSTVA:

SI	100				
----	-----	--	--	--	--

DATUM NASTAVITVE REGISTRA od: .. do: ..

Na vsakem gospodarstvu, kjer se redi drobnica, je imetnik živali dolžan voditi register drobnice na gospodarstvu. Vse premike drobnice na gospodarstvo in z gospodarstva mora vpisati čimprej, najkasneje pa v sedmih dneh po dogodku. Sproti mora voditi podatke o ponovnih označitvah živali in enkrat letno vpisati podatke o stalezu živali.

Če se na gospodarstvu redijo ovce in koze, lahko imetnik vodi ločena registra drobnice na gospodarstvu ali pa skupni register, pri čemer mora biti razvidno, na katero vrsto živali se posamezen zapis nanaša.

REGISTER DROBNICE NA GOSPODARSTVU

 OVCE KOZE

→ Premiki živali

Imetnik mora vsak premik drobnice sporočiti v centralni register drobnice. Sporočiti je treba odhode in prihode živali. To lahko stori ob posredovanju pristojnega veterinarja ali neposredno prek interneta. Vsak odhod in prihod živali se vpiše tudi v hlevsko knjigo register drobnice na gospodarstvu.

→ Odhod

Imetnik mora ob oddaji drobnice izpolniti spremni list v treh izvodih. Dva izvoda spremljata pošiljko živali, en izvod pa imetnik prodajalec posreduje pristojnemu veterinarju.

→ Prihod

Imetnik, ki živali prejema, skupaj s pošiljko živali prejme tudi spremni list v dveh izvodih. Dokument mora podpisati. En izvod posreduje pristojnemu veterinarju, drugi izvod pa shrani in z njega prepiše podatke v hlevsko knjigo register drobnice na gospodarstvu.

STALEŽ IN PREMIKI (podatke vpisujete sproti oziroma najkasneje v sedmih dneh po dogodku)								
Datum	Številka spremnega lista	Vrsta živali Ovce - O Koze - K	PRIHOD Nakup (št. živali)	ODHOD Prodaja (št. živali)	Podatki o prevozu in gospodarstvu odhoda/prihoda		STALEŽ (št. živali starejših od 1 leto)	
					Prevoznik: ime, registrska št. vozila, registracijska št. prevoznika	KMG-MID oz. naslov	Ovce	Koze

Sporočanje staleža drobnice

Vsak imetnik drobnice mora enkrat letno v centralni register drobnice sporočiti podatke o staležu živali na svojem gospodarstvu (na dan 1. aprila oziroma na dan, ki je določen s predpisom o subvencijah). Če je imetnik drobnice podatke sporočil ob uveljavljanju subvencij, se šteje, da so podatki sporočeni.

VPIS PODATKOV O STALEŽU

Vsak imetnik drobnice mora enkrat letno (na dan 1. aprila oziroma na dan, ki je določen s predpisom, ki ureja subvencije) sporočiti podatke o staležu živali na svojem gospodarstvu. Podatke, ki jih je sporočil, mora vpisati tudi v spodnjo tabelo.

Datum	Jagnjeta mlajša od enega leta	Ovce starejše od enega leta oz. so že jagnjile		Ovni starejši od enega leta	Kozličji mlajši od enega leta	Koze starejše od enega leta oz. so že jarile		Kozli starejši od enega leta	Opombe
		mesne	mlečne			mesne	mlečne		

Sporočanje podatkov prek interneta

Imetnik drobnice lahko zaprosi za elektronski dostop do centralnega registra drobnice. Vlogo za pridobitev vstopnega gesla za aplikacijo VOLOS lahko rejec pridobi tudi na spletnem naslovu: http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/dostop_VOLOS_imetniki.pdf. Tako lahko prek interneta pregleduje vse podatke o svojem gospodarstvu, ki so v centralnem registru. Lahko tudi sporoča podatke o premikih in podatke o staležu.

14. Potni list za govedo, spremni list za prašiče in drobnico

Potni list je dokument, ki se izda ob rojstvu živali (ali uvozu) in ki spremlja žival do konca življenja (ali izvoza iz države). Imetnik govedu hrani potne liste živali na gospodarstvu, kjer se živali nahajajo; kadar živali premika, pa morajo živali na poti poleg veterinarskega spričevala spremljati tudi potni listi. Na potnem listu so natisnjeni osnovni podatki o živali (identifikacijska številka, rojstni podatki, podatki o prvem imetniku govedu). Ko se žival premakne na drugo gospodarstvo, novi imetnik ročno vpiše svoje podatke in se podpiše. Tako se na potni list vpisujejo tudi podatki o vsakokratnem imetniku. Na potni list se v rubriko začasni premiki ročno vpiše tudi sejem, razstava ali planinska paša, kjer se je zadrževala žival.

Govedo je treba registrirati v sedmih dneh po označitvi. Lastnik goveda prejme potni list za žival najpozneje 14 dni po rojstvu živali. V primeru uvoza iz EU je treba žival registrirati, originalni potni list poslati MKGP, po registraciji pa lastnik prejme slovenski potni list. Potni list mora spremljati govedo ob vsakem premiku. Vsak naslednji imetnik mora v potni list takoj po prejemu vpisati podatke o svojem gospodarstvu in datumu prejema ter se podpisati. Če imetnik govedu izgubi potni list, mora najpozneje v sedmih dneh zaprositi za dvojnik potnega lista. Imetnik govedu sme na gospodarstvo sprejeti ali z gospodarstva premakniti le označeno govedo, ki ga spremlja veljaven potni list. V okviru navzkrižne skladnosti se v letu 2007 med drugim sankcionira gospodarstvo, na katerem kontrolor ali inšpektor ugotovi, da imetnik ne poseduje vseh zahtevanih potnih listov.

Zahtevek za izdajo potnega lista

Imetnik govedu zaprosi za potni list, tako da ob označitvi živali izpolni obrazec »Potrdilo o označitvi«, ga podpiše in preda svojemu označevalcu. Imetnik govedu, ki je kupil mlado tele z začasnim potnim listom, izpolni in podpiše začasni potni list in ga preda svojemu označevalcu. Označevalec bo takoj po prejemu obrazca žival registriral in podatke prenesel v centralni register govedu, obrazec pa arhiviral. V štirinajstih dneh bo imetnik govedu po pošti prejel potni list. Če imetnik ne prejme potnega lista v štirinajstih dneh, naj to čim prej sporoči svojemu označevalcu. Potne liste imetnik goveda ne more kupiti; dobi jih ob nakupu ali registraciji novega goveda in nikakor ne v obliki predtiskanega formularja.

Primer:

REPUBLIKA SLOVENIJA		MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO		POTNI LIST ZA GOVEDO				1. IMETNIK: G-MID gospodarstva		2. IMETNIK: G-MID gospodarstva	
Sektor za identifikacijo in registracijo živali				Identifikacijska številka živali		Podatki o živali		Ime		Ime	
				Datum rojstva:		Datum rojstva:		Ulica, hišna št., poštna št., pošta		Ulica, hišna št., poštna št., pošta	
				Spol:		Datum prevzema:		Datum prevzema:		Datum prevzema:	
				Pasma:		Datum prevzema:		Datum prevzema:		Datum prevzema:	
				Matič:		Datum prevzema:		Datum prevzema:		Datum prevzema:	
				Oče:		Datum prevzema:		Datum prevzema:		Datum prevzema:	
Ime živali:				Družna rojstva:		Datum izdaje:		Podpis		Podpis	
ID rojstnega gospodarstva:				Št. potnega lista:		Izvod:		3. IMETNIK: G-MID gospodarstva		4. IMETNIK: G-MID gospodarstva	
Premijski status za bike in vole:				Prvo starostno obdobje:		Drugo starostno obdobje:		Ime		Ime	
OPOZORILA <ul style="list-style-type: none"> • Potni list je uradni dokument, ki spremlja žival pri vseh premikih. • Varno ga hranite na gospodarstvu! • Ob prejemu potni list podpisite, sicer ni veljaven! 				Primek/Naziv		Primek/Naziv		Ulica, hišna št., poštna št., pošta		Ulica, hišna št., poštna št., pošta	
				Ime		Ime		Datum prevzema		Datum prevzema	
				Ulica, hišna št., poštna št., pošta		Datum prevzema		Datum prevzema		Datum prevzema	
				Datum prevzema		Datum prevzema		Datum prevzema		Datum prevzema	
				Podpis		Podpis		Podpis		Podpis	
- ODHOD OBRAZEC ZA SPOROČANJE PREMIKA GOVEDA				+ PRIHOD OBRAZEC ZA SPOROČANJE PREMIKA GOVEDA				G-MID		G-MID	
Moji podatki:		Govedo oddajam imetniku:		Govedo prejemam od imetnika:		Moji podatki:		G-MID		G-MID	
SI 1 0 0		SI 1 0 0		SI 1 0 0		SI 1 0 0					
Primek/Naziv		Primek/Naziv		Primek/Naziv		Primek/Naziv					
Ime		Ime		Ime		Ime					
Ulica, hišna št.		Ulica, hišna št.		Ulica, hišna št.		Ulica, hišna št.					
Poštna št. Pošta		Poštna št. Pošta		Poštna št. Pošta		Poštna št. Pošta					
Datum odhoda goveda:		☐ prodaja/raja/zakol ☐ zakol v sili ☐ pogin		Datum prihoda goveda:		☐ kraja/ugiba ☐ izvoz/odprema v EU ☐ druga					
Podpis oddajatelja:		Podpis prejemnika:		Podpis prejemnika:		Podpis prejemnika:					
Datum prejema obrazca:				Datum prejema obrazca:							

REPUBLIKA SLOVENIJA
 MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
 Družinska cesta 58
 1000 Ljubljana, Slovenija
 Sektor za identifikacijo in registracijo živali

Podrtna plačana pri pošti 1102 Ljubljana

POTNI LIST ZA GOVEDO

IME ŽIVALI: _____

ID. ŠT. ŽIVALI: _____

5. IMETNIK: GMD gospodarstva:		6. IMETNIK: GMD gospodarstva:		PREMIKI NA PLANINO/SKUPNI PAŠNIK				
Primek/ Naziv		Primek/ Naziv						
Ime		Ime						
Ulica, kmeta št., pošta št., pošta		Ulica, kmeta št., pošta št., pošta						
Datum prejema		Datum prejema						
Podpis		Podpis						
7. IMETNIK: GMD gospodarstva:		8. IMETNIK: GMD gospodarstva:		Datum prigona				
				GMD Planina/Pašnika				
				Ime in Priimek/Naziv				
				Datum odprave				
				Podpis				

<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;"> potrdilo za znanje </div> 	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;"> potrdilo za znanje </div>
--	--

POTNI LIST ZA GOVEDO

1. Ob prejemu potnega lista preverite vse podatke. Če so podatki napačni, o tem takoj obvestite pooblaščenega označevalca.
2. Podpišite potni list v rubriki IMETNIK – poleg vašega že natisnjenega imena in naslova. Brez podpisa potni list ni veljaven.
3. V primeru pogina, izgube ali kraje živali potni list najkasneje v 7 dneh vrnite pooblaščenim veterinarski organizaciji.

OB ODDAJI GOVEDA (prodaja, reja, klanje)

1. Registrirajte odhod: ob odhodu živali z gospodarstva izpolnite obrazec ODHOD in ga posredujte pooblaščenim veterinarski organizaciji. To morate storiti najkasneje v 4 dneh po odhodu živali.
2. Potni list in obrazec PRIHOD oddajte novemu imetniku živali.
3. Odhod vpišite tudi v register govedi na gospodarstvu.

OB PREJEMU GOVEDA

1. Overovite potni list: V potnem listu izpolnite rubriko IMETNIK. Z vsemi podatki in s podpisom postane potni list veljaven.
2. Registrirajte prihod: izpolnite obrazec PRIHOD in ga posredujte pooblaščenim veterinarski organizaciji (najkasneje v 4 dneh).
3. Prejeli boste nov par obrazcev ODHOD-PRIHOD; priložite ju potnemu listu.
4. Prihod vpišite v register govedi na gospodarstvu.

PREMIKI NA PLANINO/SKUPNI PAŠNIK

1. Na zadnjo stran potnih listov živali, ki odhajajo na planino, v rubriko PREMIIKI NA PLANINO/SKUPNI PAŠNIK vpišite: datum prigona na pašo, kmet-GMD pašnika in datum odгона. Potne liste skupaj z obrazci ODHOD-PRIHOD predajte gospodarstvu planine.
2. Potne liste živali, ki odhajajo na planino, shranite gospodar planine.
3. Gospodar planine na posebnem obrazcu popiše živali na planini in sporoči plemiku pooblaščenim veterinarski organizaciji. Obrazci ODHOD-PRIHOD ostanejo neuporabljene.
4. V primeru predčasnega odhoda s planine ali pogina na planini gospodar planine o tem obvešči lastnika in pooblaščenim veterinarski organizaciji.

PREMIK PREK TRGOVCA ALI SEJMA

V primeru prodaje živali prek trgovca ali sejma se šteje, da se je žival premaknila dvakrat (prvi imetnik - trgovec/trgovca - končni imetnik). Prvi imetnik sporoči odhod k trgovcu/na sejmi, trgovec/sejem sporoči prihod ter odhod k končnemu imetniku, končni imetnik pa sporoči prihod. Trgovec/sejem uporabi prazne obrazce ODHOD-PRIHOD. Trgovec/sejem v potnem listu izpolni rubriko IMETNIK.

NEPOSREDNO SPOROČANJE

PODATKOV PREK INTERNETA
Imetniki govedi, ki želijo podatke sporočati prek interneta, zaprosijo za dostop do centralnega registra govedi na naslov: MKGP - SIR, Dunajska cesta 58, 1000 LJUBLJANA.

1000 LJUBLJANA, 10. 12. 2014

→ **Ob prejetju potnega lista**

Na potnem listu so natisnjeni podatki o živali in podatki o imetniku, ki jih je imetnik govedi vpisal v obrazec »Potrdilo o označitvi«. Takoj po prejetju potnega lista mora imetnik:

- preveriti, ali se podatki na potnem listu ujemajo s podatki v hlevski knjigi register govedi na gospodarstvu
- v rubriko Imetnik (na desni strani) vpisati podatke o svojem gospodarstvu; če je bil potni list izdan na osnovi registracije živali, so ti podatki že natisnjeni; ob nakupu živali, ki že ima potni list, novi imetnik svoje podatke ročno vpiše v rubriko Imetnik;
- podpisati potni list; šele s podpisom potni list postane veljaven;
- shraniti potni list na gospodarstvu, kjer se nahaja žival.

Spremni listi za prašiče

Spremni list je dokument, ki spremlja pošiljko živali ob premiku. Izda ga imetnik, ki živali oddaja, prejemnik pa ga sopodpiše. Priloženi kopiji »Odhod« in »Prihod« se uporabita kot obrazca za sporočanje premika v centralni register prašičev. Oddajatelj živali posreduje kopijo »Odhod« pristojnemu veterinarju na svojem območju, prejemnik pa svojemu veterinarju posreduje kopijo »Prihod«.

Oddajatelj živali izda »Spremni list za prašiče«, drugo kopijo, »Odhod«, obdrži oziroma posreduje prisotnemu veterinarju najpozneje v 4. dneh po oddaji živali.

Prejemnik živali prejme original »Spremni list za prašiče« in prvo kopijo »Prihod«. »Prihod« posreduje najpozneje v 4 dneh pristojnemu veterinarju.

Spremni list lahko imetnik živali naroči prek telefona (SIR-info, prašiči: 01/436-1305), pošte in elektronske pošte (info.sir@gov.si) pri Sektorju za identifikacijo in registracijo živali.

Primer:

<p>REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO</p> <p style="text-align: right;">številka spremnega lista:</p> <h2 style="text-align: center;">SPREMNI LIST ZA PRAŠIČE</h2> <p>Spremni list spremlja živali ob vsakem premiku z gospodarstva. Izda ga oddajatelj živali, prejemnik ga sopodpiše. Prejemnik živali prejme original in prvo kopijo (PRIHOD). Oddajatelj prejme drugo kopijo (ODHOD).</p>	
SIŠ (skupinska identifikacijska številka): Število živali: SIŠ (skupinska identifikacijska številka): Število živali:	
Skupno število živali: <input type="text"/>	
Podatki o oddajatelju: KMG-MID SI 1 0 0 Priimek: Ime: Ulica, hiš Pošta: Številka veterinarskega spričevala:	Podatki o prejemniku: KMG-MID SI 1 0 0 Priimek: Ime: Ulica, hiš Pošta: Registrska številka vozila:
Datum oddaje Podpis oddajatelja	Datum prejema Podpis prejemnika

Spremni list za drobnico

Spremni list lahko imetnik živali naroči prek telefona (SIR-info, drobnica: 01/436-1305), pošte in elektronske pošte (info.sir@gov.si) pri Sektorju za identifikacijo in registracijo živali.

Primer:

REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO		številka spremnega lista:	
SPREMNI LIST ZA DROBNICO		11351	
Spremni list spremlja živali ob vsakem premiku z gospodarstva. Izpolni ga oddajatelj živali, prejemnik ga sopolpiše. Prejemnik živali prejme original in prvo kopijo (PRIHOD). Oddajatelj prejme drugo kopijo (ODHOD).			
Identifikacijske številke živali in vrste živali; ovce-O, koze-K (obvezno od 1.1.2008 dalje).			
Skupno število živali: ovce		koze	
Podatki o oddajatelju:		Podatki o prejemniku:	
KMG-MID		KMG-MID 0100	
Priimek:		Priimek:	
Ime:		Ime:	
Ulica, HŠ		Ulica, HŠ	
Pošta:		Pošta:	
Številka zdravstvenega spričevala:		Prevoznik: Naziv Registracijska številka Registrska številka vozila	
Datum oddaje Podpis oddajatelja		Datum prejema Podpis prejemnika ali prevoznika	

15. Izsledki morebitnih analiz in pregledov, opravljenih na živalih ali primarnih proizvodih, ki so bili rejcu izdani oziroma posredovani v vednost

→ Potrdilo o zdravstvenem statusu črede

O zdravstvenem statusu gospodarstva odloči uradni veterinar (veterinarski inšpektor) z odločbo. Osnova za izdajo odločbe sta izvedba tuberkulinizacije in ustrezno laboratorijsko testiranje. S to odločbo rejec dokazuje, da je njegova čreda oziroma reja prosta tuberkuloze, bruceloze in enzooske goveje levkoze. Podatki o izsledkih se vnašajo v centralni informacijski sistem.

Za več informacij se obrnite na Veterinarsko upravo republike Slovenije ([Vurs](http://vurs.gov.si)).

Primer:

Tuberkulinski zapisnik

1. stran od 2

Interna številka zapisnika: 81113

ZAPISNIK O ODVZEMU VZORCEV IN TUBERKULINSKEM PREIZKUSU

ŠT. ZAPISNIKA: _____ Stran: 1/2

VZORCI ODVZETI DNE: 14. 2. 06

PO PRAVILNIKU: _____ KARANTENA _____ REJA BM _____ PLAČNIK: _____ LASTNIK PRORAČUN _____

PO ODLOČBI: _____ DRUGO: _____ DRUGO: _____

Poslanih na: Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, Niški Pracej

IMETNIK ŽIVALI: _____ Davčna št.: _____ Občina: **SLOVENSKE KONJICE**

STANISLAV: _____ 3210 SLOVENSKE KONJICE

KMG-MID: _____ VRSTA ŽIVALI: GOVEDO OJ VURS-a: **VURS - Enota Celje**

VZORCE VZEL DVM: SREČKO GORINŠEK, DVM PODATKI O TUBERKULINIJU: Bovh (9-2006) Datum tuberkulinizacije: 14. 2. 06

Telefon: _____ 1560-11 Skup. št. vzorcev: 25

Zap. št. vz.	Ident. št. živali	Spol	Star. žival v mes. oz. letih	Vrsta odvzetega materiala *	Zahtevana preiskava	Tuberkulinski preizkus							
						Debelina kožne gube			vnet. reak.	Končna presoja			
						pred inj.	72 ur po inj.	razlika		neg.	sum.	poz.	
	SI 1308 8503	Ž	5M	KF1	B	5,5					✓		
	SI 8308 4911	Ž	7M			5,0					✓		
	SI 7308 4912	Ž	7M			5,5					✓		
	SI 6303 6879	Ž	10M			6,0					✓		
	SI 8303 4727	Ž	11M			6,0					✓		
	SI 9300 6240	Ž	12M			7,0					✓		
	SI 2297 8596	Ž	15M			7,0					✓		
	SI 3293 9480	Ž	18M			6,0					✓		
	SI 6293 9401	Ž	19M			8,5					✓		
	SI 2293 9405	Ž	19M			6,5					✓		
2	SI 5287 4530	Ž	24M	✓	✓	9,5					✓		
3	SI 5279 5635	Ž	3L	✓	✓	7,5					✓		
4	SI 5269 0248	Ž	3L	✓	✓	9,5					✓		
5	SI 2274 0315	Ž	3L	✓	✓	11,0					✓		
6	SI 6236 6410	Ž	3L	✓	✓	9,5					✓		
7	SI 5262 8047	Ž	3L	✓	✓	8,5					✓		
8	SI 8234 0359	Ž	5L	✓	✓	9,0					✓		
9	SI 7229 1263	Ž	5L	✓	✓	9,5					✓		
10	SI 6229 1264	Ž	5L	✓	✓	12,0					✓		
11	SI 7215 5790	Ž	5L	✓	✓	12,0					✓		
12	SI 7215 5817	Ž	5L	✓	✓	8,5					✓		
13	SI 211 1690	Ž	6L	✓	✓	7,5					✓		

*Vpis: vrste odvzetega materiala in zahtevane preiskave

https://storitve-mkgp.gov.si/dad/sir/izpisi.zapisnik_Tuber?p_kmg_mid=100369589&p_... 14.2.2006

ZAPISNIK O ODVZEMU VZORCEV IN TUBERKULINSKEM PREIZKUSU

ŠT. ZAPISNIKA: _____ Stran: 2/2

VZORCI ODVZETI DNE: 14.2.06

Zap. št. vz.	Ident. št. živali	Spol	Star. žival v mes. oz. letih	Vrsta odvzetega materiala *	Zahtevana preiskava	Tuberkulinski preizkus							
						Debelina kožne gube			vnet. reak.	Končna presoja			
						pred inj.	72 ur po inj.	razlika		neg.	sum.	poz.	
14	SI 202 6067	Ž	6L	✓	✓	10,0					✓		
15	SI 202 4377	Ž	6L	✓	✓	9,0					✓		
16	SI 192 2196	Ž	7L	✓	✓	9,0					✓		
17	SI 190 6893	Ž	7L	✓	✓	11,0					✓		
18	SI 185 7707	Ž	8L	✓	✓	10,0					✓		
19	SI 176 7172	Ž	8L	✓	✓	11,0					✓		
20	SI 175 7223	Ž	9L	✓	✓	11,0					✓		
21	SI 166 6036	Ž	9L	✓	✓	8,5					✓		
22	SI 165 2351	Ž	10L	✓	✓	11,0					✓		
23	SI 157 7040	Ž	10L	✓	✓	10,5					✓		
24	SI 153 4774	Ž	11L	✓	✓	8,5					✓		
25	SI 149 9074	Ž	11L	✓	✓	11,0					✓		
26	SI 144 0936	Ž	12L	✓	✓	11,0					✓		
	SI 7317 1704	M	1M										
vpisan prihod na 100344511 A (21.01.06), vendar ni javljen odhod						odločen na 1.7.							

* Vpiši vrsto odvzetega materiala in zahtevane preiskave

OPOMBE:

IZVID št. izvida: _____

Datum izvida: _____

DATUM PREJEMA VZORCEV: _____

METODA: _____

REZULTAT PREISKAVE: _____

Žig in podpis odgovorne osebe: _____

TBC

negativni: 35

sumljivi: _____

pozitivni: _____

skupaj: 35

→ Potrdilo o opravljeni analizi mleka

Primer:

CELEIA d.o.o., Arja vas
 Sluzba odkupa mleka
 Arja vas
 63301 PETROVCE

Datum : 13.07.2007

ZAPISNIK VZORCEV Z DNE 12.07.2007

Zadruga : 083
 Zbiralnica : STANKO

% mm	: 4.09	SSH0	: 18.000
% bel1	: 3.59	SDH_CELICE	: 197.000
% SSm	: 8.73	ZHRZL_TOCKA	: -522
% LAKTOZE	: 4.41	ZAVTRALNE_SNOVI	: 0

→ Potrdilo o prevzemu mleka mlekarne

Primer:

MLEKARNA CELEIA

Potrdilo o dobavi mleka

Dobavit.: 180034
 Volumen(1): *00438,0*

Datum:	07/07/26	Cas:	08:03
Vrsta:	0	Temperatura:	02,9
Tek.st.:	0026	Voznik:	000040
Proga:	0710	Kamion:	0004
Obrat:	0001		

Izjava o prehranski varnosti za živali, namenjene v zakol

Priloga 6: Izjava o prehranski varnosti za živali, namenjene v zakol (informacija o prehranjevalni verigi)

Izjava o prehranski varnosti za živali, namenjene v zakol, mora imetnik živali posredovati obratu, v katerem se bo vršilo klanje, obrat pa uradnemu veterinarju.

Izjava o prehranski varnosti za živali, namenjene v zakol, ne sodi med obvezne evidence in dokazila, ki jih mora kmet voditi na kmetiji. Kmet jo pri oddaji živali izpolni in odda kupcu.

Primer:

IZJAVA O PREHRANSKI VARNOSTI ZA ŽIVALI NAMENJENE V ZAKOL (Informacija o prehranjevalni verigi)	
1. Imetnik živali: _____, KMD-MID: _____, naslov: _____, poštna št.: _____ naziv pošte _____, telefon: _____, ID št. živali (lahko so navedene v prilogi): _____	
2. Živali, ki jih pošiljam v klavnico prihajajo iz gospodarstva, ki je uradno prosto naslednjih bolezni: ☐ Tuberkuloza ☐ Bruceloza ☐ Enzootska goveja levkoza ☐ nimam podatka (velja za vse vrste živali, razen za govedo) Ostalo: _____	
3. Izjavljam, da: ☐ živali, ki jih pošiljamo v klavnico niso dobivale krme z dodatki zdravil in drugih snovi, ki bi vplivale na zdravstveno ustreznost mesa in organov; ☐ na živalih, ki jih pošiljam v klavnico nisem opazil znakov bolezni, ki bi vplivale na zdravstveno ustreznost mesa; ☐ živali, ki jih pošiljamo v klavnico niso v karenci; ☐ živali niso prejemale prepovedanih substanc (prepovedane hormonske substance s Priloge IV Uredbe Sveta 2377/90/ES).	
4. Živali, ki se pošiljajo v klavnico, so bile v zadnjih 7. dneh zdravljene: ☐ dne: _____, s pripravkom: _____ ki ima karenčno dobo _____, (ali fotokopija ambulantnega dnevnika)	
5. Na živalih, ki jih pošiljam v klavnico so bile v zadnjih 60. dneh opravljene naslednje predpisane preiskave _____	
6. Navedite podatke iz zadnje prejete povratne informacije (ne starejše od 6 mesecev) uradnih veterinarjev iz klavnic (oz. priložite kopijo povratne informacije): _____ ☐ nimam podatkov ☐ uradni veterinar v klavnici je z informacijo že seznanjen	
7. Podatki o proizvodnji, ki nakazujejo na morebitne bolezni: opazil sem naslednja odstopanja _____ ☐ nisem opazil odstopanj	
8. Navedite naziv veterinarske organizacije, oziroma ime in priimek veterinarja, ki skrbi za zdravstveno varstvo živali na gospodarstvu: _____	
9. Navedite datum zadnjega uradnega veterinarskega pregleda gospodarstva: _____	
Kraj in datum: _____	Podpis imetnika živali: _____
10. Podpisani _____ (trgovec oziroma prevoznik živali), izjavljam, da s svojimi dejanji (krmljenje, zdravljenje...) nisem vplival na zgoraj navedene podatke. Podpis: _____	

NAVODILA V ZVEZI Z IZPOLNJEVANJEM IZJAVE O PREHRANSKI VARNOSTI ZA ŽIVALI, NAMENJENE V ZAKOL

1. S tiskanimi črkami izpolnite osnovne identifikacijske podatke o lastniku, gospodarstvu in živalih, ki jih pošilja v klavnico.
2. Prekrižajte se ustrezne kvadratke, ki predstavljajo zdravstveni status vaše črede iz katere prihaja žival. Te rubrike ni potrebno izpolniti, če je upravljalec klavnice seznanjen s temi podatki (prek stalnega dogovora, programa zagotavljanja kakovosti...).
3. Prekrižajte kvadrateg pred ustreznimi izjavami.
4. Izpolnite le za živali, ki so bile v zadnjih sedmih dneh zdravljene. Navedite datum morebitnega zdravljenja in pripravek s katerim je bila žival zdravljenja. Navedite tudi trajanje karenčne dobe za ta pripravek. Namesto tega je dovoljeno priložiti fotokopijo ambulantnega dnevnika v katerem so zajeti vsi zahtevani podatki iz te točke.
5. Navedite predpisane preiskave na živalih v zadnjih 60 dneh (odvzem uradnih vzorcev, monitoringi...).
6. Navedite informacije, ki vam jih je uradni veterinar posredoval, o morebitnih nepravilnostih, ki so bile ugotovljene pri klanju živali iz istega gospodarstva. Če teh podatkov nimate ali je uradni veterinar z njimi že seznanjen prekrižajte ustrezen kvadrateg.
7. Navedite probleme v proizvodnji, ki kažejo na morebitne bolezni. Če jih niste opazili prekrižajte ustrezen kvadrateg.
8. Navedite ime in priimek veterinarja in naziv veterinarske organizacije.
9. Datum zadnjega uradnega veterinarskega pregleda gospodarstva, v kolikor je ta opravljen.
10. To rubriko izpolni trgovec z živalmi ali prevoznik, če se žival ne pošilja neposredno iz gospodarstva na klavnico.

16. Zapisnik o uradnem letnem veterinarskem pregledu na gospodarstvu

→ Pravilnik o izvajanju rednih uradnih veterinarskih pregledov na gospodarstvih.

Ta pravilnik določa način izvedbe in financiranje rednih uradnih veterinarskih pregledov (v nadaljnjem besedilu: veterinarski pregledi) na gospodarstvih, od koder izvirajo živali in živalski proizvodi, namenjeni trgovanju ali prometu, skladno z Direktivo Sveta 90/425/EGS z dne 26. junija 1990 o veterinarskih in zootehničnih pregledih, ki se zaradi vzpostavitve notranjega trga izvajajo v trgovini znotraj Skupnosti z nekaterimi živimi živalmi in s proizvodi (Ur. L. št. 224 z dne 18. 8. 1990, str. 29, z vsemi spremembami).

Veterinarski pregledi po tem pravilniku morajo biti opravljeni na gospodarstvih, kjer redijo domače parklarje (govedo, prašiče, ovce in koze), kopitarje, domačo perutnino, lagomorfe (kunci in zajci) in gojeno divjad:

- ki so namenjeni prometu ali trgovanju;
- ki so namenjeni proizvodnji živil oziroma katerih proizvodi so namenjeni proizvodnji živil z namenom dajanja živil na trg.

Veterinarskega pregleda ni treba opraviti na gospodarstvih, ki redijo živali iz prejšnjega odstavka za lastno domačo porabo.

Izsledki letnih pregledov se registrirajo v centralni register živali. Pregledujejo se gospodarstva, ki izpolnjujejo določene kriterije. Kriteriji za pregled gospodarstev za leto 2007 so:

- kopitarji: rejeni z namenom vstopa v prehransko verigo;
- govedo: ne glede na število živali;
- prašiči: 3 in več in so živali, namenjene prometu, trgovanju ali premiku²;
- drobnica: 5 ali več odraslih živali (nad eno leto ali po porodu, ovni in kozli) in so živali, namenjene prometu, trgovanju ali premiku;
- perutnina: 20 ali več kosov perutnine in dajanje jajc ali perutnine v promet, trgovanje ali premik;
- kunci: 20 ali več in dajanje kuncev v promet, trgovanje ali premik.

Uporabne spletne povezave:

- [Obrazec Letni pregled na gospodarstvu](#)
- [Obvezno navodilo o izvajanju letnih pregledov na gospodarstvu v letu 2007](#)

Primer:

VETERINARSKI PREGLED NA GOSPODARSTVU

A. Podatki o pregledu

Evidenčna številka: _____
 Datum pregleda: _____ Ura začetka: _____ Ura zaključka: _____
 Prisojna stranka: _____
 Veterinarska org.: VURS - Enota _____
 Oдобreni veterinar: _____ Naidi

B. Podatki o gospodarstvu:

Ime in priimek imetnika: _____
 EMŠO: _____ Davčna št.: _____ MŠ: _____
 Točen naslov stalnega bivališča imetnika: _____
 Ulica: _____ Hišna št.: _____
 Pošta: _____ Poštna št.: _____
 Naslov gospodarstva, če je drugačen kot naslov imetnika: _____
 Ulica: _____ Hišna št.: _____
 Pošta: _____ Poštna št.: _____

D. Pregled

D.1. Številčno stanje in kategorije živali na gospodarstvu na dan pregleda

Vrsta živali	Kategorija živali	Število	Tržijo žive živali	Tržijo mleko, mlečne izdelke ali jajca
Govedo		Skupaj	☐	☐
Prašiči		plemenski prašiči	☐	
		Pujski in pitanci		
		*Povprečno število živali v turnusu		
Ovce		Jagnjeta do 12 mes.	☐	☐
		Ovni nad 1 leto		
		Ovce nad 1 leto		
		** Ovce do 8.8.07 jagnjile ali stare 1 leto		
Koze		Kozlički do 12 mes.	☐	☐
		Kozli nad 1 leto		
		Koze nad 1 leto		
		** Koze do 8.8.07 jagnjile ali stare 1 leto		
Kopitarji		Športni konji	☐	
		Rejni konji		
		Drugi kopitarji		
Perutnina 2		Kokoši	☐	☐
		Piščanci		
		*Povprečno število živali v turnusu		
Perutnina 1		Race	☐	☐
		Gosi		
		Purani		
		Drugo		
Lagomorfi		Kunci	☐	

* Vpiše se v primeru, ko trenutno število živali bistveno odstopa od običajnega. Vpiše se tudi v primeru, ko trenutno na gospodarstvu živali ni, v zadnjih 12 mesecih pa so bile.

D.2. Dnevnik veterinarskih posegov - hlevska knjiga

D.2.1 Število vpisov v zadnjih 12 mesecih

	Posegi	Abortusi do 160 dni	Abortusi med 180 in 180 dni
Govedo:			

	Posegi	Abortusi	Pogini
Prasiči:			
Drobnica:			
Ostalo:			

	Brez pripomb	Zadovoljivo	Delno zadovoljivo	Neustrezno
D.2.2 Karence se vpisujejo	☐	☐	☐	☐
D.2.3 Vrednotenje kakovosti vodenja hlevske knjige	☐	☐	☐	☐
D.2.4 Hlevska knjiga potrjena	DA	☐	NE	☐

D.3. Identifikacija in registracija živali

	Brez pripomb	Zadovoljivo	Delno zadovoljivo	Neustrezno
D.3.1. Govedo: Pravilnik o identifikaciji in registraciji goved, Uradni list RS, št. 16/03)	☐	☐	☐	☐
D.3.2. Prasič: Pravilnik o identifikaciji in registraciji prasičev, Uradni list RS, št. 97/03)	☐	☐	☐	☐
D.3.3. Drobnica: Pravilnik o identifikaciji in registraciji drobnice, Uradni list RS, št. 22/04)	☐	☐	☐	☐

D.4. Zaščita živali:

	Brez pripomb	Zadovoljivo	Delno zadovoljivo	Neustrezno
D.4.1 Pravilnik o minimalnih pogojh za zaščito rejnih živali in postopku registracije hlevov za rejo kokoši nesnic (Uradni list RS, št. 41/03 in 117/004)	☐	☐	☐	☐
		DA	NE	N/pogoj
D.4.2. Ali so teleta (govedo do 6 meseca starosti) na gospodarstvu privezana ?	☐	☐	☐	☐
D.4.3. Ali imajo teleta mlajša od 2 tednov zagotovljen nastilj ?	☐	☐	☐	☐
D.4.4. Ali imajo vsi prasiči na gospodarstvu na voljo slamo ali drug manipulativni material oz. predmete (žoga, veriga? ali druga igrala) s katerim se zamotijo oz. igrajo ?	☐	☐	☐	☐
D.4.5. Ali se svinje (samice prasičev, ki so že ali šele bodo prasile) privezujejo ?	☐	☐	☐	☐

D.5. Pisna navodila

	DA	NE
Izdana pisna navodila imetniku o odpravi pomanjkljivosti	☐	☐

Podpis veterinarja: _____

Podpis imetnika/nosilca: _____

Natisni pregled

17. Podrilo o odvozu trupla živali

Za odvoz živalskih trupel je v Sloveniji zadolžena Veterinarsko-higienska služba (VHS) Nacionalnega veterinarskega inštituta, ki zagotavlja odvoz trupel v predpisanih časovnih obdobjih, ki upošteva tudi podnebne razmere.

Podrilo o odvozu trupla živali izda pristojni veterinarski higienik ob prevzemu poginjene živali.

Primer:

Priloga 1 k V 156, verzija 1 stran 1 od 1

UL - VETERINARSKA FAKULTETA
Davčni zavezanec, ID št. za DDV: SI59676418

Enota				
Higienik				

B 037752 OBRAČUN - Listina o prevozu nevarne snovi

Pošiljatelj ..... Davčna številka

--	--	--	--	--	--	--	--

KMG - MID

1	0	0					
---	---	---	--	--	--	--	--

Občina .....

--	--	--	--

Kraj .....

--	--	--	--

Ulica ..... Hišna številka .....

Poštna številka ..... Mesto odvoza .....

Vrsta storitve: 1 Odvoz 2 Dezinfekcija 3 Ostalo .....

Predmet odvoza	Komadov	ID številka	Kg	

Spremeni dokument:	
Napotnica individualna	
Napotnica mesečna	
Potni list	
Odločba VURSa	
Ni spremnega dokumenta	

2814 kužna snov - nevarna za ljudi, razred 6,2 /skupina tveganje 2 po ADR	
2900 kužna snov - nevarna za živali, razred 6,2 /skupina tveganja 3 in 4 po ADR	
3291 nenevaren kliničen odpadek/truplo poginulih živali, N.D.N., razred 6,2, skupina tveganja 2, ni po ADR	
Po uredbi 1774/02, odpadki skupine I in II	
3373 diagnostični vzorci, klinični vzorci, razred 6,2 /skupina tveganja 2 po ADR	

PODATKI O POGINU NEOZNAČENE ŽIVALI

Vrsta živali: Govedo: Kopitar: Prašič: Oveca: Koza: Mesojedi:

Datum pogina: ..... Datum rojstva ali letnica: .....

Datum odvoza: ..... Mafli: .....

Šifra označevalca: ..... Spot: M Ž Pasma: .....

Odpremljeno z vozilom reg. št.

L	J						
---	---	--	--	--	--	--	--

 Odpremljeno v zbiralnico: .....

Plačilo: Stranka proračun račun se izstavi račun se ne izstavi

Čas storitve: Dopoldan Popoldan Ponoči Sobota Nedelja Praznik

Izračun	Količina	Cena	Skupaj	DDV	%	Skupaj
Delu - ure						
Kilometrina						
Material						
SKUPAJ						

Voznik izjavlja, da vozilo izpolnjuje higiensko-tehnične pogoje za prevoz zadevne nevarne snovi ter, da ima pri sebi Navodilo o posebnih varnostnih ukrepih. Prevoznik potrjuje, da so izpolnjeni vsi predpisani pogoji za prevoz zadevne nevarne snovi.

Pošiljatelj/stranka: ..... Prevoznik -voznik: ..... Prejemnik/zbiralnica: .....

NVI/2 Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani, Gerbičeva 60, 1115, p.p. 3425

18. Potrdilo o opravljenem izobraževanju po programu o usposabljanju in strokovnem izpopolnjevanju na področju živinoreje

Vsebino določa poseben pravilnik, sprejet v letu 2007, do katerega lahko dostopite [tukaj](#). Omenjeno potrdilo o izobraževanju je potrebno za:

- oskrbovalce živali (*oskrbovalec živali je fizična oseba, ki oskrbuje domače živali; kar pomeni, da opravlja nastanitev, krmljenje, napajanje, čiščenje in nego domačih živali*);
- imetnike živali (*imetnik živali je pravna ali fizična oseba, ki je lastnik domačih živali ali za njih skrbi*);
- izvajalce osemenjevanja, ki niso veterinarski strokovni delavci;
- za izvajalce strokovnih nalog v živinoreji (kontrolorji, selekcionerji, nadkontrolorji, ocenjevalci domačih živali);
- za izvajalce najzahtevnejših strokovnih nalog v živinoreji (vodenja izvajanja rejskih programov, napovedovanje plemenskih vrednosti domačih živali, postopki testiranja).

Izjeme, ki ne potrebujejo potrdila o opravljenem izobraževanju:

A) Oskrbovanci in imetniki živali

Za oskrbovalce in imetnike živali, ki so uspešno končali izobraževanje po učnih programih, kjer je bila kot predmet vključena živinoreja, na poklicnih in srednjih šolah s področja kmetijstva ali veterinarstva oziroma izobraževanje na višjih strokovnih šolah, visokošolskih strokovnih ali univerzitetnih programih izobraževanja s področja kmetijstva ali veterinarstva, se šteje, da so ustrezno usposobljeni. Za ustrezno usposobljenost oskrbovalcev živali se štejejo tudi že opravljena usposabljanja s podobno vsebino, kot jo določa ta pravilnik, kar dokaže oskrbovalec, imetnik živali, s potrdilom o opravljenem usposabljanju.

B) Oskrbovanci živali

Predvideva se, da so oskrbovalci živali ustrezno usposobljeni za opravila (ki jih določa 14. člen zakona o živinoreji, ZŽiv), če so do 25. februarja 2002 že izvajali opravila pri reji oziroma oskrbi domačih živali.

Oskrbovalec živali mora imeti ustrezno usposobljenost in znanje o reji in ravnanju z domačimi živalmi, zdravstvenem varstvu domačih živali, krmi in krmljenju domačih živali, živalskih proizvodih in o ravnanju z živinskimi gnojili. Stopnja in vrsta usposobljenosti in znanja sta odvisni od zahtevnosti opravil pri reji oziroma oskrbi živali.

Preostali oskrbovalci živali so dolžni pridobiti ustrezno usposobljenost in znanje v dveh letih po uveljavitvi tega pravilnika.

C) Imetniki živali

Predvideva se, da so imetniki živali ustrezno usposobljeni za posamezna opravila (ki jih določa 15. člen zakona o živinoreji, ZŽiv), če so do 25. februarja 2000 že izvajali posamezna opravila iz 15. člena zakona:

- prvo pomoč (trokiranje, sondiranje, zaustavljanje krvavitev, oskrba ran, pomoč pri porodu);
- kastracijo pujskov, mlajših od enega tedna;
- aplikacijo železovih preparatov proti anemiji pujskov;
- kupiranje repkov pri pujskih in jagnjetih do četrtega dneva starosti;
- ščipanje oziroma brušenje zob pri pujskih prvi dan po rojstvu;
- oskrbo in nego parkljev, kopit ter čiščenje živali;
- pripuščanje plemenjakov;
- zunanji aparativni pregled na brejost;
- označevanje domačih živali v skladu s predpisi;
- uporabo in dajanje dovoljenih farmakoloških sredstev, ki niso vezana na izdajo recepta;
- dezinfekcijo in dezinsekcijo živinorejskih objektov z dovoljenimi sredstvi;
- nego in striženje dlake ter volne;

– prirezovanje kril maticam in druga čebelarska opravila.

Preostali imetniki živali so dolžni pridobiti ustrezno usposobljenost za izvajanje zootehniških opravil v enem letu po uveljavitvi tega pravilnika.

Velja tudi:

→ da se morajo vsi izvajalci strokovnih nalog začeti udeleževati vsakoletnih osnovnih programov od 1. junija 2008 naprej;

→ da morajo program, ki se konča s preizkusom znanja, vsi izvajalci strokovnih nalog opraviti najpozneje do 1. junija 2010.

→ Izvajalce za usposabljanje (izobraževanje) vsako leto določi minister. Prijava za udeležbo na usposabljanju oziroma strokovnem izpopolnjevanju se vloži na sedež izvajalca usposabljanja.

→ Po opravljenem programu usposabljanja dobi udeleženec potrdilo o udeležbi, za kateri program oziroma nalogo se je usposabljal. Če se program konča s preizkusom znanja, se poleg potrdila o udeležbi izda tudi potrdilo o opravljenem preizkusu znanja. Obliko in vsebino potrdila o usposabljanju za izvajalca osemenjevanja objavi Vurs na svoji spletni strani.

19. Povratna informacija uradnega veterinarja izvornemu gospodarstvu

Uradni veterinar mora o ugotovljenih nepravilnostih, ki so bile ugotovljene pred zakolom in po zakolu, obvestiti imetnika rejnih živali.

[Priloga 7: Povratna informacija uradnega veterinarja izvornemu gospodarstvu](#)

Primer:

Priloga 7	
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA KMETIJSIVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO VETERINARSKA UPRAVA RS	Št.:
Območni urad _____	
POVRATNA INFORMACIJA URADNEGA VETERINARJA IZVORNEMU GOSPODARSTVU	
1. IDENTIFIKACUSKI PODATKI	

1.1. Imetnik živali: _____	
Gospodarstvo izvora: _____; KMG-MID _____	
Telefon: _____	
1.2. Identifikacijske številke živali (lahko v prilogi): _____	
Skupno število živali po vrstah: _____	
Morebitne težave z označitvijo: _____	
1.3. Označitev črede, jate ali prevoznih kletk _____	
1.4. Vrsta živali _____	
1.5. Številka zdravstvenega spričevala v primeru ante mortem pregleda na gospodarstvu: _____	
2. UGOTOVITVE PRI PREGLEDU PRED ZAKOLOM	

2.1. Zaščita živali _____	
Število prizadetih živali: _____, vrsta _____, kategorija _____, starost _____	
Opažanja: _____	
2.2. Živali so bile ob sprejemu v obrat umazane: DA NE	
2.3. Klinični znaki bolezni: _____	
Število prizadetih živali: _____ vrsta _____ kategorija _____ starost _____	
Opažanja: _____	
Datum pregleda: _____	
2.4. Laboratorijski rezultati ¹ : _____	
3. UGOTOVITVE PRI PREGLEDU PO ZAKOLU	

3.1. Ugotovitve pri pregledu na liniji klanja	
Število prizadetih živali: _____, vrsta _____, kategorija _____, starost _____	
Prizadeti deli trupa oz. organi: _____	
Datum zakola: _____	
3.2. Ugotovljene bolezni: _____	
Število prizadetih živali: _____, vrsta _____, kategorija _____, starost _____	
Prizadeti deli trupa oz. organi: _____	
Delna zablembo trupa ali zablembo v celoti (razlog) _____	
Datum zakola: _____	
3.3. Laboratorijski rezultati ¹ : _____	
3.4. Ostale ugotovitve (npr. paraziti, tujki,...) _____	

4. DODATNI PODATKI

---

5. PODATKI O KLAVNICI

5.1. Klavnica: _____ št. odobritve _____

Naslov: _____ telefon: _____

E-pošta: _____

Uradni veterinar (podpis in pečat): _____ Datum: _____

Priloge: _____

¹ Mikrobiološki, kemijski, serološki..... (priložiti kopijo izvida)

22. Sledljivost

DOKAZILA IN EVIDENCE O SLEDLJIVOSTI ŽIVIL IN KRME

- Kmetje, ki kupujejo krmo, morajo zagotavljati sledljivost kupljene krme. Dokumente morajo hraniti pet let od datuma dobave. To pomeni, da morajo hraniti dokumente (račune, dobavnice, tovarne liste, deklaracijo proizvoda, izjave ob nakupu krme od drugega kmeta).

→ Primer izpolnjevanja zahtev po sledljivosti (nakup dopolnilne krmne mešanice za krave molznice)

AGRONATUR®

ZANESLJIV USPEH

Agrokombinat Maribor d.d.

Tovarna močnih krmil

Tržiška cesta 41A
SI - 2000 Maribor
tel.: 02 330 06 70

Kontrolna številka:
0726 2007

Št. registracije:
01 705 08 021

K-19

PELETI

Dopolnilna krmna mešanica za krave molznice

Anališka sestava:	
Surove beljakovine	19%
Surova olja in maščobe	2,3%
Surova vlaknina	6,4%
Surovi pepel	5,8%

Sestavine:
Koruzna 31%, sojine tropine 19%, sončnične tropine 13%, ječmen 13%, koruzna krmilna moka 8%, pesni rezanci 6%, pšenični otrabi 5%, pšenica 5%, kalcijev karbonat 1,6%, melasa sladkome pese 1,5%, natrijev klorid 0,7%, premiks: GK 0,5%, monokalcijev fosfat 0,4%, aroma 0,03%.

NAVODILO ZA UPORABO:
k-19 je dopolnilna krmna mešanica za krave molznice, primerna za intenzivno mlečno proizvodnjo. Dnevna poraba glede na krmni obrok.

Hraniti v suhem, zračnem in termoprostoru!

Neto masa: _____ kg

Porabili do:
20.09.2007

Spremljam dodatno na 1 kg krmne mešanice:
Vit A (E 672)10.000 I.E.; vit D3(E671) 1.500 I.E.; vit E (DL-alfa tokoferol) 20 mg; J 1,0 mg; Mn 50 mg; Zn 45 mg(E6)ZnSO₄·H₂O; Co 0,12 mg(E3)2CoCO₃·3CO(CH₂)₂H₂O; Fe 25 mg(E1)(FeSO₄·H₂O); Cu (E4, bakerov sulfat, pentahidrat) 15 mg; Se 0,10 mg(E8)(Na₂SeO₃); Mg 100 mg; S 20 mg; antioksidant: Sanox (E 320) 50 mg.

AGROKOMBINAT MARIBOR d.d.

Tržaška c. 41 a, 2000 Maribor, dav.št. 91002616

Tovarna močnih krmil

Tržaška c. 41 a, 2000 Maribor, tel. 02-330 06 70

TEHTALNI LIST št.: 1782/07

VERZIJA IZDAJA

Idest : 0 Registracija : MB NI-484 Voznik : JOŽE KOŽUH
Kupec : 42130 KGSZ SLOVENSKE KONJICE
Naročnik :
Material : 023302 K-19 peleti
Namen : KRMIL JEPČICE
Opombe : 0110726

1. tehtanje :

07.05.2007 08:41:58

11760 kg

2. tehtanje :

07.05.2007 08:53:07

14960 kg

NETO : 3200 kg

Tržatni total : 50000 kg

Maribor, 07.05.2007

Tehtanje opravil: Mladen Pros

* 30 dni po izdaji tega lističa mora biti vnesena količina in podčrtanost izdati

Dobavnica

213715 - 000000

**KMETIJSKO GOZDARSKA
ZADRUGA Z.O.O.
OPLOTNIŠKA 1
3210 SLOVENSKE KONJICE**

Maribor, 7.05.2007

Dav.št SI59907819

Datum dobave/izvedbe: 7.05.2007

STANKO

PREVOZNIK: KOŽUH MB TANA 5

Zp.š.	Šifra artikla	Naziv artikla	Enota	Količina
1.	023302	K-19 PELETI /R	kg	3.200,00

Izdal :

Prejel :

Ch

She

Agrokombinat Maribor
TOVARNIŠKA PROJEKCIJA
TOVARNIŠKA TRŽIŠČA
IN PROMETNA STANCIJA

Priloga H: Uporaba biocidnih proizvodov v kmetijstvu

<p>Kaj so biocidni proizvodi?</p>	<p>Biocidni proizvodi so aktivne snovi in pripravki, ki vsebujejo eno ali več aktivnih snovi, pripravljene v obliki, v kakršni se dobavljajo uporabniku, in so namenjeni, da se z njimi kemično ali biološko uničuje, odvrtača, naredi neškodljivo ali kako drugače prepreči škodljivo delovanje škodljivega organizma.</p> <p>Izčrpen seznam 23 vrst biocidnih proizvodov z opisom posameznih vrst je predstavljen v Prilogi V Direktive 98/8/ES.</p> <p>Aktivna snov je snov ali mikroorganizem, tudi virus ali gliva, s splošnim ali posebnim delovanjem na škodljive organizme ali proti njim.</p>
<p>Kje se biocidni proizvodi <u>ne</u> uporabljajo?</p>	<p>Po določbah Zakona o biocidnih proizvodih (Ur. l. RS, št. 61/06) se biocidni proizvodi med drugim ne uporabljajo za:</p> <ul style="list-style-type: none"> – krmo in dodatke krmi ter nekatere proizvode, ki se uporabljajo v živalski prehrani, kot jih določajo predpisi o krmi; – fitofarmacevtska sredstva, kot jih določajo predpisi o fitofarmacevtskih sredstvih.
<p>Kje se biocidni proizvodi uporabljajo?</p>	<p>Pri primarni pridelavi hrane oz. krme se biocidni proizvodi lahko uporabijo:</p> <ul style="list-style-type: none"> – v veterinarsko-higienske namene, vključno s proizvodi, ki se uporabljajo v območjih, na katerih so živali nastanjene, kjer začasno prebivajo, ali na sredstvih za prevoz živali; – za razkuževanje opreme, posod, posod za hrano, orodja, površin ali cevovodov, ki so povezani s proizvodnjo, prevozom, skladiščenjem ali z uživanjem hrane, krme/krmil ali pijač za ljudi ali živali; – kot rodenticidi (splošna uporaba skladno z navodili na embalaži); – kot insekticidi, akaracidi in proizvodi za nadzor členonožcev (splošna uporaba skladno z navodili na embalaži); – kot repelenti in sredstva za privabljanje (splošna uporaba skladno z navodili na embalaži); – za zatiranje drugih vretenčarjev (splošna uporaba v skladu z navodili na embalaži). <p>Biocidna zakonodaja meji med drugim tudi na področje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - veterinarskih zdravil; - fitofarmacevtskih sredstev.
<p>Dolžnosti poklicnih uporabnikov biocidnih sredstev</p>	<p>V mejnih primerih, ko se neki biocidni proizvod lahko uporablja tudi kot proizvod, za katerega veljajo postopki po enem izmed zgoraj navedenih področij, urejenimi s posebnimi predpisi, si uporabnik pri odločitvi, ali gre za biocidni proizvod ali ne, pomaga z definicijo biocidnih proizvodov in načinom uporabe.</p> <p>V pomoč pri odločitvi v primeru mejnih primerov je lahko priročnik EU Manual of decision for implementation of Directive 98/8/EC, v katerem so na podlagi dozodajšnje prakse obdelani posamezni primeri t. i. mejnih proizvodov in druge smernice, ki so bile usklajene na ravni pristojnih organov držav članic in Evropske komisije za namen izvajanja Direktive 98/8/ES.</p>
<p>Dolžnosti kmetov</p>	<p>Kmetje kot poklicni uporabniki morajo za uporabo biocidnih proizvodov iz 21. člena Zakona o biocidnih proizvodih pridobiti dovoljenje za pravilno uporabo skladno s Pravilnikom o pravilni uporabi biocidnih proizvodov za poklicne uporabnike (Ur. l. RS, št. 79/07). Hkrati so dolžni pripraviti načrt oz. poročilo za biocidni proizvod (iz 21. čl. ZBioP), ki ga nameravajo uporabiti pri svojem delu.</p> <p>Ker kmetje niso poklicni uporabniki, ki biocidni proizvod poklicno uporabljajo kot primarno sredstvo za opravljanje svoje dejavnosti, jim ni potrebno sporočanje in vodenje evidenc skladno s Pravilnikom o sporočanju in vodenju evidenc o biocidnih proizvodih (Ur. l. RS, št. 73/07).</p>

Priloga I: Seznam Slovenske zakonodaje in drugih pomembnih dokumentov, ki so povzeti v Smernicah dobre prakse v primarni pridelavi

Splošna zakonodaja

- Uredba o izvajanju delov določenih uredb Skupnosti glede uradnega nadzora in obveznosti nosilcev dejavnosti v primarni proizvodnji živil in krme (Ur. l. RS, št. 120/2005) http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r05/predpis_URED4045.html <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2005120&stevilka=5412>
- [Uredba o izvajanju delov določenih uredb Skupnosti glede živil, higiene živil in uradnega nadzora nad živilii](#) (Ur. l. RS, št. 120/2005)
- Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o izvajanju delov določenih uredb Skupnosti glede živil, higiene živil in uradnega nadzora nad živilii (Ur. l. RS, št. 66/2006) http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r09/predpis_URED4179.html <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200666&stevilka=2885>
- Uredba o podrobnejših merilih za presojo ali obdelovalec ravna kot dober gospodar <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200281&stevilka=3962>
- Uredba o predpisanih zahtevah ravnanja ter dobrih kmetijskih in okoljskih pogojih pri kmetovanju http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r00/predpis_PRAV6810.html
- Uredba o koordinaciji delovanja ministrstev in njihovih organov v sestavi, s pristojnostmi na področju varnosti hrane oziroma živil, pri vključevanju v proces analize tveganja [Uradni list RS 56/2003](#)
- Svetovalni kodeks dobre kmetijske prakse http://www.kis.si/datoteke/File/kis/SLO/Publikacije/drugo/Kodeks_DKP.pdf
- [Uredba o koordinaciji delovanja ministrstev in njihovih organov v sestavi, s pristojnostmi na področju varnosti hrane oziroma živil, pri vključevanju v proces analize tveganja](#)
- [NAPOTEK NOSILCEM ŽIVILSKIH DEJAVNOSTI PRI UMIKU/ODPOKLICU ŽIVIL, KI NISO VARNA IN OBVEŠČANJU ZIRS](#), http://www.mz.gov.si/si/obveznosti_nosilcev_zivilskih_dejavnosti_varnost_zivil/napotek_pri_umiku_odpoklicu_zivil_in_obvescanju_zirs/
- Priročnik za izvajanje zahtev navzkrižne skladnosti, namenjen kmetijskim gospodarstvom: http://www.mkqp.gov.si/fileadmin/mkqp.gov.si/pageuploads/bostjanbe/Prirocnik_za_izvajanje_z_ahtev_navzkrizne_skladnosti_delovna_verzija_22.6.07_.pdf

Hrana rastlinskega izvora

- Agriculture Act [Zakon o kmetijstvu \(uradno prečiščeno besedilo\) /ZKme-UPB1/](#) (Ur. l. RS, št. 51/2006) http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r09/predpis_ZAKO1289.html <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200651&stevilka=2181>
- [Zakon o fitofarmacevtskih sredstvih](#) (Ur. l. RS št. 35/07-UPB2) http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r08/predpis_ZAKO2248.html <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200714&stevilka=605>
- [Pravilnik o strokovnem usposabljanju in preverjanju znanja iz fitomedicine](#) (Ur. l. RS, št. 36/2002, 41/2004, 17/2005, 92/2006)
- [Pravilnik o strokovnem usposabljanju in preverjanju znanja iz zdravstvenega varstva rastlin](#)
- [Pravilnik o registraciji obratov primarnih proizvajalcev živil in krme rastlinskega izvora](#) (Ur. l. RS, št. 79/2006) http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r09/predpis_PRAV7559.html <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200679&stevilka=3462>
- [Dobra kmetijska praksa varstva rastlin](#) <http://www.mkqp.gov.si/fileadmin/mkqp.gov.si/pageuploads/ssk/DKP-varstvo-rastlin.doc>
- [Pravilnik za izvajanje dobre kmetijske prakse pri gnojenju](#) (Ur. l. RS, 130/04) http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r02/predpis_NAVO692.html <http://www.mkqp.gov.si/fileadmin/mkqp.gov.si/pageuploads/ssk/DKP-varstvo-rastlin.doc>
- [Uredba o mejnih vrednostih vnosa snovi in gnojil v tla](#) (Ur. l. št. 84/05) <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200584&stevilka=3646>

- Uredba Komisije (ES) št. 181/2006 z dne 1. februarja 2006 o izvajanju Uredbe (ES) št. 1774/2002 v zvezi z organskimi gnojili in sredstvi za izboljšanje tal razen hlevskega gnoja ter o spremembi navedene uredbe Besedilo velja za EGP <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:029:0031:01:SL:HTML>
- Pravilnik o dolžnosti uporabnikov fitofarmaceutskih sredstev Ur.l. RS št 62/03 in 5/07 http://www.furs.si/law/slo/ffs/SLO/Pravilnikuporaba_FFS_preciscen.pdf <http://ius.info/Baze/REGI/Predpisi/B/H03BDEEP.htm> - ne more biti povezava na komercialno bazo !

Krma

- Zakon o veterinarskih merilih skladnosti(Ur. l. RS, št. 93/2005) http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r00/predpis_ZAKO4370.html <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200593&stevilka=4018>
- Zakon o krmi (Uradni list RS, št. 127/2006) http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r07/predpis_ZAKO3287.html <http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=2006127&dhid=86079>
- Uredba o izvajanju Uredb Evropske skupnosti glede krme in uradnega nadzora nad krmo (Ur. l. RS, št. 120/2005) http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r08/predpis_URED3968.html <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2005120&stevilka=5410>
- Pravilnik o registraciji obratov primarnih proizvajalcev živil in krme rastlinskega izvora (Ur. l. RS, št. 79/2006) http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r09/predpis_PRAV7559.html <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200679&stevilka=3462>
- Pravilnik o registraciji in odobritvi obratov nosilcev dejavnosti na področju krme (Ur. l. RS, št. 44/2006) http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r07/predpis_PRAV7397.html
- Pravilnik o prepovedi določenih snovi s hormonskim ali tireostatskim delovanjem in beta-agonistov v živinoreji (Ur. l. RS, št. 16/04) <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200416&stevilka=638> <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200644&stevilka=1909>
- Pravilnik o pogojih za zagotavljanje varnosti krme (Ur. l. RS 101/06) <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2006101&stevilka=4361>
- Pravilnik o pogojih za proizvodnjo, promet in uporabo medicirane krme Ur. RS 114/03 http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r08/predpis_PRAV5328.html
- Pravilnik o kakovosti, označevanju in pakiranju krme v prometu (Ur. l. št. 34/03, 83/04, 110/05, 80/06) http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r05/predpis_PRAV4585.html
- Pravilnik o krmnih dodatkih (Ur. l. RS, št. 47/2005)
- Pravilnik o pogojih za zagotavljanje varnosti krme (Ur. l. RS, št. 101/2006, 70/2007)
- SEZNAM I in II krmnih dodatkov, katerih uporaba v prehrani živali je dovoljena ter SEZNAM krmnih dodatkov, katerih uporaba v prehrani živali ni dovoljena in so bili izbrisani iz seznama krmnih dodatkov.

E-naslov

- http://www.mkgp.gov.si/si/o_ministrstvu/direktorati/direktorat_za_varno_hrano/sektor_za_varno_st_in_kakovost_hrane_in_krme/krma/seznami_krmnih_dodatkov/
- Commission Recommendation of 23 July 2003 on guidelines for the development of national strategies and best practices to ensure the coexistence of genetically modified crops with conventional and organic farming (notified under document number C(2003) 2624) (2003/556/EC)

Živinoreja

- Zakon o živinoreji (Ur. l. RS, št. 18/2002, 110/2002-ZUreP-1 (8/2003 - popr.), 110/2002-ZGO-1, 45/2004-ZdZPKG) http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r08/predpis_ZAKO1548.html [Pravilnik o usposabljanju in strokovnem izpopolnjevanju na področju živinoreje](#) (Ur. l. RS, št. 50/2007)

Živila živalskega izvora

- Zakon o veterinarskih merilih skladnosti (Ur. l. RS, št. 93/2005) http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r00/predpis_ZAKO4370.html <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200593&stevilka=4018>
- Pravilnik o obratih na področju živil živalskega izvora (Ur. l. RS, št. 51/2006) http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r09/predpis_PRAV7659.html <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200651&stevilka=2183>
- Pravilnik o preventivnih ukrepih v zvezi s transmisivnimi spongiformnimi encefalopatijami <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200428&stevilka=1213>
- *Pravilnik o sledljivosti prometa in uporabe ter shranjevanju veterinarskih zdravil (Ur. l. RS, št. 53/2006)* <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200653&stevilka=2275>
- *Pravilnik o veterinarskih pogojih za proizvodnjo in dajanje na trg jajčnih izdelkov (Ur. l. RS, št. 28/2004, 93/2005-ZVMS)*
- Pravilnik o označevanju živali, veterinarskem spričevalu in napotnici, izjavi o prehranski varnosti, povratni informaciji ter izjavi prevoznika <http://ius.info/lusWeb/Content.aspx?Type=Document&DocName=Novi%20UL%20Triglav&XSLType=Novi%20UL%20Triglav.xsl&SOP1=0152%20%20%20%20%20%20%20%20%20%20%20%2006122200|RS-136|15332|5688|O>
- Pravilnik o boleznih živali (Ur. l. RS, št. 81/2007)
- Pravilnik o izvajanju rednih uradnih veterinarskih pregledov na gospodarstvih (Ur. l. RS, št. 23/2006)
- **PREMIKI REJNIH ŽIVALI:** http://www.vurs.gov.si/si/javne_objave/premiki_rejnih_zivali/premiki_rejnih_zivali_podrobno/
- Pravilnik o identifikaciji in registraciji govedi (Uradni list RS, št. 6/0) <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200316&stevilka=647>
- Pravilnik o identifikaciji in registraciji drobnice (Uradni list RS, št. 22/04) [Pravilnik o identifikaciji in registraciji drobnice](#) (Ur. l. RS, št. 22/2004)
- Pravilnik o identifikaciji in registraciji prašičev (Uradni list RS, št. 97/03 in 4/04) [Pravilnik o identifikaciji in registraciji prašičev](#) (Ur. l. RS, št. 97/2003, 4/2004)

Voda

- Pravilnik o pitni vodi (Ur. l. RS, št. 19/04, 35/04) <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200419&stevilka=865>
- Priporočila lokalne skupnosti za ravnanje prebivalcev, ki se oskrbujejo iz sistemov za oskrbo s pitno vodo, ki zagotavljajo manj kot povprečno 10 m³ pitne vode na dan ali oskrbujejo manj kot 50 oseb http://www.ivz.si/javne_datoteke/datoteke/853-PRIPOROCILA_LOKALNE_SKUPNOSTI_ZA_RAVNANJE_PREBIVALCEV_14112006.doc
- Priporočila, navodila, mnenja za pitno vodo <http://www.ivz.si/index.php?akcija=podkategorija&p=156>
- Pravilnik o osrbi s pitno vodo Uradni list RS, št. 35-1443/2006 z dne 4.4.2006, <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200635&stevilka=1443>
- **NAPAJANJE ŽIVALI**, glejte zakon o živinoreji, 16. člen (krmljenje) <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200218&stevilka=716>

Nevarni odpadki

- [Uredba o ravnanju z odpadnimi fitofarmaceutskimi sredstvi, ki vsebujejo nevarne snovi](#)
- Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo, [Uradni list RS 110/2007](#) z dne **3. 12. 2007**, <http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=2007110&dhid=92873>
- [Uredba o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo](#), [Uradni list RS 84/2006](#) z dne **8. 8. 2006**

Regija	Kmetijske gospodarska zavod v okviru KGZS	Za pomoč pri uporabi Smernic na vaši kmetiji se obrnite na kmetijskega svetovalca:		
		Ime	Izobrazba	Tel.
		Ana Ogorelec		
		Anton Hohler		
		Brabara Trunkelj		
		Franc Pavlin		
		Gabrijela Salobir-Vilar		
		Helena Prepadnik		
		Iris Škerbot		
		Jana Bolčič		
		Janez Koprivnikar		
		Joze Puhan		
		Manca Kovačič		
		Marija Kalan		
		Miša Pušenjak		
		Rajko Črv		
		Srečko Horvat		
		Tatjana Pevec		